

Páhin pa piti pupoñapoñ pa Waah wa weeyem wa ti púkoo eyye

Ti Páhin pa piti pupoñapoñ pa, Luk áyiin a aña nkasok ya Teyofil naayeniye hikiicu ápiyisanoo heetaakiye ha písik ti pisilo pa piti Yéesu alacana fo ti hikuluyee ha hiti apoñapoñ a Póol Room: eehuu púlooj nihitaako ti máamun sitiil 30. Yéesu ásilumo, naapoñ pupoñapoñ pa pakateyoo kaahancalool ekoojan ya éesuume ya, neetaat ti Pusuwif pa lamma pale focaa ti keeneetaat ka Pusuwif nin ti púlunta pa púlooj. Náayinananii nii Pútuun pa efipuwufanii Kunuu ka keenape ka, mpuwufan ko lombo an óo an éeyinane ti Yéesu.

Ti oom caanak, pakati Room kayekanaayekan mah meemeenje fo Israyel, mah ma miti Pusuwif pa. Páawoo ñíhampaatiin Pusuwif pa kálafiit pupoñapoñ pa káputuunan ti caacaw ca citi Yéesu, payenkuu nkakallanii fo kéeyinane ka nkahancooliye pan óo pan ti púlunta pa. Háati fo, nkatowo ti káatuunan ekoojan ya éesuume ya, nkayeno lombo ihinu weecukan-tee nin káakuuñan. Kéeyinane ka nkayeno épenanoyii meemak kamma Kunuu ka keenape ka nkiyankananii.

Kikee kilim

An ati Room: Ayem an óo an aña ammeaya nii, hilim ha heesiñanee ha hiti amansa ya enfakat a ati Room hikinkanoo-kinkan. Amansa óo amansa enfakat ati Room nasokee Sesaal.

Asuwif: Pusuwif pa pakati miin ma miti Abraham. Pútuun pa pimamalii mpiliil písiyool neyii. Ayiin óo áyiin Asuwif anakanee (Falans kan nkasok “circoncis”, Ankale kan nkasok “circumcised”, Emantiñ ya nkasok “surna”) ápiyisan nii oopa ti písiyool empuu. Yéesu niñ pinapana pa pakateyoo, Pusuwif.

Kunuu ka keenape ka: Kikina kiyem kunuu ka kiti Pútuun pa.

Fa púkoo ya neekiicee fa:

1:1-26 Ememanoolo ya eti pikaayu káatuunan ekoonjan ya éesuume ya.

1:1-14 Eeha Yéesu naakelane ha ti hisoku.

1:15-26 Aña eetoone ya páhin pa piti Judas.

2:1-8:3 Káatuunan ka kiti ekoonjan ya éesuume ya Jerusalem.

8:4-12:25 Káatuunan ka kiti ekoonjan ya éesuume ya Judaay fo Samali.

13:1-28:31 Káatuunan ka kiti ekoonjan ya éesuume ya pan óo pan ti púlunta pa.

13:1-14:28 Kaakaawool ka kiti Póol kíyaañ ka.

15:1-35 Pucukool pa peetaakiye pa Jerusalem.

15:36-18:22 Kaakaawool ka kiti Póol kúsupiyenu ka.

18:23-21:17 Kaakaawool ka kiti Póol kíhaaciyenu ka.

21:18-28:31 Hikuluyee ha hiti Póol Jerusalem, Sesaale niñ Room.

Yéesu niŋ pupoñapoñ pa pamuusal pilito pa piteyoo

I Teyofil eñaap ya, ti pakiical pa putoom píyaañ pa inci kamanaakaman eeha púloon Yéesu náacooke ha áhin naakalaŋan

II fo ti hinoom eeha naasilanee ha patiila. Aséepinume, naawufan pitiyo payenka naama-male ka kapiyeno pupoñapoñ ti sempe sa siti Kunuu ka keenape ka.

III Pamuusal kúnuul ka fo ti eket ya eteyoo ínnaayanoolo teyii ápiyisanii picaaŋ cataŋ nii oopa kaloŋa. Kunoom áwii ésupak (40) ápinafulii teyii náakupii kiti cáwii ca citi Pútuun pa.

IV Hikee hinoom, ta naayeniye ta hili neyii naasokii: “Timpi níful Jerusalem, pale nítuul eeha Paapaa ya náayinanane ha nii afaawufan ho aluu, kawun enka inci íntuunane ka aluu.

V Kaatuko Saŋápatiseyaa-pátise pakan paka niŋ man pale le niŋ kunoom éfinihinee pátise niŋ Kunuu ka keenape ka.”

Pisilo pa piti Yéesu hátikin pupoñapoñ pa pakateyoo

VI Fiye, keeyeniye ka niŋ Yéesu nkayeniyoo kacakan: “Ateeteyo, fo tokofiye ankaakaay éñahanii cáwii ca citi Israyel?”

VII Yéesu naañahanii: “Nisoolahut kameye teyme niŋ eeheyeme hinoom enkuu fiye púloon nkikaakaay ékey. Paapaa atuunaa asiinane ho akina lamayoo ataake kayine kiti kaasiinane eteeho.

VIII Pale aluu, ta Kunuu ka keenape ka nkikaakaay ta éwanoonii ti aluu, efinisa sempe. Fiyuu, aluu keetantake ka elon̄ ya etoom, in-nikaakaay káakup kutoom ti saatee ya eti Jerusalem, ti mah ma miti Judaay púloon̄ nin̄ Samali, nin̄ pan óo pan ti púlunta pa.”

IX Ta naapaye ta káakup eehe, naasilanee patiila ti ñíkin pupoñapoñ pa pakateyoo. Púful toko, káatin̄u nkiyoloo, nekacukutoo.

X Pale akina ti pikaayu pa, nkatowo ti kaasincan caw patiila. Tokotoko, pákayiin pákasupak keewasiye wañ weehiina nkasiño pukolii.

XI Nkasokii: “Aluu pakati Galílee, weyme in-nitowiye le ti kaasincan patiila? Yéesu aje, eecoopee ya taaluu naasilanee patiila, samat nii fa innicukoo fa naakaaye, fo lombo naakaakaay éñohoonii.”

Kayon̄ ka kiti pupoñapoñ pa

XII Fiye, pupoñapoñ pa nkáfulii pati cítintin̄ ca enca nkasok ca Olif, nkañoho Jerusalem. Láan̄oolut nin̄ saatee ya eti Jerusalem.*

XIII Ta nkacole ta nkasilo ti ékaap ya la nkasale la piyeno. Keeyeniye ka toko kayem Piyeer, San̄, Saak nin̄ Andre, Filip nin̄ Tomas, Paatolomaay nin̄ Máciya, Saak ati Alifaay, Simon aña nkasok ya Selot† nin̄ Yutas ati Saak.

* **I:XII 1:12** Ta Luk naakiice ta eehuu, asok nii, pututa Jerusalem nin̄ cítintin̄ ca yeniye “kasapal kiti hinoom hiti kayeno”. Ti oom caanak, Pusuwif pa kasok nii, an̄ añanjut kasapal fo kilomeetal yoonool ti hinoom ha hiti kayeno ka. † **I:XIII 1:13** Selot, ti caanak ca citi Yéesu, yenaayeno kayon̄ keeyeniye esuum kiti mah ma miteyii.

XIV Poko púloon nkacokool piliit tiw nkásiyool ti kaluum tan óo tan, poko nin pakaal paka nin Mari Yéesu íñña ateyoo nin Yéesu pakatuwoo.

Kamamalee ka kiti Maciyas apinanf pupoñapoñ pa

XV Hikee hinoom, kéeyinane ka nkaconcool máamun keme nin áwii (120). Piyeer naasiño naasokii:

XVI “Aluu pakanam ti káýinan, ee ha Kunuu ka keenape ka nkútuunane ha ta infiyee ti pakiical pa piti Pútuun pa fo hitaako: nkúkup ti putum amansa ya Dawid kiti Judas, éenowii ya hátikin kéekeyii ka hicoku Yéesu.

XVII Judas oonool hínum tuunaa, naayeno lombo páhin nuunaa.”

XVIII (Mañ emma nkacooyoo ma ápihin heenaput eehuu naacoope apunoom kaakit, toko naanowe hikawoo hipiya, eniinoó néefap, niñowoo ínnilutoonii.

XIX Eehuu, pakati Jerusalem púloon kásiyaasi ho ekina ewune nkasok kaakit enkuu “Hakeletama” ti kan ya eteyii, ekina eyem “Kaakit kiti hísim”.)

XX Piyeer nene asok: “Kiiceekiic ti pakiical pa piti kícimu ka nii:

‘Alímaati ekumpaán ya eteyoo ekatanee,

álímaati an timpi akin teyyo.’☆

“Inkiicee lombo nii:

‘Alímaati akee atoon páhin pa piteyoo.’☆

XXI-XXII “Ooto, fo akee ánanfii toonii kati aka-man lombo pilito pa piti Ateeteyo Yéesu. Oom

áyiin añañaa éfulii ti payenka nkanapool ka niñ unii tan óo tan ta nuuyeniye ta kaamuusool ti mah ma niñ Ateeteyo Yéesu, písik ta Sañ náahinoo ta pátise fo ta náaseepinee ta toonii.”

XXIII Ta Piyeer naapaye ta káakup, nkácoopii pákayiin pákasupak: Josef aña nkasok ya Palas-apas, nkayonkaloo lombo Yustus, niñ Maciyas.

XXIV Púful toko, kayon ka nkulum fiye: “Ateeteyo, awe meya saan pakan paka, yísan unii ayme ti poko t’ésupakii ammamale

XXV apiyeno apoñapoñ naacoop páhin empa Judas naakate pa le apite akaay pa naañane pa piyeno.”

XXVI Nkañak kaakaaw nkucok Maciyas apinanf pupoñapoñ pa ñaasuwan niñ oonool a.

II

Ewánoonii ya eti Kunuu ka keenape ka ti kéeyinane ka

^I Ta pahaaño pa piti Pentekos* mpútuuniye ta, kéeyinane ka ti Yéesu púloon nkayeno nantoonool.

^{II} Tokotoko pahampanane mpúfulii patiila samat nii pasapal hiyam heehiñe. Pahampanane empuu mpimeenjan ekumpan ya púloon eyya nkayeniye ya teyyo.

* **II:1 2:1** Pentekos, ekena eyem hinoom ha eeha Pusuwif pa nkáhin ha teehe pahaaño pa piti kaamaañ ka. Néhineehin loho pahaaño pa piti Himuusu ha pitaakaa kunoom áwii ésupak niñ ñaasuwan (50). Efúlii 23:16; 34:22; Lewitik 23:15-21; Kakaman 16:9-12.

III Ti oom káasiinuma, waah núufulii teyii weecuke nii kíleeluuf kiti seemak, nkihancaloolo nkinajo ti an óo an teyii.

IV Poko púloon nkameen nin Kunuu ka keenape ka nkáyaañ káakup nin pikee pikan samat nii fa Kunuu ka keenape ka nkuwufanii fa.

V Fiye, intaako toko Pusuwif kéefulii ti mah ma púloon miti púlunta pa nkayeno Jerusalem. Nkayeno pákayiin keefeye Pútuun.

VI Ta nkásiye ta pahampanane empuu, kayon kenfakat nkuconcool. Innímii kamma an óo an teyii náasiye pinapana pa pakati Yéesu nkayeniye káakup ti híleeluufuyoo eeha náacuuwe ha.

VII Nkanajo innimii nkacakan: “Fo keeyem ka fiye púloon ti káakup pakati Galilee tom?

VIII Weyme uwune an óo an tuunaa púloon náayemiyii ti hísiyu ti híleeluufuyoo eeha náacuuwe ha?

IX Unaa kéefuliyaa ka Paat, Meti nin Elam; pakan kéefulii Mesopotami, Judaay nin Kapatos; pakan kéefulii Pont nin Asii,

X kéefulii Filiki nin Panfili, kéefulii Esipt nin misaatee ma miti Libiya meekole ma saatee ya eti Silen. Pakakee tuunaa nkáfulii Room,

XI Kilet nin Arabiya, pakakee paka Pusuwif, pakakee paka lombo keeyesane elon ya eteyii nkananf ti pítin pa piti Pusuwif pa. Pale unaa púloon núusiyii ti káakup ti kíleeluuf unaa enka núucuuwaa ka ti kakaman waah wa wenfakat wa weemeenje wa ewwa Pútuun pa mpíhine wa!”

XII Nkaliim meemak ínnimii, nkatowo ti ecakanoolo: “Eehe weyme níhiyisane?”

XIII Pale pakakee paka nkápalahool kéeyinane ka ti Yéesu nkalenkenii nkasok: “Payenkuu kákumanaakuman!”

Káyisan ka kiti Piyeer ayme ayem Yéesu

XIV Púful toko, Piyeer naasiijo niñ pupoñapoñ pa ñaasuwan niñ oonool a. Ti hiceeku, náayaañ káakup niñ kayon ka apusok: “Aluu pakanam Pusuwif pa niñ aluu púloon keekine ka Jerusalem nísiitanam pinap, inci pikaman aluu heeyem ha ti pitaako.

XV Pakan paka payenke kákumanut samat nii fa ínninunkoole fa, cicomaacomo.

XVI Haani! Pale eehe ayaamakoola ya Sowel náatuunane:

XVII *Pútuun pa pusok: "Ti kunoom ka kikelan ka, inci fawwufan kunuuwam an óo an.*

Epuuk aluu pikampaani niñ púmaacul efinkayaa-makool ti caacawam, uhiineen wa niñ ñíhampaatiin ña pakataaluu éfinkayawut, nkacuk lombo waah pucuk fiye nii éyawut nkayaake.

XVIII *Ee, háati pimiikan pa pakatoom, pákayiin paka niñ pakaal paka, inci fawwufanii kunuuwam ti kunoom enkuu, efinkayaamakool ti caacawam.*

XIX *Fáhin waah weecukantee nuucukee patiila, ínhin hícump píyisan penfakat t'etaam. Fataako hísim, seemak niñ útiñu uti háaputa.*

XX *Caanak ca éficinim, híim ha níhicunk nii hísim*

*le niŋ hinoom ha heemaka ha henfakat ha hiti
Ateeteyo Pútuun pa éfihicolii.*

XXI *Tempo an óo an eeluume*

ti caacaw Ateeteyo Pútuun pa afaafakanee."☆

XXII "Aluu pakati Israyel, nísiitan pinap eeha inci inkaakaay ha aluu hisoku: Yéesu ati Naasalet akina an aŋa innimeya nii Pútuun pa umpa neyoo kaatuko puwufanoowufan íhinu hátikin aluu waah wenfakat, hícump píyisan niŋ weecukantee samat nii fa innimeya wo fa aluu himuum aluu.

XXIII Yéesu aŋe acokeecok naawufanee aluu samat nii fa Pútuun pa mpílaŋiye fa, pikina peemeya pa eehuu púloon hítaakumo. Aluu nimukoo, ta inniwufanoo ta píhina heenaput ha kapipempenoo ti kuluwaa ya.

XXIV Pale Pútuun pa mpúfulanoo ti kúnuul ka kiti eket ya, mpíñahaniyoo ti eloŋ ya, kaatuko eket ya etaakut sempe teyoo.

XXV Dawid naasok kiteyoo:

*'Inci incukcuk Ateeteyo Pútuun pa hátikinam tan
óo tan.*

*Kaatuko oopa niŋ inci,
ancuk etikikilan.*

XXVI *Ekina ewune yaanam neemon, inci oopa ti
caacook niŋ pásuuma.*

*Háati eniínam lombo éfeewaayeen kamma
inci ínhine cíki.*

XXVII *Kaatuko awe Pútuun aatikatam piyeno pati
keekete ka,
aatikat enii amiikan a atii eenape ya epufut ti
hiyaak.*

XXVIII *Aáyisanaam-yísan ñítin ña ñeekaaye ña
pati eloŋ ya,
aafameenānam niŋ pásuuma hátikini.*✠

XXIX “Aluu pakanam, inci púkup naaluu niŋ
híyiinate kiti maamaa atuunaa amansa ya
Dawid. Aketaaket naahokee, fo fíyooy hiyaak ha
hiteyoo hoopuha le tuunaa.

XXX Pale Dawid ayenaayeno ayaamakoola,
náameyi eeha Pútuun pa mpisintooliye ha teyoo
nii éfipufulanii ti miin ma miteyoo amansa
samat nii akina.

XXXI Dawid naacuk eeha Pútuun pa
mpikaakaay ha íhinu hátikin, náakup kiti pilito
pa piti Eenucee ya ati Pútuun pa, ta naasoke
ta nii akatutee pati keekete ka, eniinoo lombo
efutut ti hiyaak ha.

XXXII Yéesu aŋe Pútuun pa mpilitane ti eket ya,
unii púloon utantake ho.

XXXIII Naasilanee ti epees yáali eti Pútuun pa
Paapaa ateyoo, mpuwufanoo Kunuu ka keenape
ka samat nii fa mpusokoo fa. Aŋe inniyem ya
fiye ti hicuku ínnisi ekina eyem kawun etempo
enka mpíniisii ka toonii.

XXXIV Dawid himuumoo asiliit alacana pale
naasok:

*'Ateeteyo Pútuun pa púkupaakup niŋ Ateeteyo
atoom ti hisoku:*

"Kéy yeniyam epees yáali,

XXXV *fo ta inci fatah ta pikamooli ti wooti ayyeno
amansa ya ateyii.*”✠

XXXVI “Fiye aluu pakati Israyel púlooj niñanāa kameye eehe pánipani, Yéesu aje, aña innipem-peje ya ti kuluwaa ya, Pútuun pa píhinoo apiyeno Ateeteyo nin lombo Eenucee ya.”

XXXVII Ta pakan paka nkásiye ta eehe, ínciitiyíi meemak nkacakan Piyeer nin pakakee pupoñapoñ pa, “Aluu pakan unii, puume nuuñaje íhinu?”

XXXVIII Piyeer naañahanii: “Níwunko umuuyen wa utaaluu, an óo an ti aluu náahinee pátise ti caacaw ca citi Yéesu Krista, ancuk umuuyen wa utaaluu nuuponketee, Pútuun pa mpuwun aluu Kunuu ka keenape ka.

XXXIX Kaatuko Pútuun pa píyinananaa-yínanan nii efipuwufan ko aluu nin epuuk aluu nin lombo keekine ka pílaañ, focaa payenka púlooj Ateeteyo Pútuun pa putuunaa mpikaakaay ka éyonkalii.”

XL Piyeer naapenanii kunuu nin kikee kilim keemeenje, naañiiniyíi ti hisoku: “Nifakan fañ aluu ti ekaay eenaput eyye!”

XLI Keecoone ka hilim ha hiti Piyeer nkáhinee pátise, máamun pakan síwuli síhaaciil (3,000) nkananf ti oom hinoom kéeyinane ka.

Eloñ ya éeyeeni ya eti kéeyinane ka

XLII Kéeyinane ka nkákipen ti káasiitan eeha pupoñapoñ pa nkakalañanii ha; nkákipen

lompo ti pucokool piliit, ti káapaacinool kúmpuul[†] niñ ti kaluum.

XLIII An óo an naameen niñ ewatate, kamma Pútuun pa mpíhine hícump píyisan niñ weecukantee wéenapii ti pupoñapoñ pa.

XLIV Kéeyinane ka púloon nkacokool, nkáapaacinool waah óo waah ewwa nkataake.

XLV Pikee pa, nkanooman pitaam pa piteyii niñ hitaaku ha hiteyii, nkáapaacinool mañ ma, nkawufan an óo an fa naasoolahe.

XLVI Hinak óo hinak nkaconcool ti hank ha hiti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, nkáapaacinool kúmpuul ti pukumpan pa piteyii, nkali nantoonool niñ pásuuma, an péemakiyanooliit.

XLVII Nkanimpan Pútuun pa, pakan paka púloon nkálafiyii. Hinak óo hinak Ateeteyo napenan ti kayon ka kiteyii pakan keefakanee.

III

Káakuuñan ka kiti éehute ya

^I Hikee hinoom, máamun sitalañ síhaaciil, ta kaluum ka nkúlohanii ta, Piyeer niñ San nkayeno pikaayu lati hank ha hiti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa kaluum.

[†] II:XLII 2:42 Kasalaasal hili nantoonool. Ti keemeya ka hilim ha hiti Pútuun pa, hícump níhimiilool nii, nkapayaa hili, nkafiitool kúmpuul nkáapaacinool ko samat nii fa Yéesu náahine fa ti káciim ka kiteyoo kikelan ka enka naataake ka niñ pinapana pa pakateyoo le niñ paketaloo (22:7-23).

II Pacolalii, pakan nkayeno hicoopu áyiin éehute kápiliŋ ta naapukee. Hinak óo hinak nka-coopoo nkayenanoo lati putum pa empa nkasok pa Putum pa Peewalla pa kati naluumatool ti keeyem ka ti pinako ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya.

III Ta naacuke ta Piyeer niŋ Saŋ ti pinako, naalumii mañ.

IV Piyeer niŋ Saŋ nkasincanoo caw, Piyeer naasokoo: “Sincan unii!”

V Ééhute ya naasincanii púsooni pucukoo nii efikawufanoo waah.

VI Pale Piyeer naasokoo: “Inci taakut mañ niŋ sanoo, pale aŋa inci intaake ya inci fawufani; ti caacaw ca citi Yéesu Krista ati Naasalet lito inkaay!”

VII Púful toko, Piyeer naacokoo ti epees yáali, náasisikanoo apilito. Tokotoko woot ééhute ya núuyankii kaŋ.

VIII Naalito niŋ hinuutu náayaañ pikaayu. Naanako niŋ Piyeer niŋ Saŋ ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya, naakaay naanuut, naanimpan Pútuun pa.

IX Keeyeniye ka toko púloon nkacukoo ti pikaayu nkásiyoo ti kaanimpan Pútuun pa.

X Ta nkakiiwe ta nii akina ayem aluumatoola ya ééhute ya, aŋa nkaloom ya hicuku naayeniye lati Putum pa Peewalla pa piti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya, nkaŋaŋo ínnimii ti heetaakiyoo ha.

Káatuunan ka kiti Piyeer heeñaje ha pitaako

XI Páawoo áyiin a aŋuu akatanut Piyeer niŋ Saŋ, pakan paka púloon nkaŋaŋo nkatey ti

coonool kaputookii lati címpañ ya eyya nkasok ya Címpañ eti Solomon.

XII Piyeer apucuk eehuu naasok kayonj ka: “Aluu pakati Israyel, weyme uwune eehuu níhinim aluu? Weyme innikent unii? Fo cukaacuk aluu nii úhinaahin áyiin a aje ápiyini pikaayu kamma sempe unii ninj fotom kamma nuuwufane meemak elonj ya etoonii Pútuun pa?

XIII Pútuun pa piti Abraham, Pútuun pa piti Isaak ninj Pútuun pa piti Jakob ninj piti símaama unaa, pínapiyanaa-nápiyan amiikan a atempo Yéesu. Aluu inniwufanoo ñíhampaatiin ña apumukee ínnilaacinoo hátikin Pilaat apan Pilaat hínum álafiyoolafi kakatan.

XIV Innipook Eesampanee ya Naacoonool inniluum Pilaat apikatan aluu amukala pakan.

XV Fiyuu innimuke ati elonj ya, pale Pútuun pa mpilitanoo ti eket ya. Unii payenke keetantake ho.

XVI Caacaw ca citi Yéesu ninj káyinan ti caacawoo, kikina kuwune áyiin aje innicuke ya innikiiwoo náahinee ápiyini pikaayu. Káyinan ka ti Yéesu kúkuuñanoo samat nii eeha innicuke ha aluu púloonj.

XVII “Fiye, aluu pakanam, inci meya nii aluu ninj ñíhampaatiin ña pakataaluu, ti káameyaati ínnihine eehuu Yéesu.

XVIII Pale Pútuun pa pusokaasok ta infiyee nii Eenucee ya ateyoo afaakallo. Eehuu mpusoke ti ñutum piyaamakoola pa púloonj, hikina hitaakiye.

XIX Ooto níwunko umuuyen wa utaaluu ínniñoohonii peti Pútuun pa, ancuk puponketaa

aluu.

XX Niŋ níhinaa fo, Ateeteyo Pútuun pa efipuwufan aluu kunoom kiti éyekunoolo, éfipupoñii lompo Yéesu, Eenucee ya aŋa mpimamale ya aluu ta infiyee.

XXI Fo Yéesu ayeno alacana fo ta Pútuun pa éfipihin waah óo waah nene úpuyenoonii wéeyeeni samat nii fa mpusoke ho fa ta infiyee ti ñutum piyaamakoola pa keesampanee ka.

XXII Pánipani, Móyiis asok: 'Ateeteyo Pútuun pa éfipupoñii aluu ayaamakoola samat nii inci, afaayeno an éefulii ti pakan aluu. Nísiitan púsooni ti waah óo waah ewwa naakaakaay aluu hisoku.

XXIII An óo an éesiitanut ayaamakoola ya aŋuu, áfaafulanee ti miin ma miti Pútuun pa naamukee.*

XXIV Piyaamakoola pa púloon písik ti Samiyel focaa ti kéenowii ka teyoo kákupaakup kiti hinoom eehuu.

XXV Kilim enka Pútuun pa mpusoke ka piyaamakoola pa, kilim kitaaluu pakanii, focaa písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa ti pututa etempo niŋ símaama unaa, ta mpusoke ta Abraham: 'Inci fasampan miin óo miin t'etaam, kaasampan enkuu éfikinapii ti papukali.*

XXVI Ta Pútuun pa mpúcoopii* ta Yéesu amiikan etempo, ti aluu pakati Israyel mpíyaañe pupoño, kati níwunko páhinal pa pitaaluu peenaput pa. Ti páhinal empuu efinisampanee."

☆ **III:XXIII 3:23** Lewitik 23:29; Kakaman 18:15,19 ☆ **III:XXV**

3:25 Púcook 22:18; 26:4 * **III:XXVI 3:26** Niŋ fotom: "Ta Pútuun pa mpilitane ta Yéesu amiikan etempo ti eket ya,"

IV

Kacakanee ka kiti kayine ka kiti Piyeer niŋ Saŋ

^I Piyeer niŋ Saŋ ti káakup niŋ pakan paka, puwaaseena pa pakati Pútuun pa niŋ áhampaatiin a ati pufaasa pa pakati ekumpaan ya enfakat ya niŋ Pusatusaay pa nkácolii.

^{II} Inseeñii meemak kamma Piyeer niŋ Saŋ nkayeniye kakalaŋan pakan paka niŋ káatuunan nii, páawoo Yéesu alitaalito ti eket ya, úmeyiyaameyi nii keekete ka lombo éfikayini élitoonii.

^{III} Fiye, nkacokii nkakulii fo eti kacom eteyyo kamma inciniimiye.

^{IV} Pale hícump ti kéesiye ka hilim ha hiti Piyeer niŋ Saŋ nkáyinan. Pákayiin paka púloon kéeyinane ka ti Yéesu kayema máamun síwuli isak (5,000).

^V Eti kacom eteyyo, pakati kikaw ka pakati Pusuwif pa, ñíhampaatiin ña niŋ pikalaŋana hilim ha heesiinane ha hiti Móyiis nkaconcool Jerusalem.

^{VI} Intaako toko Annas, awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa, intaako toko lombo Kayif, Saŋ, Alik sant niŋ pakakee pakati miin ma miti awaaseena ya enfakat a.

^{VII} Nkapon kápucoopii pupoñapoñ pa pákasupak paka hátikinii. Nkacakanii: “Ti ensey me sempe niŋ ekina tom ti ensey me caacaw innihine káakuuñan enke?”

^{VIII} Piyeer naamee niŋ Kunuu ka keenape ka naasokii: “Aluu pakati kikaw ka pakati Pusuwif pa niŋ ñíhampaatiin ña:

IX Kaacakanool unii fíyooy inniyaake ti heenape ha eehe núuhine ha éehute ya, innicakan unii lombo puume náakuuñanee.

X Ee, niñañaa kameye eehe, aluu fiye púlooj niñ kayoj ka púlooj kiti Israyel: Ti caacaw Yéesu Krista ati Naasalet, aña aluu innipempeñe ya ti kuluwaa ya pale Pútuun pa mpílitaniyoo ti keekete ka, ti caacawoo áyiin a aña naasiinjiye hátikin aluu kásuumaayoo.

XI Yéesu akina ayem aña hilim ha hiti Pútuun pa nihisoke ha kiteyoo nii énanikiin ya eyya aluu puluta pa ínnitine ya éyenoonii énanikiin ya eeheñe ya hitaaku nafaa.✧

XII “Akina lamayoo ayina unaa kafakan. Kaatuko ti púlunta pa fiye púlooj Pútuun pa puwufanut pakan paka cikee caacaw kati cifakan unaa.”

XIII Innímii ta nkásiye ta Piyeer niñ San ti káakup niñ híyiinate apan pakan kensen keekalanjut. Nkápannum nii Piyeer niñ San kayenaayeno niñ Yéesu.

XIV Pale kamma nkacuke éekuñanee ya naasiinjiye pukol pupoñapoñ pa pákasupak paka, kataakut eehe efikañahan.

XV Fiye, nkawufan hilim Piyeer niñ San kápuful ti éhinuma kíiti ya, nkayeno pitenenool.

XVI Nkasok: “Puume éfuuhinaa pakan paka payenke? Kaatuko káhinaahin heecukantee hen-fakat, pakati Jerusalem fiye púlooj kámeyimayi ho, uyinaataa ho káalaacin.

XVII Pale uñañaa kaafitanool eehe, timpi

ihan toko nihihancalooliye. Efuufeyanoolii núukupananii timpí kákup nin pakan paka ti caacaw Yéesu.”

XVIII Nene káyonkalii Piyeer nin San nkakitii káakup nin kakalañan cántum ti caacaw Yéesu.

XIX Pale Piyeer nin San nkañahanii: “Eeheyime hicoonoole hátikin Pútuun pa, káasiitan aluu fo káasiitan etempo? Anti nisok unii!

XX Kaatuko uyinaat kaafatanool nin eeha nuucuke ha núusi.”

XXI Nkafeyanoolii púsooni nkakatanii kaatuko kámiit fa efikasiinanii ti pisiya peelitanut pítaakool kamma pakan paka púloon nkayeniye hímulu Pútuun pa ti heetaakiye ha.

XXII Kaatuko áyiin a eetaake ya káakuuñan ka keetaapala kucukee enkuu ahañahañ sitiil áwii ésupak (40).

Kalum ka kiti kéeyinane ka

XXIII Piyeer nin San, ta nkakatanee ta, nkañoho pati pakanii ti káýinan nkakamanii púloon eeha puwaaseena pa kenfakat ka pakati Pútuun pa nin ñihampaatiin ña nkasoke ha.

XXIV Mpásiyalii eehe, poko púloon nkananfool ti kaluum Pútuun pa nkasok: “Ateeteyo Pútuun, awe liile patiila nin t’etaam nin waah óo waah weeyem toko, illiil lombo kaatii ka nin waah óo waah weeyem lupo.

XXV Nin Kunuu ka keenape ka ántunke ta infiiye maamaa atuunaa Dawid, amiikan a atii, kati asok:

‘Weyme uwune keeneetaat ka Pusuwif kiiñii nkili meemak?

Weyme uwune nkaconcoolo kati katenjenool kenseŋ?

XXVI *Pumansa pa pakati púlunta pa nin pakati kikaw ka kaconcoolaa-concoolo nkasiŋo kati kakam nin Ateeteyo Pútuun pa, nin lombo Eenucee ya atempo.*✧

XXVII “Kaatuko pánipani, fiyuu intaakiye ti saatee eyye, Helot nin Pons Pilaat nkaconcoolo nin keeneetaat ka Pusuwif nin pakati Israyel kapupook Yéesu, amiikan a atii eesampanee ya aŋa annuce ya.

XXVIII Ancuk káhinaa eeha ansoke ha ta infiyye nii efihitaako ti sempe sa sitii nin fa állaŋiye fa.

XXIX Fiye, Ateeteyo, sincan fa nkayem fa unii ti kaafeyanool, iyyankanan unii pimiikan pa pakatii úpukup hilim ha hitii nin híyiinate henfakat.

XXX Yisan unii sempe sa sitii, ancuk ti caacaw Yéesu amiikan a atii eesampanee ya, álimaati hícump píyisan nin weecukantee utaako, púkuuŋa pa lombo nkákuuŋanee.”

XXXI Ta nkapaye ta kaluum, la nkaconcoole la íyyiyiŋan. Poko púloon nkameen nin Kunuu ka keenape ka nkayeno káatuunan hilim ha hiti Pútuun pa nin híyiinate.

Pucokool pa piti kéeyinane ka

XXXII Kayon ka púloon kiti kéeyinane ka nkiyeno pakoonool ti kunuu nin ti pámiiloolal. An óo an naacok faŋoo nii aŋa naataake ya

eteyoo tom, nkápaacinoool waah óo waah ewwa nkataake.

XXXIII Niŋ sempe senfakat pupoñapoñ pa nkayeniye káatuunan eeha nkacuke ha ti hisoku nii, Ateeteyo Yéesu alitaalito ti eket ya. Poko púlooj, Pútuun pa mpisampanii meemak.

XXXIV Taakut teyii an eesoolahe waah. Kaatuko keetaake ka pitaam, niŋ ekina tom pukumpaam nkanooman-nooman po nkácoopii mañ ma

XXXV nkañaakan mo pupoñapoñ pa. Poko, nkápaacinoool mo ti an óo an fa naasoolahe fa.

XXXVI Intaako toko áyiin aña nkasok Josef. Pupoñapoñ pa nkayonkaloo Barnabas, caacaw encuu ciyem: “An aña náhaañiyan pakan paka.” Barnabas ati miin ma miti Lewi, náafulii ti econ eyya nkasok Siip.

XXXVII Naataak etaam eyya naanoomane, náacooopii mañ ma naañaakan mo pupoñapoñ pa.

V

Eket ya eti Anañas niŋ aaloo Safila

I Fiye, intaako toko áyiin aña nkasok Anañas, akina niŋ aaloo Safila nkanooman ti etaam ya eteyii.

II Anañas náasiyool niŋ aaloo kapimank mikee mañ ma. Náacooopii mikee mañ ma apuwufan mo pupoñapoñ pa.

III Fiye, Piyeer naasokoo: “Anañas, puume Seetaani neenakiye yaani incaam hátikin Kunuu ka keenape ka, immank ti fañi mikee mañ ma?”

IV Fo etaam ya etii tom le niŋ aafanooman yo? Ta annoomane yo ta lombo fo mañ ma miyeniit ti

sipeesi? Weyme uwune ímmiilool íhinu eehuu? Aacaamut pakan paka pale Pútuun pa ancaame.”

^V Ta náasiye ta kilim enkuu, Anañas naanow naaket. Kéesiye ho ka fiye púloon nkameen nin ewatate enfakat.

^{VI} Pikampaani pa nkákey nkakuup ehunun ya, íncakahokii yo.

^{VII} Máamun sitalan síhaaciil sipimuus, aaloo náanakoonii péemiit heetaakiye ha áyiinoo.

^{VIII} Piyeer naacakanoo: “Sokam, ti soñ eyye inninoomane etaam ya etaalu?” Naañahanoo: “Ee, soñ eyyuu.”

^{IX} Fiye, Piyeer naasokoo: “Weyme uwune awe nin áyiini innicoon puwinko Kunuu ka kiti Ateeteyo? Sincan! Kéehokii ka áyiini ahaayii ti putum pa efi lombo kacooi.”

^X Tokotoko aal a naanow naaket ti woot Piyeer. Pikampaani pa kápinakoonii nkacukoo naakete nkacoopoo íncakahokiyoo pukol áyiinoo.

^{XI} Kéeyinane ka púloon nin kéesiye ho ka púloon nkameen nin ewatate enfakat.

Hícump heecukantee

^{XII} Pupoñapoñ pa nkáhin hícamp píyisan nin weecukantee hátikin pakan paka. Kéeyinane ka púloon ti Yéesu nkaloombipaakool ti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa lati Címpañ ya eti Solomon.

^{XIII} An áhaañiyantoo hinanfuyii, pale pakan paka nkánapiyanii.

^{XIV} Háati fo, pakan paka kéeyinane ka ti Ateeteyo nkahan toko nkameene, kayon kenfakat kiti pákayiin nin pakaal.

XV Pakan paka nkácoopii fala púkuuña pa pakateyii ti ñítin ña nkahintanii ti pucunkun nin ti uhun ancuk nin Piyeer amuusaa hísaalumantoo níhilik pakakee teyii.

XVI Pakan keemeenje nkáfulii ti pisaatee pa peekole pa Jerusalem nkácoopoolii púkuuña pa pakateyii nin payenka kisaalumant nkinakiye, poko púloon nkákuuñanee.

Kaakallanee ka kiti pupoñapoñ pa kamma Yéesu

XVII Fiye, awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa nin pinapooloo, keeyem ka ti kayon ka kiti Pusatusaay pa, nkataak paheeka ti pupoñapoñ pa.

XVIII Nkacokii nkawantii ti ékuluma.

XX Pale nin hánant ha, maleekoo ya eti Ateeteyo néepankinii ñutum ña ñiti ékuluma ya, néefulaniyii neesokii:

XX “Nikaay nisiño ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa, innikaman pakan paka hilim ha hiti elon eyye.”

XXI Pupoñapoñ pa nkáhin eeha neesokii ha. Cipilap, nkanako ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya nkayeno kakalañan pakan paka.

Ta awaaseena ya enfakat a náacoli ta nin keeyem ka neyoo, nkaconcoolan ñihampaatiin píhina kíiti ya púloon pakati Pusuwif pa. Fiye, nkapoñ pati ékuluma ya kapica kácoopii pupoñapoñ pa.

XXII Pale pufaasa pa pakati ekumpaan ya enfakat ya kapucol pati ékuluma ya kacukutii, nkaño ho nkasokii:

XXIII “Ukaayaakaay pati ékuluma ya nuu-took yo neekulee pitempo tak, pufaasa pa pakati ékuluma ya nkasiijo ti ñutum ña pale úpupankin ucukut páhantuwa an!”

XXIV Ahámpaatiin a ati pufaasa pa pakati ekumpaan ya enfakat ya nin ñíhampaatiin puwaaseena pa kápsi eehuu nkaliim meemak ti pupoñapoñ pa. Nkayeno ecakanoolo puume efihikelan.

XXV Fiye, an náakey naasokii: “Nisincan! Pákayiin paka payenka innikule ka ahaayii ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya ti kakalañan pakan paka.”

XXVI Tokotoko, áhampaatiin a ati pufaasa pa pakati ekumpaan ya enfakat ya naakaay nin pufaasa pa íncakacoopii pupoñapoñ pa, pale kácokiyootii nin sempe kamma nkafeye pakan paka timpi kanunkalii pukumpa.

XXVII Nkacoop pupoñapoñ pa hátikin ñíhampaatiin píhina kíiti ya. Awaaseena ya enfakat a naacakanii,

XXVIII naasokii: “Fo ukitut aluu kakalañan ti caacaw áyiin a añuu? Pale nisincan eeha ínnihine ha! Nimeenanaa Jerusalem púlooj nin kakalañan ka kitaaluu, ínnilafi katiyan unii eket ya eti áyiin a añuu!”

XXIX Piyeer nin pakakee pupoñapoñ pa nkañahanii: “Pútuun pa nuuñañe kásiitan pale an tom.

XXX Aluu nimuke Yéesu ta innipempenoo ta ti

kuluwaa ya* pale Pútuun pa piti símaama unaa mpilitanoo ti eket ya.

XXXI Pútuun pa mpíseepinoo ti epees etempo yáali, mpíhinoo apiyeno ati hikaw ha nin Afakana ya kati puwufan pakati Israyel la éfikasik kápuwunko umuuyen wa uteyii nkaonketee.

XXXII Unii utantake eehuu fiye púloon, unii nin Kunuu ka keenape ka enka Pútuun pa mpuwufane ka kéetuule po ka.”

XXXIII Ta nkásiye ta eehuu kiiñii nkili meemak ti pupoñapoñ pa nkálafiyii himuku.

XXXIV Pale oonool teyii, Afalisaay caacawoo Kamaliyel, akalañana hilim ha heesiñanee ha hiti Móyiis, aña pakan paka púloon nkánapiyane, naasiño hátikin ñíhampaatiin píhina kíiti ya, naasok pupoñapoñ pa káfulanee fala tíkitaan.

XXXV Fiye, naasokii: “Aluu pakati Israyel, nitah kunuu meemak ti eeha ínnilafiye ha íhinu payenkuu.

XXXVI Sitiil seemuuse nuucukaa áyiin a aña nkasok ya Teyutas naacokooliye fa nii an eemaka, máamun pakan sikeme sipaakiil (400) kanapanoo. Pale ta naamukee ta poko fiye púloon nkahancoolo, kiteyoo nékisiitee.

XXXVII Púful toko, ti caanak enca an óo an naañanee ta hikiicuyee caacawoo, intaako áyiin

* **V:XXX 5:30** Ta Piyeer naasoke ta hilim eehuu, asok: “Aluu nimuke Yéesu ta inninintoo ta ti enuun ya kaloña.” Asokaasok eehe kamma hilim ha heesiñanee ha hiti Móyiis nihisoke nii, Pútuun pa piñanaañan an óo an éenintee ti enuun (Kakaman 21:23).

aŋa nkasok Yutas[†] ati Galilee, pakakee pakan nkanapanoo naanoŋanii ti pakati kikaw ka. Akina lombo naamukee, pinapana pa pakateyoo púlooj nkahancoolo.

XXXVIII Ooto inci pusok aluu hoonool: Payenkuu nitahiipo! Timpi nipaaliyii nikatanii kapikaay! Kaatuko eeha nkámiilool ha niŋ eeha nkáhin ha, iyyema ti pakan níhifulii féefiye hiketaa.

XXXIX Pale iyyema eeha nkayem ha ti íhinu ti Pútuun pa níhifulii, étiniyiniyii iheeku. Nitah kunuu, ti kafeyatan timpi niyeno pikamool niŋ Pútuun pa!” Píhina kíiti ya nkacoon eeha Kamaliyel naasoke ha.

XL Nkapoñ kápucoopii pupoñapoñ pa nkáhin kapisapee niŋ hisawut. Fiye, nkakitii káakup ti caacaw Yéesu, nkakatanii kapikaay.

XLI Pupoñapoñ pa nkáful ti éhinuma kíiti ya niŋ pásuuma penfakat. Kaatuko Pútuun pa pucokiicok nii pakan kéetuuniye pikallo ti caacaw ca citi Yéesu. Ekina ewune nkameeŋ niŋ pásuuma.

XLII Hinak óo hinak ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa niŋ ti pukumpaan pa káyekuniit kakalaŋan niŋ káatuunan ekoŋan ya éesume ya nii Yéesu ayem Eenucee ya ati Pútuun pa.

VI

Kamamalee ka kiti isak niŋ pákasupak paka

[†] V:XXXVII 5:37 Yutas aŋe akufut nii Judas éefule ya ti Yéesu.

I Ti oom caanak, pinapana pa nkayeno épenanoyii, Pusuwif pa payenka nkákup ka Kilek nkayeno káakumutool kiti Pusuwif pa pakati mah ma miti Israyel kamma kayon ka kiteyii kiti piyaan̄at pa payenka pákayiinii keekete ka nkafiilee ti pípaacinool paliyal pa empa mpíhinee pa hinak óo hinak.

II Pupoñapoñ pa ñaasuwan niñ pákasupak paka nkaconcoolan kayon ka kiti pinapana pa nkasokii: “Unii uñañut kakatan káatuunan hilim ha hiti Pútuun pa upuyeno káapaacinool ñaliyal.

III Ekina ewune, aluu pakanam ti káyinan, nimamal ti pututa aluu pákayiin isak niñ pákasupak payenka pakan paka púloon nkahintiye, nkameen niñ Kunuu ka keenape ka niñ ecohato, efuun̄omanii páhin pa piti káapaacinool ñaliyal ña.

IV Fiye, unii nuucoonool ti kaluum ka niñ káatuunan hilim ha hiti Pútuun pa.”

V Kayon ka púloon ínsuum ko ti eeha nkasokii ha. Nkamamal Stíifan*, áyiin eemeene niñ káyinan niñ Kunuu ka keenape ka. Nkamamal lompo Filip, Pulokol, Nikanol, Timon, Palemenas niñ Nikolas, áyiin ati Antiyok, eenanfe ti pítin pa piti Pusuwif pa.

VI Nkácoopii pákayiin paka payenkuu ti pupoñapoñ pa. Pupoñapoñ pa nkaluun kiteyii nkalemp sipeesii teyii.

VII Hilim ha hiti Pútuun pa níhimeyiyee pihan̄han̄ toko. Po Jerusalem, pinapana

* VI:V 6:5 Stíifan akina ayem Ecen, ti falans kan̄.

pa nkayeno épenanoyii meemak. Hícump puwaaseena pakati Pútuun nkáyinan ti Yéesu.

Hinookuyee ha hiti Stíifan

^{VIII} Stíifan, áyiin aña Pútuun pa mpisampane mpimeenjanoo sempe, náahin weecukantee nin hícump píyisan penfakat hátikin pakan paka.

^{IX} Pale pakakee pakan keeyeniye ka ti éluumuma ya eyya nkasok ya “Elúumuma eti kéefule ti himiikanate”, nkáyaañ pílaacinoon nin Stíifan. Poko kayem Pusuwif pakati Silen, Alesantili nin pakakee Pusuwif kéefulii ka Silisi nin Asii.

^X Pale kayinaatoo iheeku ti pákupal kamma Kunuu ka keenape ka nkuwunoo ecohato eti kayine káakup.

^{XI} Fiye, payenkuu nkacooy pakan kati kasok: “Usíyoosi ti kateñal Móyiis nin Pútuun pa!”

^{XII} Fiyuu nkáluuñe pakan paka nin ñíhampaatiin ña nin pikalañana hilim ha heesiñanee ha hiti Móyiis. Nkalaako Stíifan, nkacoopoo hátikin ñíhampaatiin pihina kíiti ya pakati Pusuwif pa.

^{XIII} Nkákey nin pakakee pakan kati kacaam. Payenkuu nkasok: “Anjuu áyekuniit hisoku heenaput ti ekumpaam ya enfakat ya eti Pútuun pa eesampanee ya nin ti hilim ha heesiñanee ha.

^{XIV} Kaatuko unii úsiyoosi ti hisoku nii Yéesu ati Naasalet anjuu afaahancalool ekumpaam ya enfakat ya eti Pútuun pa, naayesan cosaan ya eyya Móyiis naawufane ya unaa.”

XV Ñíkin ñíhampaatiin píhina kíiti ya íññiyayii ti Stíifan, nkacuk puhoonjuyoo mpucuke nii piti maleekoo.

VII

Hilim ha hiti Stíifan

I Fiye, awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa naacakan Stíifan: “Fo eeha nkanookuu eehe hiti páni?”

II Stíifan naañahanii ti hisoku: “Aluu pakanam niñ ñífaafam, nísiitanam. Ta maamaa atuuna Abraham naakine ta faw ti mah ma miti Mesopotami, le niñ afaacaakin ti saatee ya eti Halan, Pútuun pa peemaka pa mpúfulii teyoo.

III Mpusokoo: ‘Katan mah ma mitii niñ miin ma mitii inkaay ti mah ma emma fáyisani ma.’☆

IV Fiye, naakatan mah ma miti Kaletaay naakaay apikin Halan. Pamuusál eket ya eti faafoo, Pútuun pa mpúcoopiyoo ti mah emme innikine ma temmo fiye.

V Pútuun pa, puwufanutoo le etaam háati citaam. Pale mpíyinananoo nii efipuwufanoo mah emme, akiña niñ miin ma miteyoo, apan ti oom caanak Abraham peelokot ataak añii.

VI Eehe Pútuun pa mpusokoo: ‘Miin ma mitii efimikin ti mah meeneetaat miteyii, la efikayeno pimiikan nkakallanee meemak fo sitiil sikeme sipaakiil (400).’

VII Pale Pútuun pa nene pusok: ‘Fasiinjan ti pisiya penfakat mah ma meecokii ma pimiikan

☆ VII:III 7:3 Púcook 12:1

nin fúlaa toko éfikafulii ti oom mah nkákey kapinkalumam le.'☆

VIII Fiye, Pútuun pa mpiliil nin Abraham písiyool. Píyisan pa piti písiyool empuu piyem, áyiin óo áyiin anakanee. Ekina ewune Abraham ta naapuke ta añiinoos Isaak, naanakanoo ti hinoom ha heewase ha isak nin kíhaaciil. Isaak naapuk Jakob naalompo anakanoos, Jakob naapuk epuuk pákayiin ñaasuwan nin pákasupak naanakanii, oom epuuk kayem símaama unaa siti miin ma ñaasuwan nin músupak ma.

IX “Símaama unaa epuuk Jakob, nkataak pa-heeka ti atuwii Josef, nkanoomanoo kati ayeno amiikan ti mah ma miti Esipt. Pale Pútuun pa mpiyeno neyoo,

X mpifakanoo ti kúnuuloo púlooj. Mpuwufanoo ecohato, mpíhinoos ápusuum amansa ya ati Esipt. Amansa ya náahinoos apiyeno ati hikaw ha hiti mah ma púlooj nin ekumpan ya eteyoo púlooj.

XI Fiye, épankul néenakoonii ti mah ma púlooj miti Esipt nin Kanaan. Iyyeno caanak citi kúnuul kenfakat. Símaama unaa kataakut paliyal.

XII Ta Jakob náasiye ta nii Esipt taakaataak paliyal, naapoñ ti púcook epuukoo símaama unaa.

XIII Kapuñooho púsupiyenu, Josef náayisanoolo ti ñúnuwoo akina ayem ayme, náayisanii lombo Felo.

XIV Púful toko, Josef naapoñ kápucoopii paapaa ateyoo Jakob nin miin ma miteyoo púlooj,

☆ **VII:VII 7:7** Púcook 15:13-14; Efúlii 3:12

kayema pakan áwii éhaaciil niŋ kaat (75).

XV Fiyuu Jakob naakaaye Esipt, po naakete akina niŋ epuukoo símaama unaa.

XVI Puhunuŋii mpiñahanee ti saatee ya eti Sikem mpuhokee ti hiyaak eeħa Abraham naanoome ha niŋ mañoó ti epuuk Hamol. Hamol ayem paapaa ati Sikem.

XVII “Púful toko, pakan unaa nkahanj toko nkameenje meemak ti mah ma miti Esipt fo ta íllohanii ta Pútuun pa kati píhin eeħa mpíyinananane ha Abraham.

XVIII Fiye, intaako Esipt amansa éeyeeni éemiit kiti Josef.

XIX Naacaakool pakan unaa naakallanii náahinii kapitah tíkitaanj miñiinii meepukee ma féefiye eeħa efiihiwun ha immiket.

XX Ti oom caanak Móyiis naapukee, añii ee-walla hátikin Pútuun pa. Náakuumanee fo kiim kíhaaciil lati enuuf ya eti faafoo.

XXI Ta naatahee ta tíkitaanj, Felo añiinoo ámaacul naacoopoo náakuloo nii añiinoo.

XXII Móyiis naakalañanee púloonj ecohato ya eti pakati Esipt naayeno áyiin aña nákup nawen niŋ sempe.

XXIII Ta Móyiis naataake ta sitiil áwii ésupak (40) náamiilool pikaayu hiyoop pakanoo pakati Israyel.

XXIV Apucol po, naacuk ati Esipt ti kaakancool niŋ ati Israyel, fiye Móyiis naasiinjo eekallanee ya naasap ati Esipt a naamukoo.

XXV Móyiis incukoo nii pakanoo pakati Israyel éfikapannum nii Pútuun pa púpoñiyoo kati

pifakanii, pale kámiit ho.

XXVI Eti kacom eteyyo, naacuk pákayiin pákasupak pakati Israyel ti pítaakool. Naanes káasiyoolanii, naasokii: 'Aluu pákawiyam, fo aluu pakoonool paka tom? Weyme inniyem ti pítaakool?'

XXVII Eeyem ya ti kaakancool niŋ áwiyoo naa-halap Móyiis naasokoo: 'Ayme asiinjanuu ati hikaw niŋ afiita kilim ti pututa unii?

XXVIII Fo áalafiyaamlafi himuku samat nii fa ammuke fa hukan ati Esipt a?'

XXIX Móyiis ápisi eehe, naatey ápuful Esipt, naakaay apikin ti mah ma miti Mitiyan. Po naataake epuuk mikampaani músupak.

XXX "Sitiil áwii ésupak (40) sipimuus, maleekoo néefulii ti Móyiis ti kaaleew kiti cífita ti káahaan ka tes pukol tintiŋ eyya nkasok ya Sinayi.

XXXI Móyiis apucuk eehuu innimoo ti eeha naacuke ha, pale apiteeŋo kati acuk púsooni náasi hilim ha hiti Ateeteyo Pútuun pa, nihisok:

XXXII 'Inci yem Pútuun pa piti símaamayi, inci yem Pútuun pa piti Abraham, Isaak niŋ Jakob.' Móyiis naakikilan kamma ewatate áhaañiit fala kaasincan.

XXXIII Fiye, Ateeteyo Pútuun pa mpusokoo: 'Waat pisamata pa pitii, kaatuko la ansiinje la, etaam eti meeñeya.

XXXIV Inci cukaacuk fanfan fa nkayem fa ti kaakallan pakanam ti mah ma miti Esipt. Inci síyaasi palikalii úwwanoonii kati fakanii. Fiye

kéy inci pupoñi Esipt.'☆

XXXV “Móyiis oonool a anjuu akina pakati Israyel nkapooke fa ta nkasokoo ta: 'Ayme asiinjanuu ati hikaw ninñ afitá kilim?' Móyiis, ti kayankanan ka kiti maleekoo ya éefulii ya teyoo ti cífitá ca, akina Pútuun pa mpupoñe kati ayeno ati hikaw ha ninñ anja áfaafulanii ya ti himiikanate.

XXXVI Móyiis áfulanii pakati Israyel Esipt, ti íhinu hícump píyisan ninñ weecukantee, náahin wo lombo ti Kaatii ka Kéecunke ka ninñ ti káahaan ka tes fo sitiil áwii ésupak (40).

XXXVII Móyiis anje asoke pakati Israyel nii: 'Pútuun pa éfipupoñii aluu ayaamakoola samat nii inci, afaayeno an éefulii ti pakan aluu.'☆

XXXVIII Móyiis lombo ayeniye ninñ pakati Israyel ta nkaconcooliye ta ti káahaan ka tes. Naayeno po ninñ símaama unaa ninñ maleekoo ya éekupe ya neyoo pati tintinñ ya eti Sinayi. Náasayii ti Pútuun pa kilim kiti elonñ kiti kawufanee unaa.

XXXIX “Pale símaama unaa kálafiitoo káasiitan, nkapookoo, kunuuwii púloonñ nkuñoho Esipt.

XL Nkasok Aaron: 'Memanoole unaa pínaati, peekaakaay unaa hinowu hátikin. Kaatuko, úmiit heetaakiye Móyiis anje, éefulanii ya unaa Esipt.'☆

XLI Ti oom caanak nkamemanoole énaati eecuke nii cimpeeh, nkawaaseen teyyo nkataak pahaaño ti kámakiyan eeha nkamemanoole ha ninñ sipeesii.

☆ VII:XXXIV 7:34 Efúlíi 3:5,7,8,10 ☆ VII:XXXVII 7:37 Kakaman 18:15 ☆ VII:XL 7:40 Efúlíi 32:1,23

XLII Pale Pútuun pa mpúwunkiyii, mpikatanii kápinkakilipo hátikin caanak ca, hiim ha nin picaañan pa samat nii fa inkiicee fa ti pakiical pa piti piyaamakoola pa:

'Kayon ka kiti Israyel

fo inci wune inniwaaseen púlukuleen

nin ñikee ñiwaaseen fo sitiil áwii ésupak ti káahaan ka tes?

XLIII *Haani, pale nicoopoolaa-coopool ékuut ya eti Molok, énaati ya etaaluu, nin ecaañan ya eti Lefan, ekee énaati ya etaaluu, pínaati empa aluu innimemanoole pa kati innikilipo hátikin etempo.*

Ekina ewune inci fáfulan aluu nípilaan puson Babilon. ☆

XLIV “Símaama unaa kayekanaayekan ti káahaan tes ékuut ya enfakat ya éeyisane ya nii Pútuun pa umpa neyii. Ekúut eyyuu ememanoolee-memanool samat nii fa Pútuun pa mpusoke fa Móyiis mpíyisanoo.

XLV Po hátikin, epuuk símaama unaa nkasa ékuut ya enfakat ya ti sífaafii. Nkacoopool yo ta Josuwa naayeniye ta ati hikaw ha, nkalam mah ma miti keekine ka toko, payenka Pútuun pa mpiyaane ka hátikinii. Neeyeno toko fo ti caanak ca citi amansa ya Dawid.

XLVI Dawid náasuum Pútuun pa naalum po pipikatanoo apulut ekumpan etí Pútuun pa piti Jakob.

XLVII Pale amansa ya Solomon alute ekumpan ya.

XLVIII Apan Pútuun pa piti patiila pikinantoo ti pukumpa pa empa pakan paka nkalute pa samat nii fa ayaamakoola ya naasoke fa:

XLIX *Ateeteyo Pútuun pa pusok:*

*"Alacana eyem elemeyu ya etoom,
etaam ya neeyeno élempuma wootam.
Ekumpa eecuke puume efinilitam?*

Leyme inci inkaakaay éyekunoolo?

L *Fo inci tom liile eehuu púlooj?"*☆

LI Stíifan nene asokii: "Aluu kéeciita ka káakup payenkuu, weyme ñúsus aluu iññiyanke fiyaaw, unuu aluu nuucoto ti hísiyu hilim ha hiti Pútuun pa samat nii keenakiit ka ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niñ Abraham? Tan óo tan innipookpook Kunuu ka keenape ka samat nii símaama aluu!

LII Ayme ti piyaamakoola pa símaama aluu nkakallanut? Nkamuk kéekupe ka ta infiyye kiti ékey ya eti Eecoonoole ya. Fiye, aluu, ínniful teyoo innimukoo.

LIII Símaama aluu niñ aluu pumaleekoo pa mpuwufane hilim ha heesiñanee ha hiti Pútuun pa, pale níhinantoo fa nihisoke fa!"

Eket ya eti Stíifan

LIV Ta keeyem ka ti éhinuma kíiti ya nkásiye ta eehuu, kiiñii nkili meemak fo nkafíncal úñjiñii teyoo.

LV Pale, Stíifan eemeenje ya niñ Kunuu ka keenape ka naasincan patiila naacuk hamake ha hiti Pútuun pa niñ Yéesu naasiñjiye ti epees yáli eti Pútuun pa.

LVI Naasokii: “Nisincan, inci cukaa alacana néepankiniye, nin Añii An naasiinjiye ti epees yáali eti Pútuun pa.”

LVII Kápsi eehe nkaceek meemak nkacotal unuuwii nkalaakiyoo poko púloon,

LVIII nkáhuunoo fo káful ti saatee ya nkáyaaño kaanunkal nin pukumpa. Keetantake ka nkawufan kúsool ka kiteyii kenfakat ka akampaani aña nkasok Sóol.

LIX Ta nkayeniyoo ta kaanunkal, Stíifan naalum naasok: “Ateeteyo Yéesu, sa yaanam!”

LX Fiye, náakilipo naaceek nin kaawiiluyoo naasok: “Ateeteyo ponketii kaamuuyen enke!” Apipa hisoku eehe naaket.

VIII

I Sóol naasayan himukuyee ha hiti Stíifan.

Ehancoolo ya eti kéeyinane ka

Ti oom hinoom kéeyinane ka pakati Jerusalem nkácookee kaakallanee meemak. Hícump teyii nkahancoolo ti mah ma miti Judaay nin Samali. Fiye ti kéeyinane ka, pupoñapoñ pa lamayii katowiye Jerusalem.

II Pakan keefeye Pútuun nkahok Stíifan nkakoon eket ya eteyoo meemak.

III Pale Sóol naanes kaahancalool kéeyinane ka; naanako ti pukumpan pa náacokii kéeyinane ka, pákayiin nin pakaal naawantii ti ékuluma.

Káatuunanee ka kiti ekoonan ya éesuume ya Samali

IV Kéeyinane ka payenka nkahancaloole ka, nkakaay pan óo pan nkayeno káatuunan ekoonjan ya éesuume ya.

V Fiyuu Filip náawanoonii ti saatee eti Samali, naayeno káatuunan pakan paka kiti Eenucee ya.

VI Kayonj ka púloonj nkitah kunuu ti Filip meemak ti eeha naasoke ha, kaatuko kásiyoosi nkacukoo ti íhinu weecukantee.

VII Hícump keetaake kísaalumant nkákuuñanee, kísaalumant ka nkúfulii teyii ninj hiceeku. Hícump kéehute ninj payenka nkanow ninj efank nkákuuñanee.

VIII Fiye pásuuma penfakat mpiyeniye ti saatee eyyuu.

Pátuuta pa Simon

IX Intaako áyiin eefiye ti oom saatee, anja nkasok Simon, náhin páhinal piti pátuuta, pakan paka púloonj pakati Samali ínnimii teyoo. Naacokoolo nii an eemaka.

X An óo an náasiitanoo meemak písik ti keemaka ka fo ti kéetinee ka, nkasok: “Áyiin anje ayem sempe sa siti Pútuun pa ensa nkasok sa 'Sempe sa Senfakat sa'.”

XI Kásiitanoo-síitan meemak kaatuko afiyyaafiyo ti íhinu páhinal piti pátuuta péenimii.

XII Pale, ta Filip náakeyii ta káatuunan ekoonjan ya éesuume ya eti cáwii ca citi Pútuun pa ninj caacaw ca citi Yéesu Krista, nkáýinan nkáhínee pátise, pákayiín ninj pakaal.

XIII Simon himuumoo náayinan náahínee pátise. Naayeno kanapan Filip pan óo pan, ínnimoo ti píyisan pa peemeenje pa ninj

weecukantee wa wenfakat wa ewwa naayeniye wa íhinu hátikin pakan paka.

XIV Po Jerusalem, pupoñapoñ pa nkási nii pakati Samali kasayanaasayan hilim ha hiti Pútuun pa, fiye nkapoñii Piyeer niñ Sañ.

XV Ta nkacole ta Samali, nkaluum kiti kéeyinane ka, Kunuu ka keenape ka kati kúwanoonii teyii.

XVI Tempo Kunuu ka Keenape ka peelokot kúwanoonii ti an teyii, káhineehin pátise lamma ti caacaw ca citi Ateeteyo Yéesu.

XVII Fiye, Piyeer niñ Sañ nkalemp sipeesii teyii, Kunuu ka keenape ka nkúwanoonii teyii.

XVIII Simon naacuk nii, emma pupoñapoñ pa nkalemp ma sipeesii ti pakan paka, tokotoko Kunuu ka keenape ka nkúwanoonii teyii. Ta Simon naacuke ta eehuu, naawufan pupoñapoñ pa mañ,

XIX naasokii: “Niwufanam lombo sempe ense ancuk an óo an aña inci illempe teyoo sipeesam naasa Kunuu ka keenape ka.”

XX Pale, Piyeer naañahanoo: “Alímaati mañ ma mitii múpucaloolo niñ awe himuumi, kamma incukuu nii áayiniyini hinoom kawun ka kiti Pútuun pa niñ mañ!

XXI Putumi pineetaat cántum ti páhin pa putoonii, kaatuko ti Pútuun pa, yaani ekuulut.

XXII Katan pámiiloolali peenaput pa illuum Ateeteyo, pikee pa naaponketi pámiiloolali peenaput pa.

XXIII Ee, inci cukaacuk nii aapa meenje niñ paseeña, íyyemi ti sempe sa siti kaamuuyen ka.”

XXIV Simon naañahanii: “Aluu himuum aluu niluum Ateeteyo kutoom ancuk eeha innisoke ha púloonj timpi hitaakiyam.”

XXV Pupoñapoñ pa, ta nkapaye ta kakaman eeha nkatantake ha ti elonj ya eti Ateeteyo, nkátuunan hilim ha hiti Pútuun pa, púful toko nkañoho pateyii Jerusalem. Ti puñoho pa, nkayeno kátuunan ekoonjan ya éesume ya ti hícump misaatee miti Samali.

Filip nin áyiin ati Ecoopiya

XXVI Fiye, maleekoo eti Ateeteyo neesok Filip: “Lito hiinj Esipt, fo ti pítin pa piti káahaan ka tes péewanoonii pa Jerusalem pupuwant saatee ya eti Gasa.”

XXVII Filip naalito naakaay. Akina ti pítin pa naapaakool nin áyiin. Ayiin a anjuu an eemaka* ti mah ma miti Ecoopiya. Kantas, amansa ya aal a ati Ecoopiya, naañomanoo hisaanumate ha hiteyoo púloonj. Ayiin a kaanimpan Pútuun pa naakaaye Jerusalem.

XXVIII Akina ti puñoho pateyoo, naayeno ti saleet ya eteyoo kalanj pakiical pa piti ayaa-makoola ya Esaaya.

XXIX Fiye, Kunuu ka keenape ka nkusok Filip: “Kaay, loh saleet eyyuu.”

XXX Filip naatey pati saleet ya náasi áyiin a ti kalanj pakiical pa piti ayaamakoola ya Esaaya.

* **VIII:XXVII 8:27** Ta Luk naakiice ta eehe, asokaasok áyiin a “áyiin eekeeke”. Ti oom caanak, pumansa pa nkakeek-keek pihina pa pakateyii pákayiin paka keetaake ka nafaa. Nkakeeki-ikeek timpi káyini pihinto nin pakaalii nin ekina tom epuukii.

Naakicanoo naacakanoo: “Fo áameyimeyi eeha ayyem ha ti kalan fa nihisoke?”

XXXI Ayiin a naasokoo: “Puume inci iyyina ho kameye, nin an ácenkinutam?” Naasok Filip: “Síloonii yeno pukolam.”

XXXII Naayeno kalan pakiical empe:
*“Samat nii sáacii, nkacoopoo hitaanjuyee;
 samat nii císacii ceefatane nin kayeniyaa
 kaayiinu pahan etenco,
 ápankinut putumoo.*

XXXIII *Nkasuuwanoo, nkapookoo kawufan tooñaa
 ya eteyoo.*

*An ayinaat káakup kiti miin ma miteyoo,
 kaatuko elon ya eteyoo éfulaneefulan ti
 púlunta pa.”*✧

XXXIV Ayiin a naacakan Filip: “Ponket sokam, ayaamakoola ya ati Pútuun pa, kiti ayme naayem ti káakup? Kiteyoo fo kiti akee?”

XXXV Fiye, Filip náacook ti eeha áyiin a naayeniye ha kalan, náatuunanoo ekoonjan ya éesume ya eti Yéesu.

XXXVI Ti pítinii nkacol la taake man. Ayiin a naasok Filip: “Sincan ehe man me, weyme efuukitam íhinuyee pátise?”

XXXVIII Naasok saleet ya esiijo, poko t’ésupakii nkawano ti man ma, Filip náahinoo pátise.

XXXIX Ta nkáfulii ta ti man ma, Kunuu ka kiti Ateeteyo nkíseepin Filip. Ayiin a nene acukutoo pale naahankan pítinoo nin pásuuma penfakat.

XL Filip naacuk fañoo ti saatee ya eti Asot, náaful toko naakaay ti saatee ya eti Sesaale

naayeno káatuunan ekoonan ya éesuume ya ti pisaatee pa púloon empa namuus pa.

IX

Káyinan ka kiti Sóol ti Yéesu

^I Ti oom caanak, Sóol, eesayane ya himukuyee ha hiti Stíifan, naatowo ti kaafeyanool ti hisoku nii afaamuk pinapana pa pakati Ateeteyo. Naakaay pati awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa

^{II} apusokoo nii akiicoo pileetal piti ñíhampaatiin ña pakati púluumuma pa piti Pusuwif pa ti saatee ya eti Damas. Pileetal empuu efipuwufanoo sempe siti pinako ti púluumuma pa, ancuk iyyema atookaa po keeyem ka ti Pítin pa piti Yéesu, man me pákayiin nin pakaal, naacokii naacoopii Jerusalem.

^{III} Akina ti pítin pa apulohan Damas, toko-toko ecaan néefulii patiila néeyayii teyoo néekinkooloo.

^{IV} Sóol naanow t'etaam, náasi hilim heesokoo: "Sóol, Sóol, weyme uwune áyyemiyam ti kaakallan?"

^V Sóol naacakan: "Awe yem ayme, Ateeteyo?" Hilim ha nihiñahanoo: "Inci yem Yéesu aña ayyem ya ti kaakallan.

^{VI} Fiye lito inkaay pati saatee ya, aafakamanee eeha aññane ha íhinu."

^{VII} Pákayiin paka keeyeniye ka pinapool nin Sóol nkanajo. Nkási hilim ha pale kacukut an.

VIII Sól naalito la naanowe la pale ta náapankine ta ñíkinoo acukut waah. Nkátintinānoo kapinako Damas.

IX Náafuum fo kunoom káhaaciil aliit waah alaanut.

X Toko Damas, intaako anapana aña nkasok Anañas. Ateeteyo náafulii teyoo pucuk fiye nii éyawut, naasokoo: “Anañas!” Anañas naañahanoo: “Eheeyam Ateeteyo.”

XI Ateeteyo naasokoo: “Lito inkaay ti pítin pa empa nkasok pa 'Pítin Peecoonoole', innako ti ekumpaan ya eti Yutas, incakan áyiin a aña éeefulii ya ti saatee ya eti Taas aña nkasok ya Sól. Kaatuko oopa ti kaluum féefiye.

XII Pucuk fiye nii ti éyawut, naacuk áyiin aña nkasok Anañas, náanakoonii naalemp sipeesoo teyoo kati añoho ti hicuku.”

XIII Anañas naañahanoo: “Ateeteyo, hícump pakan kakamanaam-kaman heenaput ha púlooj eeha áyiin anjuu naayeniye ha íhinu Jerusalem, pakani keesampanee ka.

XIV Akéyyookey le, ñíhampaatiin puwaaseena pa kawufanoowufan sempe siti hicoku payenka púlooj nkaluum ka ti caacawi.”

XV Pale Ateeteyo naasokoo: “Kaay, kaatuko inci mamaloo kati acoop caacawam ti keeneetaat ka Pusuwif nin pumansa pa nin lombo ti pakati Israyel.

XVI Inci himuumam fáyisanoo kúnuul ka púlooj enka naañaje ka hicuku kamma caacawam.”

XVII Púful toko, Anañas naalito naakaay naanako lati ekumpaan ya la Sól naayem

la, naalemp sipeesoo teyoo naasokoo: “Sóol atoomuu, Ateeteyo Yéesu ápoñiyaam, éefulii ya ti awe ti pítin pa, awe ti ékey ya le. Apóñiyaampoñ ancuk aañohiyaa ti hicuku immeenane nin Kunuu ka keenape ka.”

XVIII Tokotoko, waah weecuke nii puwes núufulii ti Sóol ñíkinoo núunowii, naañoho ti hicuku. Naalito náahinee pátise.

XX Apipa hili, sempeyoo ínsiñohoonii.

Kakalañan ka kiti Sóol Damas

Eehuu hipimuus, Sóol naayeno po Damas kikee kunoom nin pinapana pa.

XX Tokotoko náayaañ káatuunan ti púluumuma pa piti Pusuwif pa apusok nii, Yéesu ayem Añii Pútuun.

XXI Kéesiyoo ka púloon ínnimii nkacakan: “Fo aje tom ayeniye Jerusalem kaakallan payenka nkaluun ka ti caacaw Yéesu? Fo ákeyyoot hicokuyii kati awufanii ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa?”

XXII Pale Sóol naahan toko naataake sempe, náayisan picaañ catañ Pusuwif pa keekine ka Damas nii, Yéesu ayem Eenucee ya ati Pútuun pa. Kámiit eeha efikañahanoo.

XXIII Po hátikin, Pusuwif pa nkatenenool kati kamukoo.

XXIV Hánant hanakan, nkayeniyoo cílopa ti ñutum saatee ya kati kamukoo, pale Sóol náasi ho.

XXV Ti oom caanak, pinapana pa pakati Sóol nkacoopoo níhanant, nkañes kasekeyu

nkanakanoo tenko nkáyuunʉnʉnʉ, nkawanʉnʉnʉ ti hiniŋ ha hiti saatee ya.

Sóol ti saatee ya eti Jerusalem

XXVI Ta Sóol naacole ta Jerusalem naay-oop hinanfu pinapana pa, pale poko púloon káhaañiitoo kaatuko an áyinanut nii pánipani Sóol anapana.

XXVII Fiye, Barnabas naacoopoo nkakaay pati pupoñapoñ pa. Barnabas naakamanii eehe: “Ti pítin pa Sóol acukaacuk Ateeteyo, Ateeteyo náakup neyoo. Po Damas Sóol náatuunan niŋ híyiinate ti caacaw ca citi Yéesu.”

XXVIII Písik ti oom caanak Sóol naayeno neyii, naamuusool Jerusalem, náatuunan niŋ híyiinate ti caacaw ca citi Ateeteyo.

XXIX Napaakool-paakool niŋ Pusuwif pa payenka nkákup ka Kilek náalaacinool neyii pale poko, nkayeno hiŋes puume éfikahin kapumukoo.

XXX Kéeyinane ka kápisi eehuu, nkacoop Sóol ti saatee ya eti Sesaale, púful toko nkáhin apikaay ti saatee ya eti Taas.

XXXI Fiye, kéeyinane ka nkayeno ti kásuumaay ti mah ma miti Judaay púloon, Galilee niŋ Samali, káyinan ka kiteyii nkihaŋ toko nkitaake sempe. Ti eloŋ ya eteyii nkafe Ateeteyo, Kunuu ka Keenape ka nkíhaañiyanii. Fiyuu nkayeniye épenanoyii.

Káakuuñanee ka kiti Enee

XXXII Piyeer naakaawool pan óo pan, hikee hinoom naakaay ti saatee ya eyya nkasok ya Lita hiyooop keesampanee ka pakati Pútuun pa.

XXXIII Toko, naacuk páhut áyiin aña nkasok Enee, eeyinaat pilito ti ecunkun ya eteyoo fo sitiil isak nin síhaaciil.

XXXIV Piyeer naasokoo: “Enee, Yéesu Krista ákuuñanuu, lito intan ecunkun ya etii!” Toko-toko Enee naalito.

XXXV Pakan paka púlooj keekine ka ti pisaatee pa piti Lita nin Salon nkacuk eehuu nkánanfii ti Ateeteyo.

Kalitaneé ka kiti Tapita ti eket ya

XXXVI Intaako aal ti pinapana pa pakati Yope, caacawoo Tapita (ti kan ya eti Kilek, Tookas, ekina eyem “himisawoot”). Elonoo púlooj likee tom fo íhinu heenape nin kayankanan keeleke ka.

XXXVII Ti oom kunoom, náakuuñ halapat naaket. Nkañow ehunuj ya nkahintan yo ti ékaap eeyem patiila.

XXXVIII Páawoo pisaatee pa piti Lita nin Yope pílaañoolut, pinapana pa pakati Yope kápisi nii Piyeer oopa Lita nkapoñ pákayiin pákasupak kapica kaluum Piyeer: “Ponket kéy tokofiye!”

XXXIX Piyeer naalito naanapool neyii. Apucol nkacoopoo ti ékaap ya eti patiila. Piyaanaj pa púlooj payenka pákayiinii keekete ka nkalohoo nin pukooj nkáyisanoo kúsool ka nin wañ ewwa Tookas naacife wa akina kalonayoo.

XL Piyeer náafulanii poko púlooj tikitaan, náakilipo naalum. Apipa náayesoonii lipa ti ehunuj ya naasok: “Tapita lito.” Aal a náapankin ñíkinoo, apucuk Piyeer naalito naayeno.

XLI Piyeer náasisikanoo apisiinjo. Púful toko, naayonkal keesampanee ka pakati Pútuun pa nin piyaan̄at pa náayisaniiyoo kalon̄a.

XLII Eehuu níhisiyo ti saatee ya púloon̄ eti Yope, hícump pakan nkáyinan ti Ateeteyo.

XLIII Piyeer naakampan Yope lati áyiin apaalaha ān̄a nkasok Simon.

X

Eyísanoolo ya eti maleekoo ya ti Kooneli

I Intaako ti saatee ya eti Sesaale áyiin ān̄a nkasok Kooneli, áhampaatiin asooaali ati kayon̄ ka kiti pusoocaali pa pakati Room, kayon̄ ka enka nkasok ka “Kayon̄ ka kiti Itali”.

II Ayiin eewufane meemak elon̄ ya eteyoo Pútuun pa naafe po, akina nin̄ miin ma miteyoo, nayankanan Pusuwif pa keeleke ka, naluun po tan óo tan.

III Hikee hinoom, kaap̄ii kiti sitalan̄ síhaaciil nkániim, maleekoo ya eti Pútuun pa néefulii teyoo pucuk fiye nii éyawut, naacuk yo pi-caan̄ catan̄ néenakoonii ti ekumpan̄ ya eteyoo, neesokoo: “Kooneli!”

IV Naasincan yo nin̄ ewatate naañahan yo: “Weyme utaakiye, Ahámpaatiin?” Maleekoo ya neesokoo: “Pútuun pa pisayanaasayan kaluum ka kitii, pifiilut lomp̄o kayankanan ka enka ánhin ka ti keeleke ka.

V Fiye, poñ pakan ti saatee ya eti Yope kapica káyonkalii Simon ān̄a nkasok ya Piyeer.

VI Oopa awanane lati Simon apaalaha ya, ekumpan̄ ya eteyoo néeyemi pukol kaatii ka.”

VII Ta maleekoo ya neekaaye ta, Kooneli náayonkalii pákasupak ti pimiikan pa pakateyoo nin akee ti pusoocaali pa pihina pa pakateyoo. Asoocaali anjuu, áyiin eewufane meemak eloŋ ya eteyoo Pútuun pa.

VIII Naakamanii heetaakiye ha púloon; púful toko naapoñii Yope, nkañak.

Eeha Piyeer naacuke ha

IX Eti kacom eteyyo, máamun caanak ca ti kikaw, pimiikan pa pákasupak paka nin asoocaali ya nkalohan saatee ya eti Yope. Tempo, Piyeer naasilo patiila ekumpan ya kaluum.*

X Peep mpucokoo náalafi hili. Ta nkayeniye ta kaamemanol paliyal pa, waah núufulii teyoo pucuk fiye nii éyawut naayaake.

XI Naacuk patiila mpánkiniye, waah núufulii po weecuke nii kahuuy kenfakat keecenkee ti sitonkoŋ sa sipaakiil sa, nkúwananiyee pukoloo.

XII Toko páhantuwa etenko intaako élukuleen óo élukuleen eti woot upaakiil, eyya néhuunoolo nin pusuwa.

XIII Hilim nihisokoo: “Piyeer, lito! Muk illi!”

XIV Pale Piyeer naañahan ti hisoku: “Hitaakiit, Ateeteyo! Kaatuko inci taapala li efoofa eyya hilim ha heesiñanee ha nihikite hili ti hisoku nii ekuulut.”†

* **X:IX 10:9** Ti oom caanak, pukumpan pa piti Pusuwif pa pucukaacuk nii púpuncanjo, pitaakut kankalan. Toko pakan paka nkasilo kati nkáyekunoolo. † **X:XIV 10:14** Naakalanjaa Lewitik 11 aafacuk eeha Pútuun pa mpusoke ha Pusuwif pa nin kéyyoo ti púlukuleen empa mpikiti pa hili.

XV Hilim ha nene hisokoo púsupiyenu: “Waaah ewwa Pútuun pa mpukuulane, timpi sok nii ukuulut.”

XVI Eehuu nihitaako fo ñáhaaciil, tokotoko kahuuy ka nkíseepinee patiila.

XVII Piyeer naayeno káamiilool hiti eeha naacuke ha. Ti oom káasiinjuma, pákayiin paka payenka Kooneli naapoñe ka nkacol ti putum pa, loho kacakanoolaa ekumpaan ya eti Simon.

XVIII Nkayonkal nkacakan: “Fo le Simon aña nkasok ya Piyeer naawanane?”

XIX Piyeer naalon ti káamiilool hiti eeha naacuke ha, Kunuu ka keenape ka nkusokoo: “Sincan, pákayiin pákahaaciil unka nkacakani.

XX Fiye, lito uwwano inkaay neyii timpi taak kunuu kúsupak kaatuko inci póñiyii.”

XXI Piyeer náawanoonii, naasokii: “Eheeyam, inci inniyem ti hiñes, weyme ínنيkeyii?”

XXII Nkasokoo: “Kooneli ápoñii unii, áhampaatiin asooaali, áyiin eecoonoole naafe Pútuun, Pusuwif pa púloon nkákup teyoo heenape. Maleekoo ya eti Pútuun pa éfulii teyoo neesokoo ayonkali pati ekumpaan ya eteyoo kati ásiitan eeha ankaakaay hisoku.”

XXIII Fiye, Piyeer naasokii kánakoonii naawananii.

Piyeer pati Kooneli

Eti kacom eteyyo, Piyeer naanapool neyii, pakakee ti kéeyinane ka pakati Yope nkanapanii.

XXIV Eti tanta eteyyo, naacol ti saatee ya eti Sesaale, Kooneli naayeno hítuulu écolii ya eteyii.

Naaconcoolan miin ma miteyoo niŋ pákawiyoo keekoloo ka meemak.

XXV Piyeer niŋ panakiyaloo ti ekumpan ya, Kooneli naapaakoolanoo, náakilipo ti wootoo naanimpanoo.

XXVI Pale Piyeer naalitanoo, naasokoo: “Lito inci lombo an kenseŋ.”

XXVII Akina ti káakup niŋ Kooneli, naanako páhantuwa, naacuk kayoŋ ka nkuconcoolaye,

XXVIII naasokii: “Aluu faŋ aluu nímeyimeyi nii hilim ha heesiŋanee ha hitoonii hicoonut unii Pusuwif upunakanoolo niŋ keeneetaat ka Pusuwif; uyinaatii ékey hiyoop. Pale Pútuun pa píyisanaam-yísan nii, inci ñaŋut fiye hicoku an nii akuulut.

XXIX Ekina ewune emma ínnyonkaliyaam ma inci ínkey peetaakut kunuu kúsupak. Weyme ínnyonkaliyaam?”

XXX Kooneli naasokoo: “Kunoom kíhaaciil keemuuse ti sitalaŋ sihaaciil ense inci iyyeniye kaluum ti ekumpan ya etoom. Tokotoko, an eewasiye wañ weehiina paŋ naasiŋo hátikinam,

XXXI naasokam: ‘Kooneli, Pútuun pa písiyaasi kaluum ka kitii, pífilut lombo kayankanam ka enka ánhin ka ti keeleke ka.

XXXII Fiye, poñ pakan ti saatee ya eti Yope kápiyonkalii Simon aŋa nkasok ya Piyeer. Oopa awanane lati Simon apaalaha ya, ekumpan ya eteyoo néeyemi pukol kaatii ka.’

XXXIII Ekina ewune inci inhaŋ hipoñu ti awe, ánhin heenape áapikey. Fiye, ehe unii púlooŋ hátikin Pútuun pa, kati úsi eeha púlooŋ mpuwufanuu ha aakati sok unii.”

XXXIV Piyeer naacoo hilim ha naasok: “Inci meya fiye nii pánipani Pútuun pa pifisakanoolut pakan paka,

XXXV pale ti písii pa púlooj, Pútuun pa pisayanaasayan an óo an eefeye po náahin heecoonoole.

XXXVI “Nímeyimeyi nii Pútuun pa púpoñiyoo poñ ti pakati Israyel ekoonan ya éesuume ya eti kásuumaay ka kéenapíi ka ti Yéesu Krista, eeyem ya Ateeteyo ati pakan paka púlooj.

XXXVII Nímeyimeyi heetaakiye ha, púcook ti mah ma miti Galilee niñ heetaakiye ha lombo ti mah ma miti Judaay púlooj. Eehuu púlooj ni-hitaako pamuusal pátise ya eyya San naayeniye ya káatuunan.

XXXVIII Nímeyimeyi lombo fa Pútuun pa mpimamale fa Yéesu ati Naasale mpíhin Kunuu ka keenape ka kúpuwanoonii teyoo, mpuwufanoo lombo sempe. Yéesu naayeno kaamuusool ti pisaatee pa náahin heenape, náakuuñan payenka Seetaani néewuuliye ka kaatuko Pútuun pa piyenaayeno neyoo.

XXXIX “Unii uyem keetantake ka ee ha náahine ha púlooj Jerusalem niñ ti pikee pisaatee pa piti Pusuwif pa. Nkamukoo ta nkapempenjoo ta ti kuluwaa ya,‡

XL pale ti hinoom ha híhaaciyenu ha Pútuun pa mpilitanoo ti eket ya. Mpíhin ápiyisanoolo.

‡ X:XXXIX 10:39 Ta Piyeer naasoke ta hilim eehuu, asok: “Nkamukoo ta nkánintoo ta ti enuun ya kalonja.” Kalan heekiicee ha ti noot ya eti 5:30.

XLI Ayísanooliit ti pakan paka púloon pale ti keetantake ka payenka Pútuun pa mpimamale ka ta infiiye, poko kayem unii. Unii uliye nuulaan neyoo ta náalitoonii ta ti eket ya.

XLII Naasok unii ukaman pakan paka eeha nuucuke ha, núutuunanii nii, akina Pútuun pa mpisiinjane apiyeno áhina kíiti ya ati keeyem ka kalonja nin keekete ka.

XLIII Piyaamakoola pa púloon kákupaakup kiteyoo ti hilim ha hiti Pútuun pa, nkasok nii an óo an éeyinane ti Yéesu, ti caacawoo Pútuun pa efipuponket umuuyen wa uteyoo.”

Ewánoonii ya eti Kunuu ka keenape ka ti keeneetaat ka Pusuwif

XLIV Piyeer ti káakup kilim enke, Kunuu ka keenape ka nkúwanoonii ti keeyeniye ka púloon káasiitan hilim ha,

XLV-XLVI nkáyaañ káakup nin pikee pikan nkayeno hímulu Pútuun pa. Pusuwif pa kéeyinane ka§ kéenapoolii ka nin Piyeer, ta nkásiye ta eehuu ínnimii kamma Pútuun pa mpuwufane keeneetaat ka Pusuwif lombo Kunuu ka keenape ka. Fiye, Piyeer naasok:

XLVII “Páawoo Kunuu ka keenape ka kúwanooniyoo-wano teyii samat nii fa nkúwanoonii fa ti unaa Pusuwif pa, ayme ayina hikituyii íhinuyee pátise nin man?”

§ **X:XLV-XLVI 10:45-46** Ta Luk naakiice ta eehuu, asokut “Pusuwif pa” pale asok “keenakiye ka ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa nin Abraham.” Kalan heekiice ha ti “Kanakan” ti Káawincinool Kilim.

XLVIII Naawufan hilim kati káhinee pátise ti caacaw ca citi Yéesu Krista. Púful toko, nkaluum Piyeer apiyeno neyii fo kikee kunoom.

XI

Kañahan ka kiti Piyeer kéeyinane ka pakati Jerusalem

I Pupoñapoñ pa nin kéeyinane ka keekine ka ti mah ma miti Judaay nkási nii pakakee ti keeneetaat ka Pusuwif kasayanaasayan lombo hilim ha hiti Pútuun pa.

II Ta Piyeer naacole ta Jerusalem, Pusuwif pa kéeyinane ka nkawatanoo

III ti hisoku: “Aakaayaakaay pati keeneetaat ka Pusuwif, illi lombo neyii apan kanakiit ti písiyool empa Pútuun mpiliile pa nin maamaa atuunaa Abraham!”

IV Fiye, Piyeer naakamanii heetaakiye ha púloon kápiliñ ti púcook. Naasokii:

V “Ta inci iyyeniye ta ti saatee ya eti Yope piyeno kaluum, waah núufulii ti inci pucuk fiye nii éyawut iyyaake. Incuk waah wéefulii patiila úpuhiinji peti inci, weecuke nii kahuuy kenfakat, sitonkon sa sipaakiil sa insinuntee. Kahuuy enkuu nkíkey pukolam.

VI Insincan lupó pinap, incuk púlukuleen piti woot upaakiil nin púlukuleen piti elampa nin empa mpúhuunoolo, nin pusuwa.

VII Fiye, ínsi hilim heeyeniyaam hisoku: 'Piyeer, lito! Muk illi!'

VIII Pale iññahan ti hisoku: 'Hitaakiit, Ateeteyo! Kaatuko efoofa eyya hilim ha heesiinane ha

nihikite hili ti hisoku nii ekuulut etaapala enako ti putumam.'

IX Hilim ha níhifulii patiila nene hisokam púsupiyenu: 'Waah ewwa Pútuun pa mpukuu-lane, timpi sok nii ukuulut.'

X Eehuu nihitaako fo ñáhaaciil, púful toko, eehuu púloon nihicoopee patiila.

XI Ti oom káasiinuma, pákayiin pákahaaciil kéefulii ti saatee ya eti Sesaale kéepoñiyee ti inci, nkácolii ti ekumpan ya la nuuyeniye la.

XII Kunuu ka keenape ka nkusokam napool neyii timpi taak kunuu kúsupak. Kéeyinane ka isak nin onool a payenke nkanapanam, nuu-nako lati ekumpan ya eti áyiin a eeyonkalaam ya.

XIII Naasok unii puume naacuke maleekoo néenakoonii lati ekumpan ya eteyoo neesokoo: 'Poñ pakan ti saatee ya eti Yope kapica káyonkalii Simon aña nkasok ya Piyeer.

XIV Afaasoki kilim keekaakaayi kafakan, awe nin miin ma mitii púloon.'

XV Emma inci íncooke ma káakup Kunuu ka keenape ka nkúwanoonii teyii samat nii fa nkúwanoonii fa ti unaa ti púcook pa.

XVI Fiye, inci innawuno eeha Ateeteyo mpaa-sok ha: 'Sanápatiseyaa-pátise pakan paka nin man pale aluu éfinihinee pátise nin Kunuu ka keenape ka.'

XVII Híinihiini nii, kawun enka Pútuun pa mpuwufane ka unaa ta núuyinanaa ta ti Ateeteyo Yéesu Krista, kikina lombo mpuwufane keeneetaat ka Pusuwif. Fiye, inci yem ayme kati yíni hikitu Pútuun pa eeha mpílafiye ha?"

XVIII Ta nkásiye ta eehuu, nkatempan. Nkámul Pútuun pa ti hisoku: “Fiye, keeneetaat ka Pusuwif lombo, Pútuun pa puwufaniiwufan la éfikasik kati káwunko umuuyen wa uteyii, nkataak elon ya eepayantoo ya.”

Kéeyinane ka pakati Antiyok

XIX Pamusal eket ya eti Stíifan, kéeyinane ka nkakallanee fo nkahancooliye. Pakakee teyii nkatey fo ti mah ma miti Fenisi, pakakee paka fo ti econ ya eti Siip, pakakee paka lombo fo ti saatee ya eti Antiyok, nkayeno káatuunan ekoonan ya éesuume ya, pale ti Pusuwif pa lamma.

XX Háati ekina, intaako teyii kéeyinane pakati Siip nin Silen keekaaye Antiyok nkayeno káatuunan ekoonan ya éesuume ya eti Ateeteyo Yéesu keeneetaat ka Pusuwif.*

XXI Sempe sa siti Ateeteyo insiyeno neyii, hícump pakan nkáyinan nkánanfii ti Ateeteyo.

XXII Kéeyinane ka pakati Jerusalem nkási eehuu. Fiye, nkapoñ Barnabas Antiyok.

XXIII Ta naacole ta naacuk kaasampan ka kiti Pútuun pa, ínsuumoo. Naapenanii kunuu ti hisokuyii kásik piliit tiw ti Ateeteyo nin saanii púloon,

XXIV kaatuko Barnabas an eenape, naameen nin Kunuu ka keenape ka naataak káyinan kenfakat. Hícump pakan nkananf ti Ateeteyo.

XXV Púful toko, Barnabas naakaay ti saatee ya eti Taas hiñes Sóol.

* **XI:XX 11:20** Ta Luk naakiice ta eehuu, asokut “keeneetaat ka Pusuwif” pale asok “Pikilek pa”.

XXVI Ta naacukoo ta naacoopoo Antiyok. Nkayeno po etiił púmpuluj niŋ kéeyinane ka, nkakalaŋan hícuup pakan. Po Antiyok pina-pana pa nkáyaañee kayonkalee Pikeleceen.

XXVII Ti kunoom enkuu, piyaamakoola nkáfulii Jerusalem nkakaay Antiyok.

XXVIII Oonool teyii caacawoo Akapus naalito, Kunuu ka keenape ka nkútunkoo apusok nii efitaak épankul enfakat ti mah ma púlooj. (Pánipani eehuu nihitaako ta Kulot naayeniye ta amansa ya enfakat a ati Room.)

XXIX Fiye, pinapana pa nkasok nii efikawufan waah, an óo an la naayina, ewwa efikapoñ kati kayankanan kéeyinane ka keekine ka ti mah ma miti Judaay.

XXX Hikina nkáhine: nkawufan wo Barnabas niŋ Sóol, nkasokii cakawufan ñihampaatiin ña pakati kéeyinane ka keeyem ka ti saatee ya eti Judaay.

XII

Himukuyee ha hiti Saak niŋ hikuluyee ha hiti Piyeer

^I Ti oom caanak Helot Akilipa faaf a ayeniye amansa ya. Naacok pakakee ti kéeyinane ka kati akallanii.

^{II} Naamuk Saak, Saŋ púnuwoo, niŋ káakuntu.

^{III} Ta naacuke ta nii eehuu hísuumaasuum Pusuwif pa, naacok lompo Piyeer. Eehuu nihi-

taako ti kunoom ka kiti pahaaño pa piti Himuusu ha.*

IV Ta Piyeer naacokee ta, Helot naakuloo, naapoñ uyoñ upaakiil uti pusoocaali pakapaakiil kati kasayool efaas ya eteyoo. Náalafiyoo íhinu kíiti hátikin pakan paka nin pahaaño pa piti Himuusu ha pumuusaa.

V Fiye Piyeer naayenyee efaas ti ékuluma, pale kéeyinane ka nkanjiino kaluum Pútuun pa kiteyoo.

Efúlaniyee ya eti Piyeer ti ékuluma

VI Hánant ha le nin Helot áfaahinoo kíiti, Piyeer naayeno hinotu ti pututa pusoocaali pákasupak, naacenkee nin ñiseel ñúsopak. Pusoocaali nkayeno efaas ti putum pa piti ékuluma ya.

VII Tokotoko maleekoo eti Ateeteyo néefulii teyoo neesiño pukoloo, ecañ neecañan catañ ékaap ya. Maleekoo ya neesap Piyeer ti kaheh néeyiyaloo, neesokoo: “Lito mpacas!” Tokotoko ñiseel ña ñeecenke ña sipeesoo iññiyonjo.

VIII Púful toko, maleekoo ya neesokoo: “Cenk peletoo ya etii, iwwaso pisamata pa pitii.” Piyeer náahin ho. Maleekoo ya neneesokoo: “Waso hísool ha hitii henfakat ha, innowii ti inci.”

IX Piyeer náaful naanapan yo. Pale ámiit nii eeha maleekoo ya néehine ha hiti pánipani, incukoo nii éyawut.

X Fiye, nkamuus la pusoocaali pa pákayaañ paka nkayeniye la efaas, nkamuus lompo lati

* **XII:III 12:3** Ta Luk naakiice ta eehuu, asok: “Ti kunoom ka kiti pahaaño pa piti kúmpuul ka keetaakut ka leweño.”

pákasupiyenu paka. Púful toko, nkacol ti hunkut ha hiti mañ ma hiti ékuluma ya eeha annap ha teehe aapiteenako ti saatee ya. Hunkut ha níhipankinoolo hátikinii. Nkáful nkacok pítin pa fo kálaañan caahinkin. Tokotoko maleekoo ya neeyemañ hátikin Piyeer.

XI Tempo conko Piyeer naameya heetaakiye ha. Naasok: “Fiye, inci meya nii pánipani Ateeteyo ápoñiyoopoñ maleekoo ya eteyoo kati efakanam néefulaniyam ti sempe sa siti Helot nin ti eehe Pusuwif pa nkálafiye ha kati áhinam.”

XII Ta naameya ta heetaakiye ha, naakaay ti ekumpaana ya eti Mari, íñña ya ati Sañ aña nkasok ya lombo Mark. Hícump pakan nkaconcool po kapiyeno kaluum.

XIII Piyeer naawenken hunkut ha hiti tikitaan, amiikan aal aña nkasok Lota naayiiño.

XIV Naakiw hilim Piyeer. Naameen nin pásuuma fo naafiile káapankin, naañoho nin katey naasok: “Aha Piyeer pati hunkut ha!”

XV Nkasokoo: “Ee, aawuyaawuyo!” Pale naañiino ti eehe naasoke ha. Fiye nkasokoo: “Ooto maleekooyoo.”

XVI Ta nkayeniye ta káakup, Piyeer naatowo ti kaawenken. Ta nkápankine ta nkacukoo ínnimii meemak.

XVII Piyeer naanako náayisanii nin epeesoo timpi kaceek. Púful toko naakamanii puume Ateeteyo náafulaniyoo ti ékuluma ya. Fiye naasok: “Nisok ho Saak nin pakakee paka kéeyinane ka.” Púful toko, náaful apikaay lakeenaay.

XVIII Eti kacom eteyyo, pusoocaali pa keeyeniye ka efaas Piyeer nkaliim paliimal. Nkacakanoolo:

“Peyme Piyeer naayem?”

XX Helot naapoñ kapiñesoo, pale kacukutoo. Fiye, naacakanool pusoocaali pa; apipa, naawufan hilim kapumukee. Púful toko, náaful mah ma Judaay ápuwanoonii ti saatee ya eti Sesaale naayeno po.

Eket ya eti Helot Akilipa faaf a

XX Ti oom caanak, amansa ya Helot naataak paseeña penfakat ti pakati Til niñ Siton. Páawoo paliyal pa piteyii, pati mah ma miti amansa ya ímpufulii tan óo tan, ekina ewune nkapoñ teyoo pakan kapica kaluumoo. Nkakaay nkákup niñ Palastus, áhina ya ati hikawoo, apiyankananii. Fiye, naanapool neyii kapikaay hicuku Helot nkasokoo nii kálafilafi púsuumool neyoo.

XXI Helot naacoon kati kacukool. Hinoom eeha naawufanii ha kati ákup neyii níhicolii, naawaso hísool ha hiti himansate ha, naayeno ti elemeyu ya eteyoo. Náakup niñ kayoñ ka.

XXII Pakan paka, ta nkásiyoo ta ti káakup, nkayeno kaaceeceeekool: “Eeyem ya ti káakup, akee ti ñútuun ña pale an tom!”

XXIII Tokotoko maleekoo eti Ateeteyo néetahii Helot káakuuñu, kaatuko hamake ha hiti Pútuun pa nkacoope kapuwufanoo, pale añahanut ho Pútuun pa. Fiye, puhoc mpinako munowoo naaket.

XXIV Hilim ha hiti Pútuun pa níhimeyiyee pi-hanhan toko, pinapana pa nkayeno épenanoyii.

Hipoñuyee ha hiti Sóol niñ Barnabas

XXV Ti oom caanak, Barnabas niñ Sóol nkapa páhin pa empa nkawufanii pa kati káhin

Jerusalem. Fiye, nkañoho Antiyok, nkacoopool San aña nkasok ya Mark.

XIII

^I Intaako ti kéeyinane ka pakati Antiyok piyaa-makoola nin pikalanana, poko kayem: Barnabas, Sóol, Simeyon aña nkasok ya Apáani, Lusiyus ati Silen nin Manayen (akina ayem éekulee ya nantoonool nin amansa ya Helot Antipas).

^{II} Hikee hinoom, poko ti sun nin kaanimpan Ateeteyo, Kunuu ka keenape ka nkusok: “Niye-nan ti kaapii Barnabas nin Sóol, hak páhin empa inci iyyonkalii pa.”

^{III} Fiye, ta nkapaye ta sun nin kaluum nkalemp sipeesii ti Barnabas nin Sóol, púful toko, nkakatani kapikaay.

Pikaayu pa piti Barnabas nin Sóol Siip

^{IV} Fiye, ta Kunuu ka keenape ka nkupoñe ta Barnabas nin Sóol, nkakaay ti saatee ya eti Selusi. Kápuful toko, nkáyuuko ti piteen penfakat nkakaay ti econ ya eti Siip.

^V Ta nkacole ta Siip ti saatee ya eti Salamin, nkátuunan ekoonan ya éesuume ya ti púluumuma pa piti Pusuwif pa. San Mark naayenyii kayankanan.

^{VI} Nkafiitan econ ya púloon fo ti saatee ya eti Pafos. Ta nkacole ta Pafos nkatook toko áyiin pátuuta aña nkasok Pal-Yéesu, Asuwif eecokooliye nii ayaamakoola.

^{VII} Améyooli-méyooli nin ati hikaw ha hiti econ ya aña nkasok ya Seesiyus Póolus, áyiin

eecohatiye. Hikee hinoom, ati hikaw ha naapoñ kápiyonkalii Barnabas niñ Sóol, kaatuko álafilafi káasiitan ekoonjan ya éesuumu ya.

^{VIII} Pale pátuuta pa Elimas (caacawoo ti kan ya eti Kilek) naapook Barnabas niñ Sóol, kaatuko álafiiit ati hikaw ha kati áyinan ti Yéesu Krista.

^{IX} Fiye, Sóol aña nkasok ya lombo Póol naameen niñ Kunuu ka keenape ka. Naasin-canoo caw

^X naasokoo: “Awe nincaama, áhina heenaput, añii Seetaani, akamool heenape! Teyme áafayekuno kaanakanool tooña ya eti Ateeteyo?

^{XI} Fiye siitan, Ateeteyo afaasapi, aatinenecuk caanak ca, áafafuum fo cikee caanak.” Tokotoko Elimas náafuum, naayeno ti énimaa. Naayeno toko káamaaputool aña áfaatintinano.

^{XII} Ta ati hikaw ha naacuke ta heetaakiye ha, náayinan ti Ateeteyo Yéesu. Eeha nkakalanano ha hinakiyoonako meemak.

Póol niñ Barnabas lati éluumuma ya eti Antiyok ti mah ma miti Pisiti

^{XIII} Púful toko, Póol niñ pinapooloo nkáyuuko ti piteen penfakat ti saatee ya eti Pafos kapikaay Peek, saatee eti mah ma miti Panfilí. Sanj Mark náatahiyii toko náañohonii Jerusalem.

^{XIV} Pale Póol niñ pakakee paka, kápuful Peek nkakaay Antiyok, saatee eti mah ma miti Pisiti. Ti hinoom ha hiti kayeno ka hiti Pusuwif pa nkanako ti éluumuma ya nkayeno.

^{XV} Ta nkapaye ta kalan hilim ha heesiinane ha hiti Móyiiis niñ pakiical pa piti piyaamakoola

pa, ñíhampaatiin ña pakati éluumuma ya nkapoñ an apicaasokii: “Aluu pakan unii, niñ ni-taakaa eeha efinisok keeyem ka le kati nipenanii káyinan, níyiniyini káakup.”

XVI Póol naalito. Náaseepin epeesoo, naasok: “Aluu pakati Israyel niñ aluu lombo keeneetaat ka Pusuwif keefeye ka Pútuun pa, nísiitanam!

XVII Pútuun pa piti pakati Israyel, pimamalaa-mamal símaama unii. Mpíhinii kapimeen ta nkayeniye ta ti mah ma miti Esipt. Púful toko, mpúfulaniyii po niñ sempe etempo.

XVIII Fo sitiil áwii ésupak (40) mpumukutoolo neyii ti káahaan ka tes.

XIX Mpumukal sísii isak niñ súsupak ti mah ma miti Kanaan, mpuwufan pakan etempo etaam ya épiyenoonii eteyii.

XX Eehuu púloon, pifiyo eteeho pitaakaa fiye máamun sitiil sikeme sipaakiil niñ áwii ésupak niñ ñaasuwan (450).

“Pamuusal eehuu, mpuwufanii pihina kíiti kapiyeno pakati kikaw fo ti caanak ca citi Samiyel ayaamakoola ya.

XXI Púful toko, pakan paka nkasok nii kálafilafi hitaaku amansa. Pútuun pa mpuwufanii Sóol añii ya ati Kis ati miin ma miti Benjamin, akina ayeniye amansa ya ateyii fo sitiil áwii ésupak (40).

XXII Pale Pútuun pa mpúfulanoo ti himansate ha mpíhin Dawid apiyeno amansa ya ateyii. Mpúkup kiteyoo ti hisoku nii: 'Cukaacuk Dawid añii ya ati Yesaay, áyiin eenowaam ti yaan, áfaahin eeha púloon inci íllafiye ha ápihin.'

XXIII “Ti miin ma miti Dawid anuu, Pútuun pa mpúfulanii Afakana ya ati Israyel, samat nii fa mpíyinanane fa ta infiyee. Akina ayem Yéesu.

XXIV Le nin Yéesu áfaakey, San naayeno káatuunan pakati Israyel púloon: ‘Níhinee pátise nípiyisan nii níwunkaawunko umuuyen wa utaalu.’

XXV Ta páhin pa piti San mpulohane ta hipayu, naasok: ‘Ti aluu, inci yem ayme? Inci neetaat aña inniyem ya ti hítuulu. Pale nísiitan: anuu áfaakey pusonam, inci yinaat fala káfulan pisamata pa piteyoo.’

XXVI “Aluu pakanam, keeyem ka epuuk Abraham, nin aluu lombo keeneetaat ka Pusuwif keefeye ka Pútuun pa, unaa Pútuun pa mpúpoñii hilim ha hiti kafakan enke.

XXVII Pánipani, pakati Jerusalem nin ñíhampaatiin ña pakateyii kakiiwut Yéesu nkamukoo. Pale ta nkamukoo ta, ti káameyaatiyii nkáhine heesokee ha ti pakiical pa piti piyaamakoola pa empa nkakalan pa lóokun óo lóokun ti hinoom ha hiti kayeno ka.

XXVIII Kacukut heewune kati áhinee kíiti naamukee, pale háati fo, nkaluun Pilaat apumukoo.

XXIX Ta nkapaye ta íhinu heekiicee ha púloon teyoo ti hilim ha hiti Pútuun pa, nkáwananiyoo ti kuluwaa ya,* nkahokoo ti hiyaak.

XXX Pale Pútuun pa mpílitaniyoo ti eket ya!

XXXI Fo kunoom keemeenje Yéesu náfulii ti pakan paka, keeyeniyoo ka kanapan kápilin ti

* **XIII:XXIX 13:29** Ta Póol naasoke ta hilim eehuu, asok: “Nkáwananiyoo ti enuun ya.” Kalan heekiicee ha ti noot ya eti 5:30.

mah ma miti Galilee fo ti saatee ya eti Jerusalem. Poko kayem fiye ti káatuunan pakati Israyel ee ha nkacuke ha.

XXXII Unii payenke, úcoopiyoocoo aluu ekoonjan ya éesuume ya eyye: Ee ha Pútuun pa mpíyinanane ha símaama unii nii efihitaako,

XXXIII fiye, mpíhin ho unii epuukii, ta mpilitane ta Yéesu ti eket ya, samat nii fa inkiicee fa ti hícimu ha hísupiyenu ha hiti pakiical pa piti kícimu ka. Mpusok:

'Awe yem añiinam,

písik fíyooy inci yem faafi. ✧

XXXIV "Pútuun pa mpusok nii éfipilitaniyoo ti eket ya, eniinoo etefut. Fiye mpusoke ho:

'Inci fawufan aluu weesampanee wa,

ewwa inci íyyinanane wa Dawid ta infiyye nii fawufanoo wo. ✧

XXXV "Ekina ewune Dawid nene akiic ti hilim ha hiti Pútuun pa apusok po:

'Aatikat enii amiikan a atii eenape ya,

epufut ti hiyaak. ✧

XXXVI "Dawid ti caanak ca citeyoo, ta naa-paye ta íhinu waah wa púloon ewwa Pútuun pa mpílafiye wa, naaket. Naahokee nin símaamayoo, eniinoo neefut.

XXXVII Pale aña Pútuun pa mpilitane ya ti eket ya, afutut.

XXXVIII-XXXIX Yéesu awune núuyemi aluu ti káatuunan kaaponket ka kiti umuuyen wa. Kéeyinane ka púloon teyoo Pútuun pa pu-cokiicok nii keecoonoole ciit, pale hilim ha

✧ **XIII:XXXIII 13:33** Kícimu 2:7 ✧ **XIII:XXXIV 13:34** Esaaya 55:3 ✧ **XIII:XXXV 13:35** Kícimu 16:10

heesiinane ha hiti Móryis hiyinaat íhinu aluu kati nicokee nii keecoonoole ciit.

XL Fiye, nitah kunuu ancuk ee ha piyaamakoola pa nkasoke ha timpi hitaako aluu. Kasok:

XLI *Nisincan, aluu kéewiiniyanaam ka, niyeno ti paliima inniket!*

Kaatuko ti caanak ca citaaluu inci fáhin waah, étiniyinan wo, háati an naasok wo aluu. '☆'

XLII Ta Póol nin Barnabas nkayeniye ta hífulu ti éluumuma ya, pakan paka nkaluumii kati káñoohonii lóokun eyya lupo, ti hinoom ha hiti kayeno ka, kati kátuunanii nene eehuu.

XLIII Ta nkahancooliye ta, hícump Pusuwif nin keenanfe ka ti pítin pa piti Pusuwif pa nkanapool nin Póol nin Barnabas. Pupoñapoñ pa pákasupak paka nkákup neyii, nkasokii kákipen kati katowo ti kaasampan ka kiti Pútuun pa.

Pikaayu pa piti Póol nin Barnabas pati keeneetaat ka Pusuwif

XLIV Hinoom ha hiti kayeno ka hiti Pusuwif pa níhicolii, máamun pakan paka púloon pakati saatee ya kaconcooliye kati kásiitan hilim ha hiti Pútuun pa.

XLV Ta Pusuwif pa nkacuke ta kayon ka, nkataak paheeka ti Póol nin Barnabas. Ta Póol naayeniye ta káatuunan nkálaacinoo nkateñaloo.

XLVI Fiye, Póol nin Barnabas nkañahanii nin híyiinate henfakat, nkasokii: “Ti aluu Pusuwif pa hilim ha hiti Pútuun pa nihiñanee hícooku

káatuunanee. Pale páawoo nipookaapook ho, innicokoolo nii nítuuniit hitaaku elon̄ ya eep-ayantoo ya, fiye, unii efuuyeso ti keeneetaat ka Pusuwif.

XLVII Kaatuko eehe Ateeteyo naasoke unii. Asok:

*'Inci hínuu aapiyeno ecaañ ya
ti keeneetaat ka Pusuwif,
Aakati cóopii kafakan ka
pan óo pan ti púlunta pa. '☆''*

XLVIII Ta keeneetaat ka Pusuwif nkásiye ta ee-huu, ínsuumii meemak, nkáyaañ hímulu hilim ha hiti Ateeteyo. Nkáyinan, poko púloon̄ payenka Pútuun pa mpimamale ka kati kataak elon̄ ya eepayantoo ya.

XLIX Hilim ha hiti Ateeteyo nihihancaloolo ti mah ma púloon̄.

L Pale Pusuwif pa nkanon̄an pakaal paka keemaka ka kéetuule ka Pútuun pa nin̄ ñihampaatiin saatee ya, nkalito ti Póol nin̄ Barnabas, nkakallanii fo káfulanii ti mah ma miteyii.

LI Fiye, Póol nin̄ Barnabas nkahank haafol ha ti wootii kápiyisanii nii Pútuun pa efipisapii, nkakaay ti saatee ya eti Ikoñum.

LII Pinapana pa nkameen̄ nin̄ pásuuma nin̄ Kunuu ka keenape ka.

XIV

Pikaayu pa piti Póol nin̄ Barnabas Ikoñum

I Po, ti saatee ya eti Ikoñum, moonool muu nii heetaakiye ha Antiyok, Póol nin Barnabas nkanako ti éluumuma ya eti Pusuwif pa nkayeno káakup fo hícump Pusuwif nin keeneetaat Pusuwif káyinan.

II Pale Pusuwif pa keepooke ka káyinan nkanonjan keeneetaat ka Pusuwif kapitaak pámiiloolal peenaput ti kéeyinane ka.

III Póol nin Barnabas nkakampan Ikoñum ti káakup nin híyiinate nin káyinan kiti Ateeteyo. Ateeteyo lombo naawufanii kayine kiti íhinu hícump píyisan nin weecukantee ápiyisan nii hilim ha hiti panap pa piteyoo eeha nkátuunan ha, hiti pánipani.

IV Pakan paka pakati saatee ya nkápaacinoolo: pakakee ti kaapii ka kiti Pusuwif pa, pakakee paka ti kaapii ka kiti pupoñapoñ pa pákasupak paka.

V Pusuwif pa nin keeneetaat ka Pusuwif nin ñihampaatiin ña pakateyii, nkasiijo kati kakallan Póol nin Barnabas kati kamukii nin kaanunkal pukumpa.

VI Ta pupoñapoñ pa nkásiye ta eehuu nkatey Listal nin Teep, pisaatee piti Likawoni, nin ti pisaatee pa péekinkoole po pa.

VII Po lombo nkayeno káatuunan ekoonjan ya éesuume ya.

Pikaayu pa piti Póol nin Barnabas Listal nin Teep

VIII Intaako ti saatee ya eti Listal áyiin aña nayeno tan óo tan kayen kamma wootoo

núuhute, éehute kápiliŋ ta naapukee, ataapala akaay.

IX Hikee hinoom naayeno káasiitan Póol, Póol naasiinan ñíkinoo teyoo naacuk nii aŋe, ataakaataak káyinan kiti káakuuñanee.

X Naaceek naasokoo: “Lito insiiŋo aapucoonool ciit!” Ayíin a naanuut náayaañ pikaayu.

XI Ta kayoŋ ka nkucuke ta eeha Póol náahine ha nkaceek ti kaŋ ya eteyii Likawoni nkasok: “Ñútuun ña* ñíwanooniyoo tuunaa samat nii pakan.”

XII Nkawas Barnabas caacaw ca citi pútuun pa piteyii “Sás”;† páawoo Póol ayem ákupa yuu, nkayonkaloo “Heemes”.

XIII Awaaseena ya ati ekumpaan ya eti Sás eeyem ya puson saatee ya náakey ti ñutum ña náacoopoolii kícíin niŋ páluufeen. Akina niŋ kayoŋ ka nkálafi kaawaaseen kícíin ka pupoñapoñ pa pákasupak paka.

XIV Pale ta Barnabas niŋ Póol nkásiye ta eehuu, nkahaacalool kúsool ka kiteyii‡ kápiyisan nii ciitiyiiciiti meemak, nkatey kapinako ti kayoŋ ka nkasokii niŋ hiceeku:

XV “Aluu pákawiyam, weyme innihine fiyuu? Unii lompo pakan kensen samat nii aluu!

* **XIV:XI 14:11** Ti oom caanak, pakati Kilek kámiit Pútuun poonool; kameeŋaameeŋ ñútuun. Oom ñútuun ñineetaat ñútuun pánipani, pale ñinakoolaa-nakool nii pínaati.

† **XIV:XII 14:12** Ti ñútuun ña ñiti Kilek, Sás ayeniye amansa ya, Heemes naayeno pútuun pa empa mpúcoopii pa pukoonan pa péefulii pa pati Sás niŋ ñikee ñútuun ña. ‡ **XIV:XIV 14:14** Pusuwif pa nkaloombloom ihaacu kúsool ka kiteyii niŋ an ateñalaa Pútuun pa kápiyisan nii seeñiiseeñ meemak.

Ukéyyookey écoopii aluu ekoonan ya éesuume ya kati nikatan pínaati pa pitaaluu peetaakut pa nafaa ínniyesoonii peti Pútuun pa peeyem pa kaloŋa. Pikina piliile patiila nin t'etaam nin waah óo waah weeyem toko, mpiliil lombo kaatii ka nin waah óo waah weeyem lupo.

XVI Ti caanak ca citi símaama unaa, pikatanaakatan písii pa púloon pipimamal pítin pa péesuume po pa.

XVII Pale píyekuniit éyisanoolo pínapii ti heenape ha eeha mpíhin ha ti pakan paka, samat nii fa mpúwananii fa etiil, mpuwufan aluu pamaañal peenape ta incole ta toko, mpuwufan aluu paliyal fo nisiit, mpimeenjan saan aluu lombo nin pásuuma.”

XVIII Pale háati eeha pupoñapoñ pa nkasoke ha, ínciiti meemak kati kakit kayon ka kaawaaseenii kícíin ka.

XIX Púful toko, pakakee Pusuwif nkácolii kápufulii ti pisaatee pa piti Antiyok nin Ikoñum. Nkañak kayon ka ti kaapii ka kiteyii nkanunkal Póol pukumpa kati kamukoo. Nkáhuunoo fo káful ti saatee ya, kaatuko cukiicuk nii aketaaket.

XX Pale pinapana pa, ta nkákinkoole ta Póol, náalitoonii, naanako ti saatee ya.

Póol nin Barnabas, puñoho pa piteyii Antiyok ti mah ma miti Siriya

Eti kacom eteyyo, Póol nin Barnabas nkakaay ti saatee ya eti Teep.

XXI Nkayeno ti saatee eyyuu káatuunan ekoonan ya éesuume ya fo nkataake hícump pakan kéeyinane ti Yéesu. Púful toko, nkañoho

ti pisaatee pa piti Listal, Ikoñum nin Antiyok ti mah ma miti Pisiti.

XXII Po, nkapenan pinapana pa káyinan, nkapenanii lombo kunuu kati katowo ti hicoku piliit tiw ti káyinan ka. Nkasokii: “Fo ucukaa hícump kúnuul kati unakiyaa ti cáwii ca citi Pútuun pa.”

XXIII Lan óo lan la taake kéeyinane, Póol nin Barnabas nkamamal pakan kati kayeno ñihampaatiin. Kapipa kaluum nin sun, nkañomanii Ateeteyo aña poko púloon nkáyinane ya teyoo.

XXIV Fiye nkanap ti mah ma miti Pisiti nkacol ti mah ma miti Panfli.

XXV Ta nkátuunane ta pakati saatee ya eti Peek ekoonan ya éesuume ya, nkawano ti saatee ya eti Atali.

XXVI Púful toko, nkáyuuko ti piteen penfakat kapuñoho Antiyok ti mah ma miti Siriya. Ti oom saatee impi kañomanee ti sipees Pútuun pa, le nin éfikacook páhin etempo empa nkapaye pa.

XXVII Ta nkacole ta, nkaconcoolan kéeyinane ka nkakamanii eeha púloon Pútuun pa mpíhine ha neyii nin fa mpípankine fa putum pa piti káyinan ka ti keeneetaat ka Pusuwif.

XXVIII Nkakampan po nin pinapana pa.

XV

Pucukool pa piti Jerusalem

¹ Pakakee Pákayiin nkáfulii ti mah ma miti Judaay kápuwanoonii ti saatee ya eti Antiyok nkayeno kakalañan kéeyinane ka nii: “Niñañee kanakan ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile

pa niŋ maamaa atoonii Abraham, samat nii fa nuunakan fa epuuk unii niŋ kataakaa kunoom isak niŋ kíhaaciil. Niŋ ninakanutee, samat nii fa hilim ha heesiinane ha hiti Móyiis nihisoke fa unii, étiniyiniyee kafakan.”

II Póol niŋ Barnabas kacoanut eeha pákayiin paka nkasoke ha, nkálaacinoool neyii meemak. Ti oom pílaacinoool, nkasiŋo ti eehe: Póol, Barnabas niŋ pakakee efikakaay Jerusalem kápukup hilim eehe niŋ pupoñapoñ pa niŋ ñíhampaatiin ña.

III Fiye, kéeyinane ka nkawufanii aŋa nka-soolahe ya ti kaakaawool ka. Nkanap ti mah ma miti Fenisi niŋ Samali nkakamanii puume keeneetaat ka Pusuwif nkáyesoonii ti Pítin pa piti Yéesu. Eehuu níhisuum meemak kéeyinane ka púlooj.

IV Kapucol Jerusalem, kéeyinane ka, pupoñapoñ pa niŋ ñíhampaatiin ña nkawananii. Póol, Barnabas niŋ pinapoolii nkakamanii eeha púlooj Pútuun pa mpíhine ha neyii.

V Pale pakakee ti kéeyinane ka keeyem ka ti kayoj ka kiti Pufalisaay pa nkasiŋo nkasok: “Keeneetaat ka Pusuwif, fo kanakanee ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niŋ maamaa atuunaa Abraham, samat nii fa nuunakanaa fa epuuk unaa niŋ kataakaa kunoom isak niŋ kíhaaciil, fo kasokee lombo nii kañañaa hítuulu hilim ha heesiinane ha hiti Móyiis.”

VI Pupoñapoñ pa niŋ ñíhampaatiin ña nkacon-cool kati kákup ti hilim ha.

VII Nkákupat meemak. Fiye, Piyeer naasiinjo naasok: “Aluu pakanam ti káyinan, nímeyimeyi nii Pútuun pa pimamalaam-mamal ti aluu ta infiyye, pútuunan ekoonjan ya éesuume ya keeneetaat ka Pusuwif kati kási ho nkáyinan.

VIII Pútuun pa pímeyimeyi saan pakan paka mpíyisan nii písayanaasayan keeneetaat ka Pusuwif ta mpuwufanii ta Kunuu ka keenape ka, samat nii fa mpuwufane ko fa unaa.

IX Pifisakanoolutii nin unaa, káyinan ka kiteyii kuwune Pútuun pa mpukuulan saanii.

X Fiye, weyme uwune inniyemi ti puwinko Pútuun pa? Innílaŋi katiyan pinapana pa pitiyo empa símaama unaa nin unaa nuuyinaataa pitiyo.

XI Pale úyinanaayinan nii kamma panap pa piti Ateeteyo Yéesu nuufakanee samat nii poko.”

XII Fiye, keepaakoole ka toko púloon nkafatan kati kásiitan Póol nin Barnabas kapikamanii píyisan pa peemeenje pa nin weecukantee wa ewwa Pútuun pa mpíhine wa ti keeneetaat ka Pusuwif pínapii teyii.

XIII Ta nkapaye ta káakup, Saak naasokii: “Aluu pakanam ti káyinan, nísíitanam!

XIV Simon akamanaakaman unaa fa Pútuun pa mpíyaañe fa pipikaay hiyoop keeneetaat ka Pusuwif mpimamal pakakee teyii kápiyenoonii pakan etempo.

XV Eehuu nihinapool nin kilim ka kiti piyaa-makoola pa samat nii fa inkiicee fa ti hilim ha hiti Pútuun pa:

XVI *Ateeteyo asok: Hikee hinoom, inci fáñhoonii*

*pineneñahan cáwii ca citi Dawid
céepucaloolee ca incihancaloolee.*

*Fanenesiñan co
íññahanii sempe etenco.*

XVII *Ancuk pikee písii pa efipiñesam, inci Ateeteyo
Pútuun pa,
poko kayem keeneetaat ka púloon Pusuwif
payenka inci iyyonkale ka kati káyenoonii
pakanam.*

Inci pusok ho aluu, inci Ateeteyo Pútuun pa, ☆

XVIII *yísanaayisan ho ta infyye.”*

XIX *Saak nene asok: “Ehe eeha inci ímmiiloolle
ha: uñañutaa kayokan keeneetaat ka Pusuwif
keeyem ka ti éyesoonii ti Pútuun pa.*

XX *Pale ukiicii upusokii timpi kali efoofa ee-
waaseenee ti énaati kaatuko ekuulut. Nu-
sokii lombo timpi kayeno ñusupoolata, timpi
kali efoofa eti élukuleen eetaañutee, timpi kali
efoofa eetaake hísim.*

XXI *Kaatuko kápiliñ ti caanak ca citi símaama
unaa, intaako ti saatee óo saatee pakan payenka
nkátuunan hilim ha heesiñanee ha hiti Móyiis.
Lóokun óo lóokun nkakalan ho, ti hinoom ha hiti
kayeno ka, ti púluumuma pa.”*

*Leetal ya eepoñee ya ti kéeyinane ka keenee-
taat ka Pusuwif*

XXII *Fiye, pupoñapoñ pa niñ ñíhampaatiin
ña poko niñ kéeyinane ka púloon keeyem ka
Jerusalem nkásiyool kati kamamal pakakee teyii
payenka nkakaakaay hipoñu ti saatee ya eti*

☆ **XV:XVII 15:17** Amos 9:11-12

Antiyok kapinapool niŋ Póol niŋ Barnabas. Nka-mamal Silas niŋ Yutas aŋa nkasok ya Paasapas, poko t'ésupakii keemaka ti kéeyinane ka.

XXIII Nkawufanii leetal eyye:

“Unii pakan aluu ti káyinan, pupoñapoñ pa niŋ ñíhampaatiin ña, unka nuukican aluu, aluu kéeyinane ka keeneetaat ka Pusuwif keekine ka ti saatee ya eti Antiyok niŋ ti mah ma miti Siriya niŋ Silisi.

XXIV Usíyaasi nii pakakee káfulii petoonii nkákey puutaaluu kapiliimanool aluu nkawas aluu káamiilool niŋ eeha nkasoke ha, unii úpoñiyootii.

XXV Ekina ewune unii púlooj cew núusiyool upumamal pakakee núupoñiyii kápinapoolii niŋ pákawi unaa Barnabas niŋ Póol,

XXVI pákayiin keenoomane síinuyii kamma caacaw ca citi Ateeteyo Yéesu Krista.

XXVII Fiye, núupoñii Yutas niŋ Silas kati kakaman aluu niŋ ñutumii kilim ka kutoonii enke.

XXVIII Héesuume ha Kunuu ka keenape ka níhisuum lompo unii hiyem, timpi utiyan aluu pitiyo peenapa niŋ neetaat peeyinaatee pa kakatan empe:

XXIX Timpi nili efoofa eewaaseenee ti énaati, timpi nili efoofa eetaake hísim, timpi nili efoofa eti élukuleen eetaañutee, timpi niyeno ñusupoolata. Niŋ níhinut fo efitempo naaluu.

Fo ti pikee.”

XXX Fiye, keeñaje ka hicoopu leetal ya

nkawano Antiyok. Ta nkacole ta, nkaconcenool kéeyinane ka púloon nkawufanii leetal ya.

XXXI Nkakalan yo ínsuumii meemak kamma eeha nkásiye ha nihiyankananii kapucok piliit.

XXXII Páawoo Yutas nin Silas piyaamakoola, nkafiyo ti káakup nin kéeyinane ka kati kapenanii káyinán, nkasokii kacok piliit.

XXXIII Nkakampan po, púful toko kéeyinane ka nkakatanii kapikaay ti kásuumaay kati kañoho pati kéepoñiyii ka.

XXXV Pale Póol nin Barnabas nkayeno Antiyok. Poko nin hícump pakakee, nkayeno kakalanan nin káatuunan hilim ha hiti Ateeteyo.

Píkatinool pa piti Póol nin Barnabas

XXXVI Piyeno cikee caanak, Póol naasok Barnabas: “Maañohiyaa hiyoop kéeyinane ka ti pisaatee pa púloon empa máatuunanaa pa hilim ha hiti Ateeteyo kati máameyiyaa ti eeha nkayem.”

XXXVII Barnabas náalafi kapucoopool San aña nkasok ya Mark,

XXXVIII pale Póol naasokoo nii kañanjutoo kaacoopool kaatuko ti mah ma miti Panfili náatahiyii, nene anapoolut neyii ti páhin pa piteyii.

XXXIX Nkañakalool teehe meemak fo nkákatinoole. Barnabas naacoopool Mark, nkáyuuko ti piteen penfakat kapikaay ti econ ya eti Siip.

XL Pale Póol naamamal Silas naañak, kéeyinane ka nkañomanoo ti sipees Ateeteyo.

XLI Naakaay ti pisaatee pa piti mah ma miti Siriya niŋ Silisi naayeno kapenan káyinan kéeyinane ka.

XVI

Hinanfu ha hiti Timote, ti Póol niŋ Silas

I Púful toko, Póol nene akaay ti pisaatee pa piti Teep niŋ Listal. Po, intaako anapana aŋa nkasok Timote. Iññaá ateyoo Asuwif éeyinane, pale paapaa ateyoo aneetaat Asuwif.

II Kéeyinane ka keekine ka ti pisaatee pa piti Listal niŋ Ikoñum nkákup heenape ti Timote.

III Póol náalafiyoo kaacopool ti kaakaawool ka kiteyoo. Fiye, naanakanoo samat nii fa Pusuwif pa nkanakan fa epuukii niŋ kataakaa kunoom isak niŋ kíhaaciil ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niŋ maamaa ateyii Abraham. Ahínaahin eehuu kaatuko Pusuwif pa keekine ka toko púloon kámeyimeyi nii Timote faafoo aneetaat Asuwif.

IV Púful toko Póol niŋ pinapooloo nkañak. Saatee óo saatee eyya nkacole teyyo, nkátuunan hilim ha eeha pupoñapoñ pa niŋ ñíhampaatiin ña pakati Jerusalem nkacenske ha. Nkasok kéeyinane ka káhin heesokee ha ti hilim eehuu.

V Kéeyinane ka nkahan toko nkataake sempe ti káyinan ka, hinak óo hinak nkayeno épenanoyii.

Eyónkaliyee ya eti Póol ti mah ma miti Masetoni

VI Pamusal eehuu, Kunuu ka keenape ka nkikit Póol niŋ pinapooloo kátuunan hilim ha

hiti Pútuun pa ti mah ma miti Asii. Fiye, nkanap ti mah ma miti Filiki niŋ Kalati.

VII Ta nkacole ta ti mah ma miti Misi, nkayoop pinako ti mah ma miti Pituni, pale Kunuu ka kiti Yéesu kucoonutii.

VIII Fiye, nkamuus Misi, nkawano ti saatee ya eti Tolowas.

IX Oom hánant, áyiin ati Masetoni náafulii ti Póol pucuk fiye nii éyawut. Ayiin a naasiŋo naayeniyoo kaluum: “Fíitanii pe Masetoni iyyankanan unii!”

X Póol ta naapaye ta hicuku eehuu, nuuhaan* ti pilito nuuŋes pikaayu Masetoni kaatuko híinihiini unii nii Pútuun pa piyonkale unii po káatuunan ekoonan ya éesuume ya.

Káyinan ka kiti Lidi ti Yéesu

XI Núuyuuko ti piteen penfakat ti saatee ya eti Tolowas, nuucoonnool ciit upukaay ti econ ya eti Samotalas. Eti kacom eteyyo, nuukaay ti saatee ya eti Neyapolis.

XII Upúful toko nuukaay Filipoy, saatee eemaka ti mah ma miti Masetoni, néeyenoonii eti Room, nuukampan toko.

XIII Ti hinoom ha hiti kayeno ka hiti Pusuwif pa, núuful ti saatee ya upukaay ti kanaac musuu ma, kaatuko úyinanaayinan nii, toko efitaa la pakan paka nkaluun. Ta nuucole ta, nuuyeno, núukup niŋ pakaal paka keeconcoole ka toko.

XIV Akee teyii caacawoo Lidi, eepukee ti saatee ya eti Tiyatil. Anoomana pupaŋ pééñifee

* **XVI:X 16:10** Le ucukaacuk nii Luk himuumoo, eekiice ya pakiical empe, ananfaananf ti Póolii kapikaay kaakaawool ka.

péeciita hinoom éetuule Pútuun pa. Aal a anuu náasiitan unii, Ateeteyo náapankin kunuuwoo kati atah ko ti kilim ka kiti Póol.

^{XV} Náahinee pátise ninj miin ma miteyoo. Púful toko naalum unii ti hisoku: “Ninj nímiiloolaa-míilool nii, inci pánipani yínanaayinan ti Ateeteyo, níkey nipiwanan la ti inci.” Naanjiino unii fo ucoon.

Hikuluyee ha hiti Póol ninj Silas

^{XVI} Hikee hinoom nuuyeno pikaayu la pakan paka nkaluum la. Ti pikaayu empuu, akee amiikan ámaacul ati hísaalumant náakey ka-paakoolan unii. Hísaalumant eehuu nihiwun nasok heekaakaay ha ékey. Nakaman pakan paka heekaakaayii ha pitaako. Ti eehuu payenka naayem ka teyii ti himiikanate ha nkataak hícump mañ.

^{XVII} Naayeno kanapan Póol ninj unii, ninj hiceeku: “Pákayiin paka payenke pimiikan pakati Pútuun pa piti patiila! Kákeyyookey káatuunan aluu pítin pa piti kafakan ka!”

^{XVIII} Amiikan a náahin eehuu kunoom keemeenje. Ti pikelan, Póol inseeño, naayeso lipa teyoo naasok hísaalumant ha: “Inci sokuu, ti caacaw ca citi Yéesu Krista: fúl ti ámaacul a!” Tokotoko hísaalumant ha níhiful.

^{XIX} Payenka ámaacul a naayem ka teyii ti himiikanate ha kapucuk eehuu nkámeyi nii étinekayini hitaaku mañ teyoo. Fiye, nkacok Póol ninj Silas nkáhuunii fo ti hílinj ha hiti saatee ya nkawufanii pakati kikaw ka.

^{XX} Púful toko nkacoopii ti píhina kíiti ya pakati Room keeyem ka toko Filipoy, nkasokii:

“Pákayiin paka payenke Pusuwif, nuutookii ti kaanakaanool saatee ya.

XXI Nkáyemi ti kakalaŋan pucosaan empa unaa pakati Room nuuñanútaa kasayan niŋ kana-pan.”

XXII Kayoŋ ka nkilito ti Póol niŋ Silas. Píhina kíiti ya pakati Room nkawufan hilim kapilam kúsool ka kiteyii nkasapii niŋ kisawut.

XXIII Kapipayii hisapu meemak nkawantii ti ékuluma, nkawufan hilim afaasa ya ati ékuluma ya apitah kunuu teyii.

XXIV Afaasa ya, ta náasiye ta eehuu, naanakanii páhantuwa ékuluma ya naakincool wootii ti upapaloo úsupak weenapa.

XXV Mpisit, Póol niŋ Silas nkayeno kaluum niŋ caacook ti kaanimpan Pútuun pa. Pakakee paka keekulee ka nkayeniyii káasiitan.

XXVI Tokotoko etaam ya néeyiyiŋan meemak focaa ékuluma ya. Kunkut ka kiti ékuluma ya nkihaaŋ ti épankino, ñiseel ña ñiti keekulee ka púloŋ iññiyonalo.

XXVII Afaasa ya ápiyiyoonii naacuk kunkut ka nkípankiniye, náañakii káakuntu ka kiteyoo ápilafi emukoolo kamma incukoo nii keekulee ka kateyalaateyal.

XXVIII Pale Póol náaceekii niŋ kaawiiluyoo: “Timpi kuumoolo! Ehe unii púloŋ le!”

XXIX Afaasa ya naacakan lampi naawaaf páhantuwa ékuluma ya niŋ kakikilan kamma ewatate naanow ti woot Póol niŋ Silas.

XXX Púful toko, náafulanii niŋ naacakanii: “Aluu ñíhampaatiin ña, puume inci iññaŋe íhinu kati

fakanee?”

XXXI Póol nin Silas nkañahanoo: “Yínan ti Ateeteyo Yéesu, aafafakanee, awe nin miin ma mitii.”

XXXII Nkátuunanoo hilim ha hiti Ateeteyo, akina nin keekine ka púloon ti ekumpan ya eteyoo.

XXXIII Ti oom hánant afaasa ya naahaanji ti hicoopu naatoot musontuwaay ma miteyii. Tokotoko náahinee pátise nin miin ma miteyoo púloon.

XXXIV Naacoop Póol nin Silas lati ekumpan ya eteyoo naawufanii kapili. Naameen nin pásuuma, akina nin miin ma miteyoo púloon, kaatuko áyinanaayinan ti Pútuun pa.

XXXV Cipilap, pínhina kíiti ya pakati Room nkapoñ pusoocaali kapusokii cakasok afaasa ya ati ékuluma ya akatan Póol nin Silas.

XXXVI Afaasa ya naasok Póol: “Pínhina kíiti ya kasok inci katan aluu, fiye níyiniyini éfulii nipikaay ti kásuumaay.”

XXXVII Pale Póol naasok pusoocaali pa: “Kasapaasap unii hátikin pakan paka púloon péehinutee kíiti apan unii pakati Room, púful toko nkawant unii ti ékuluma. Fiye nkálafi unii hiyaanu ti piyolo? Etihitaako! Poko fanji kákey kápufulan unii!”

XXXVIII Pusoocaali pa nkasok eehuu pínhina kíiti ya; emma nkásiye ma nii Póol nin Silas pakati Room nkafe.

XXXIX Nkákey kapulumii kaaponket, nkáfulanii ti ékuluma ya nkalumii kapikatan saatee ya.

XL Púful toko, Póol nin Silas nkáful ti ékuluma ya nkakaay pati ekumpaan ya eti Lidi. Pacolalii po, nkatook toko kéeyinane ka nkasokii kacok piliit. Kapipa káakup nkañak.

XVII

Póol nin Silas ti saatee ya eti Tesalonik

I Póol nin Silas nkanap ti pisaatee pa piti Anfipoli nin Apoloni, nkacol Tesalonik. Intaako toko éluumuma eti Pusuwif.

II Póol naakaay po samat nii fa naasale fa íhinu pan óo pan pa naakaaye. Fo sílookun síhaaciil ti hinoom ha hiti kayeno ka hiti Pusuwif pa, nákupat neyii hiti pakiical pa piti Pútuun pa.

III Naakamanii, náayisanii nii, Eenucee ya añañaa hicuku kúnuul kenfakat, náalitoonii ti eket ya. Naasokii: “Yéesu aña inci iyyem ya aluu ti káatuunan ayem Eenucee ya.”

IV Pakakee Pusuwif nkáyinan nkananf ti Póol nin Silas. Hícump keeneetaat Pusuwif kéetuule Pútuun nin hícump pakaal keemaka lompo nkananfii.

V Pale pakakee Pusuwif nkataak paheeka teyii nkaconcoolan pakan keetaakut haaci payenka nkayeno ti ñítin ña nkanonjan kayon ka nkawen saatee ya. Nkawaaf lati ekumpaan ya eti áyiin aña nkasok Sason hines Póol nin Silas kati kacoopii pati hílin ha

VI pale kacukutii. Nkacok Sason nin pakakee kéeyinane nkacoopii ti pakati kikaw ka pakati saatee ya nkayeno hiceeku: “Póol nin Silas, kéeyiynane ka púlunta pa púloon, kácoliyoo le.

VII Sason awananii lateyoo. Unka ti íhinu eeha, amansa ya enfakat a ati Room naakite ha: hisoku nkayaake nii taakaataako akee amansa aña nkasok Yéesu.”

VIII Kayonj ka ninj pakati kikaw ka kápisi kilim enkuu nkaliim.

IX Fiye, Sason ninj kéeyinane ka nkahintan mañ nkakatane.

Póol ninj Silas ti saatee ya eti Peloy

X Ninj pacokal etenco, kéeyinane ka nkapoñ Póol ninj Silas ti saatee ya eti Peloy. Kapucol, nkanako lati éluumuma ya eti Pusuwif pa.

XI Pusuwif pa pakati toko nkahanj píyiyo pakati Tesalonik, nkásiitan pitempo tak ekoonjan ya éesuume ya. Hinak óo hinak nkasincan pakiical pa piti Pútuun pa kapucuk man eeha Póol nasokii ha hiti pánipani.

XII Hícump teyii nkáyinan. Ti keeneetaat ka Pusuwif, hícump pakaal keemaka ninj lombo pakakee pákayiin nkáyinan.

XIII Pale ta Pusuwif pa pakati Tesalonik nkásiye ta nii Póol oopa ti káatuunan hilim ha hiti Pútuun pa Peloy, nkakaay po, nkanonjan kayonj ka fo kiliinool.

XIV Ti oom káasiinuma, kéeyinane ka nkahaan ti hipoñu Póol ti kaatii. Pale Silas ninj Timote nkatowo Peloy.

XV Keecoope ka Póol nkakaay neyoo fo ti saatee ya eti Aten. Púful toko, nkañoho ninj ekoonjan eti Póol ti Silas ninj Timote eesokii nii katookoo Aten mpacas.

Póol ti saatee ya eti Aten

XVI Ta Póol naayeniye ta hítuulu Silas nin Timote Aten, naacuk nii saatee ya emeenjaameen pínaati, inciitiyoo meemak.

XVII Naakaay ti éluumuma ya naayeno kákupat nin Pusuwif pa nin keeneetaat ka Pusuwif kéetuule ka Pútuun pa. Hinak óo hinak nakaay lombo ti hílin ha hiti saatee ya kákupat nin keeyeniye ka toko.

XVIII Intaako toko pikalanana keeyeniye pílaacinoool neyoo, pakakee pinapana pakati Epikulus, pakakee paka pinapana pakati Seno. Teyii, pakakee nkasok: “Weyme eemeenje ya aje káakup náalafiye hisoku?” Pakakee paka nkasok: “Cukaacuk nii ñútuun ñiti pikee písii naayem ti káatuunan.” (Kasokaasok eehe kamma Póol náatuunane ekoonan ya éesume ya eti Yéesu nin pilito pa ti eket ya.)

XIX Fiye, nkacoop Póol nkakaay neyoo ti hílin ha eeha nkasok ha Aleyopak, la pihina kíiti ya pakati saatee ya nkapaakool la. Keecoopoo ka nkacakanoo: “Uyíniyini kameye héeyeeni eeha ayyem ha ti káatuunan?”

XX Aapa ti káakup waah wéenime unii, núulafi kameye weyme ayyem ti hisoku.”

XXI (Ti oom caanak, pakati Aten nin ekaawoola ya keekine ka toko kayekut hikee nin neetaat káakup nin kásiitan kéeyeeni ka keeyem ka ti pikaayu.)

XXII Púful toko, Póol naasiijo hátikin pihina kíiti ya pakati Aleyopak naasok: “Aluu pakati Aten, inci cukaacuk nii nísikaasik piliit tiw ti pínaati pa pitaaluu.

XXIII Kaatuko ta inci iyyeniye ta kaafiitanool saatee ya, piyeno kaasincan uciin wa utaaluu, cukaacuk koonool tewwo, ehe heekiicee ha toko: 'Kaaciin enke kiti pútuun péemiitee.' Aña innimiit ya inninimpan, akina inci ínkeyii káatuunan aluu.

XXIV Pútuun pa peeliile pa púlunta pa niñ waah wa púlooj weeyem wa lupo, pikina piyem Ateeteyo ati patiila niñ t'etaam. Pikinut ti pukumpaana empa pakan nkalute kati nkaluum po toko.

XXV Pusoolahut kapimankool po pucuk fiye nii taakaataak waah ewwa mpitaakut. Kaatuko pikina himuum etempo puwufane pakan paka púlooj elon, esuunjut niñ waah óo waah.

XXVI Ti púcook puu mpiliile an oonool. Ti oom an mpinape mpiliil písii pa púlooj kati kakin lan óo lan ti púlunta pa. Le niñ efipiliilii, pisiinjanaa-siijan ta síi óo síi efeetaako niñ ta efeekelan* mpiniik pilehu la neeñaje la hikinuu.

XXVII Pútuun pa pihinaahin eehuu ancuk pakan paka kati kanes po; pikee pa ti hines eehuu, efikalajan po ti káamaaputool, apan pílaanjut an óo an tuunaa.

XXVIII Kaatuko pikina puwune nuutaakaa elon ya nuumuusoolaa, nuutaakiyaa. Fiye pakakee ti pikiica pa pakataaluu nkasoke: 'Unaa lombo epuuk etempo.'

XXIX "Páawoo unaa epuuk Pútuun, uñañutaa káamiilool nii Pútuun pa pucukaacuk nii himuum heememanoollee niñ sanoo, mañ niñ

* **XVII:XXVI 17:26** Niñ ekinu tom: "pikatinoolaa-kátinool etiiil niñ hasa."

ekina tom énanikiin: waah ewwa an náamiiloole ti hikawoo naamemanool wo nin pasuuse sipeesoo.

XXX Pútuun pa pifiyaafiyo mpitahut kunuu ti káameyaati enkuu. Pale fiye, puwufanaawu-fan hilim pakan paka púloon pan óo pan kati káwunko umuuyen wa uteyii.

XXXI Kaatuko pisiinjanaa-siijan hinoom eeha éfipihin kíiti púlunta pa pucoonool ciit pínapii ti an a aña mpimamale ya. Mpíyisan eehuu picaañ catañ ti pakan paka púloon, ta mpilitaniyoo ta ti eket ya.”

XXXII Ta nkásiye ta pilito pa ti eket ya, pakakee paka nkápalahooloo nkalenkenoo, pale pakakee paka nkasok: “Aakati ñóhoonii hikee hinoom upunene úsiitani teehe.”

XXXIII Fiyuu Póol náafule ti oom káasiinjuma.

XXXIV Pale pakakee nkanapanoo nkáyinan. Ti poko, intaako áyiin caacawoo Denis, akee ti píhina kíiti ya pakati Aleyopak, nin akee aal caacawoo Tamalis nin pakakee lompo.

XVIII

Póol ti saatee ya eti Kolint

I Púful toko, Póol nááfulii ti saatee ya eti Aten apikaay ti saatee ya eti Kolint.

II Po, naapaakool nin Asuwif aña nkasok Akilas eepukee ti mah ma miti Pont. Ayíin a anjuu féefiye náacolii nin aaloo Prisila, káfuliyooful ti mah ma miti Itali kamma amansa ya enfakat a Kulot naasoke nii Pusuwif pa púloon káful ti saatee ya eti Room. Póol naakaay pateyii;

III páawoo páhinii poonool, pimemanoola púkuut, naawanan lateyii naayeno páhin neyii.

IV Lóokuṇ óo lóokuṇ, ti hinoom ha hiti kayeno ka hiti Pusuwif pa, Póol nákupat ti éluumuma ya eteyii naañes íhinu Pusuwif pa niṇ keeneetaat ka Pusuwif kápiyinan ti Yéesu.

V Ta Silas niṇ Timote nkácolii ta páfulaliyii ti mah ma miti Masetoni, Póol naakatan waah óo waah apucoonool ti káatuunan ekoonṇan ya éesuume ya, náayisan Pusuwif pa picaañ catañ nii Yéesu ayem Eenucee ya ati Pútuun pa.

VI Pale Pusuwif pa nkapookoo nkateñaloo. Fiye, naahank haafol ha ti wañ wa uteyoo naasokii: “Niṇ nilinciyaa, inci tom Pútuun pa efipuwatan pale aluu! Písik fíyooy, inci fayeso ti keeneetaat ka Pusuwif.”

VII Póol náaful ti éluumuma ya naakaay pati áyiin aṇa nkasok Yustus, áyiin éetuule Pútuun. Ekumpaana ya eteyoo neekolool niṇ éluumuma ya.

VIII Kilispus, áhampaatiin a ati éluumuma ya, náayinan ti Ateeteyo akina niṇ miin ma miteyoo púloon. Hícump pakati Kolint nkáyinan ta nkásiye ta Póol ti káakup, nkáhinee pátise.

IX Hikee hánant, Ateeteyo náafulii ti Póol pucuk fiye nii éyawut, naasokoo: “Timpi fe, towo ti káakup tan óo tan, timpi fatan!

X Kaatuko inci oopa niṇ awe, an átayiniyi pilaako kati akallani, kamma hícump pakan ti saatee eyye nkayem pakatoom.”

XI Fiye, Póol naayeno Kolint fo etiil niṇ kiim isak niṇ hoonool kakalaṇanii hilim ha hiti Pútuun pa.

Póol hátikin Kaliyon

XII Ta Kaliyon naayeniye ta ati hikaw ha hiti mah ma miti Akayi, Pusuwif pa nkaconcool nkalaako Póol nkacoopoo pati éhinuma kíiti ya.

XIII Nkasok Kaliyon: “Ayíin a aŋe oopa ti hítunku pakan paka káputuul Pútuun ti páhinal empa ammeya nii pinapoolut niŋ hílím ha heesiŋanee ha hiti Móyiis.”

XIV Pale Póol ákupum, Kaliyon naasok keenooke ka Póol: “Nísiitan, aluu Pusuwif pa, fo heecoonoolut náahine? Fo amuuyenaamuuyen? Niŋ fo, inci antiyeno písiitan aluu.

XV Pale páawoo pílaacinool lamma inniyaake kiti kilim, ucaw niŋ hílím ha heesiŋanee ha hitaalu, eehuu hitaalu! Láfiit piyeno áhina eehuu kíiti!”

XVI Fiye, naayaanii ti éhinuma kíiti ya.

XVII Poko púloon nkacok Sosten, áhampaatiin a ati éluumuma ya, nkasapoo hátikin éhinuma kíiti ya, pale Kaliyon apaaliitii háati poonool.

Puñoho pa piti Póol Antiyok eti Siriya

XVIII Póol naakampan ti saatee ya eti Kolint, púful toko náakatinool niŋ kéeyinane ka naakaay ti saatee ya eti Kenkele. Prisila niŋ Akilas nkanapool neyoo. Po, naayiin hikawoo ápiyisan nii áhinaahin eeha naasintooliye ha Pútuun pa. Fiye, nkacoop piteen penfakat peeyeniye pikaayu ti mah ma miti Siriya.

XIX Nkacol ti saatee ya eti Efes, toko Póol naatahe Prisila niŋ Akilas. Akina po, naakaay ti éluumuma ya naayeno kákupat niŋ Pusuwif pa.

XX Payenkuu nkaluumoo: “Penan piyeno noonii!” Pale Póol acoonut.

XXI Náakatinool neyii ti hisokuyii: “Niñ súumaa ti Pútuun pa, inci fanene ñóhoonii petaaluu ti pikee.” Fiye, náaful Efes niñ piteen penfakat.

XXII Póol naaciñ ti saatee ya eti Sesaale. Náatikin asilo Jerusalem kakican kéeyinane ka, apipa naakaay Antiyok eti Siriya.

XXIII Naakampan toko ti saatee ya púful toko naakaay. Naanap ti mah ma miti Kalati niñ Filiki naapenan káýinan pinapana pa púloon.

Apolos ti saatee ya eti Efes

XXIV Fiye, intaako Asuwif aña nkasok Apolos, eepukee ti saatee ya eti Alesantili náacolii Efes. Ayíin a añuu eeyina káakup náameyi lombo pakiical pa piti Pútuun pa pinap.

XXV Ayísanoolee-yísanool pítin pa piti Ateeteyo. Niñ hame enfakat naayeniye káatuunan niñ kakalañan pitempo tak kiti Yéesu, pale pátise ya eti Sañ lamma naameya.

XXVI Fiye, naayeno káakup niñ híyiinate ti éluumuma ya. Ta Prisila niñ Akilas nkásiyoo ta, nkacoopoo lateyii, nkapenan kakamanoo picaañ catañ pítin pa piti Pútuun pa.

XXVII Púful toko, Apolos náalafi pikaayu ti mah ma miti Akayi. Kéeyinane ka nkapampañanoo apikaay. Nkakiic leetal pinapana pa pakati Akayi, kapusokii kawanan Apolos pinap. Ta naacole ta po naayankanan meemak kéeyinane ka kamma kaasampan ka kiti Pútuun pa.

XXVIII Kaatuko ta nálaacinool ta nin Pusuwif pa hátikin pakan paka, akina naheekii. Náayisanii ti pakiical pa piti Pútuun pa nii, Yéesu ayem Eenucee ya ati Pútuun pa.

XIX

Hicolu ha hiti Póol ti saatee ya eti Efes

I Ta Apolos naayeniye ta ti saatee ya eti Kolint, Póol naanap ti pítin pa piti mítintin ma, naacol Efes. Naatook toko pakakee pinapana

II naacakanii: “Fo Kunuu ka keenape ka kúwanooniyoo-wano taaluu ta inniyenoonii ta kéeyinane?” Pale nkañahanoo: “Utaapala úsi nkákupe kiti Kunuu ka keenape ka!”

III Póol naacakanii: “Ooto eyeyeme pátise innihinee?” Nkañahanoo: “Pátise ya eti San.”

IV Póol naasokii: “San ápatiseyaa-pátise kéelafiye ka púwunko umuuyen wa uteyii. Naasok kayon ka kíyinan ti aña eeyem ya ti ékey pusonoo, akina ayem Yéesu.”

V Ta pinapana pa nkásiye ta eehuu, nkáhinee pátise ti caacaw ca citi Ateeteyo Yéesu.

VI Póol naalemp sipeesoo teyii, Kunuu ka keenape ka nkúwanoonii teyii. Fiye, nkayeno káakup ti pikee pikan nkayaamakool kilim enka Pútuun pa mpuwufanii ka.

VII Pákayiin paka payenkuu púloon nkayeno máamun pakan ñaasuwan nin pákasupak.

VIII Fo kiim káhaaciil Póol nakaay ti éluumuma ya eti Pusuwif pa, ápinakup nin híyiinate náatuunan cáwii ca citi Pútuun pa, náakupat

nin keeyeniyoo ka káasiitan, naañes íhinuyii kápiyinan.

IX Pale pakakee teyii kéeciita káakup nkapook káyinan nkákup heenaput kiti Pítin pa piti Yéesu hátikin pakan paka púloon. Fiye, Póol naakatanií naacopool pinapana pa, nákupat nin pakan paka hinak óo hinak lati ékalanánuma ya eti Tilanus.

X Eehuu nihitaako fo sitiil súsupak, ancuk keekine ka púloon ti mah ma miti Asii, Pusuwif pa nin keeneetaat ka Pusuwif nkási hilim ha hiti Ateeteyo.

Sekewa epuukoo pikampaani

XI Po ti saatee ya eti Efes, Pútuun pa mpíhin hícamp weecukantee wenfakat úpunapii ti sipees Póol.

XII Fiye, nkacoop pati kéekuuñe ka ufonkolor nin ufaal wéelike Póol. Kéekuuñe ka nkákuuñanee, kisaalumant nkúful teyii.

XIII Intaako pakakee Pusuwif payenka nka-muusool ti pisaatee pa hiyaanu kisaalumant ti payenka nkúwuuliye ka. Nkañes hicoopu caacaw ca citi Ateeteyo Yéesu kapiyaan ko, kapinkasok: “Sok aluu, ti caacaw Yéesu aña Póol nátuunan ya, nífulii!”

XIV Akee awaaseena enfakat Asuwif, caacawoo Sekewa, naataak pikampaani isak nin pákasupak payenka nkáhin eehuu.

XV Pale, hisaalumant nihsokii: “Yéesu inci méyiyoomeyi, Póol inci méyimeyi akina ayem ayme, pale aluu niyem pakayme?”

XVI Ayiin a aña hísaalumant ha níhiwuuliye ha naalaakiyii, naasapii meemak naaheekii poko púloonj fo nkáful ti ekumpaana ya ninj katey ñáfalfali siniinii musontuwaay.

XVII Keekine ka Efes púloonj, Pusuwif ninj kee-neetaat Pusuwif, nkási eehuu. Poko púloonj nkameenj ninj ewatate, nkámul caacaw ca citi Ateeteyo Yéesu.

XVIII Hícump ti kéeyinane ka nkákey hátikin pakan paka nkawatanoolo nkakaman heenaput ha eeha nkáhine ha.

XIX Teyii intaak púpatuuta, hícump níhicoopii púpukoo pa piteyii nkácumpool po nkasowan po hátikin pakan paka púloonj. Ta nkafine ta púpukoo pa nkacuk nii, ninj kanoomanaa po éfikayini káakuuman pakan síwuli áwii ésupak ninj ñaasuwan (50,000) hinoom púmpulunj.

XX Fiyuu hilim ha hiti Ateeteyo níhimeyiyee pihanhanj toko, níhiyisan sempe eteeho.

Káyiinjan ka kiti saatee ya eti Efes

XXI Pamusal eehuu, Póol naacok pikaayu Jerusalem,* pale áfaayaañ apinap ti mah ma miti Masetoni ninj Akayi. Naasok: “Ninj inci fúláa Jerusalem, ñañaa pikaayu lombo Room.”

XXII Fiye, naapoñ Timote ninj Elast, pákasupak ti payenka nkayankanano ka, ti mah ma miti Masetoni. Akina, naatowo ti mah ma miti Asii fo kikee kunoom.

XXIII Ti oom caanak, saatee ya eti Efes neewen meemak kamma Pítin pa piti Yéesu.

* **XIX:XXI 19:21** Ninj ekena tom: “Kunuu ka keenape ka kútunke Póol apucok pikaayu pa Jerusalem.”

XXIV Intaako áyiin aña nkasok Temetilus, asafa mukumpaan miti mañ meenakoole nii ekumpaan ya enfakat ya la nkakaay la kaluum pútuun pa piteyii peeyaale pa empa nkasok pa Altemis. Toko, akina nin pihina pa pakateyoo nkataak mañ meemeenje.

XXV Hikee hinoom, naaconcoolanii nin pakakee payenka nkáhin ka páhin pa poonool puu, naa-sokii: “Pákawiyam, nímeyimeyi nii, ti páhin pa putuunaa nuutaakaa hícump mañ.

XXVI Pale nicukaacuk innisi heetaakiye ha: Póol anjuu asok nii waah óo waah ewwa pakan paka nkamemanoole nin sipeesii uyinaat piyeno Pútuun, naacopool ti eehuu hícump pakan. Neetaat Efes lamma náahine eehuu pale focaa Asii fiye púloon.

XXVII Neetaat páhin pa putuunaa lamma piy-ina hitaaku caacaw ceenoota, pale ekumpaan ya eti Altemis, pútuun pa penfakat pa putu-unaa, éfeeyiniyee lombo káawiiniyan, Altemis himuum eteyyo néeful ti hamake eteyyo. Apan pakati Asii púloon nin keekine ka pan óo pan ti púlunta pa nkátuul po!”

XXVIII Ta nkásiye ta eehuu, kiiñii nkili meemak nkácook kaaceceekool: “Altemis ati Efes ámakimaki!”

XXIX Fiyiit, saatee ya púloon neenakanoolo pánipani. Kayon ka nkucok Kayus nin Alistaak, pákasupak pakati Masetoni kéenapoolii nin Póol ti kaakaawool ka, nkahiliikan kápuhuunii fo ti hílin.

XXX Ti oom enakanoolo, Póol náalafi pikaayu káakup nin kayon ka, pale pinapana pa

kakatanutoo ápihin ho.

XXXI Intaako fala ti pakati kikaw ka keeyem pákawiyoo, nkapoñ kapulumoo timpi akaay pati hílin ha.

XXXII Fiye, kayon ka nkiliñaloolo: pakakee paka nkayeno hiceeku kapusok eehe, pakakee paka nkaceek kapusok hikee. Hícump ti poko kámiit fala heeconcoolanii ha.

XXXIII Pusuwif pa nkátunk hátikin akee áyiin aña nkasok Aliksant nkasokoo akaman kayon ka heetaakiye ha. Fiye, náaseepin epeesoo kati ákup nin kayon ka.

XXXIV Pale ta nkacuke ta nii Aliksant Asuwif, poko púloon nkaceek ti coonool nin hilim ha hoonool huu fo sitalan súsupak ti hisoku: “Altemis ati Efes ámakimaki!”

XXXV Ti pikelan, ákoosumpeel a ati saatee ya náahin kayon ka kipifatan, naasok ko: “Aluu pakati Efes, fo taakaataak an éemiit nii Efes eyem émankuma ya eti ekumpaan ya enfakat ya eti Altemis aña eemaka ya? Ayme ámiit nii énankiin eteyyo eeñeeya ya éenowii ya épupulii patiila, Efes lombo neeyem?”

XXXVI An ayinaat ho káalaacin. Fiye, niñañaa kaatempan timpi níhin waah péemiiloolut.

XXXVII Nícoopiyoocoo le pákayiin paka payenke, apan káliput ti púluumuma pa, kateñalut lombo pútuun pa peeyaale pa putuunaa.

XXXVIII Nin Temetilus nin píhinayoo kataakaa héeciitiiyi ti pakan, taakaataak kunoom kiti kíiti intaak lombo píhina kíiti. Kakaay kapunookii po!

XXXIX Nin nitaakaa eeha innikaakaay hisoku lompo, po efihipayee káakup picaañ catañ hátikin pakan paka nin ñíhampaatiin ña.

XL Kaatuko pakati Room éfikayini unaa hi-nooku ti heetaakiye ha fiyooy ti hisoku nii úyiyinanaa-yíyinan saatee ya, apan étuuyiniyaa kakaman heewune nuuconcooliyaa."

XLI Ta naapaye ta hisoku eehuu naahancalool kayon ka.

XX

Kaakaawool ka kiti Póol ti mah ma miti Masetoni nin Kiles

I Pakati Efes kapitempan, Póol naapoñ kápiyonkalii pinapana pa naasokii nii kacok piliit. Púful toko nkákatinoool, naakaay ti mah ma miti Masetoni.

II Naafiitanool pisaatee pa piti po, náakup nin kéeyinane ka fo kamp ti hisokuyii kacok piliit. Púful toko, naakaay ti mah ma miti Kiles

III naataak po kiim káhaaciil. Kiim ka káhaaciil ka kupumuus, naakaay kati áyuuko ti piteen penfakat apikaay ti mah ma miti Siriya, pale náasi nii Pusuwif pa kacenskaacenk heenaput teyoo, naasok fiye apuñoho apinap ti mah ma miti Masetoni.

IV Akina ti puñoho pa, pakakee pakan nkátinanoo, poko kayem: Sopatel ati saatee ya eti Peloy (akina ayem Pilus añiino), Alistaak nin Sekuntus pakati Tesalonik, Kayus ati Teep, Tikik nin Tolofim pakati Asii, nin lompo Timote.

V Payenkuu nkanow unii hátikin nkátuul unii ti saatee ya eti Tolowas.

VI Ta pahaaño pa piti kúmpuul ka keetaakut ka leweño mpumuuse ta, núuyuuko ti piteen penfakat ti saatee ya eti Filipoy. Kunoom isak kupumuus, nuutookii Tolowas, nuuyeno po fo lóokun.

Kalitanee ka kiti Atík ti eket ya

VII-VIII Sipiti ya nkániim, nuuconcoolo ti ékaap eeyem patiila ekumpaan kati úpaacinoool hímpuul.* Toko, intaak hícump pilampi peecaanane. Póol naayeno káakup hátikin kéeyinane ka. Páawoo eti kacom eteyyo añañaa pikaayu, naatowo ti káakup fo pisit.

IX Akee akampaani caacawoo Atík, naayeno ti epalloolu. Fa Póol naatowiye fa ti káakup púlay, Atík naanot, hiñotu ha nihihaño sempe. Ti hiñotu eehuu, náanowii ápufulii ti etaas ya éhaaciyenu ya. Ta nkáseepinoo ta nkacuk nii aketaaket.

X Fiye, Póol naawano, naañeeho teyoo naafen-fiyoo naasokii: “Timpi niliim, oopa kalonja!”

XI Púful toko, naañoho patiila náapaacinoool hímpuul ha nkali. Nene ayeno káakup neyii fo cilap, naakaay.

XII Eehuu hipimuus, nkácoopii akampaani ya kalonayoo, pakan paka púloon nkapuñanoolee meemak.

* **XX:VII-VIII 20:7-8** Kasalaasal hili nantoonool. Ti keemeya ka hilim ha hiti Pútuun pa, hícump níhimilool nii, nkapayaa hili, nkafiitool kúmpuul nkápaacinoool ko samat nii fa Yéesu náahine fa ti káciim ka kiteyoo kikelan ka enka naataake ka niñ pinapana pa pakateyoo le niñ paketaloo (Luk 22:7-23).

Póol niŋ ñíhampaatiin ña pakati kéeyinane ka pakati Efes

XIII Unii keeyeniye ka pinapool niŋ Póol, nuunow hátikin núuyuuko ti piteen penfakat nuukaay ti saatee ya eti Asos, pa nuuyeniye pa pikaayu hicoopuyoo. Asokaasok úhin eehuu kamma náalafiye kasapal.

XIV Ta náatookii ta unii Asos, náayuuko ti piteen pa putoonii nuukaay ti saatee ya eti Mitilen.

XV Eti kacom eteyyo nuulohan econ ya eti Kiyó. Eti tanta eteyyo nuuciŋ ti econ ya eti Samos, eti tilapooli eteyyo nuucol ti saatee ya eti Milet.

XVI Fiyuu nuumuuse úpulaan saatee ya eti Efes niŋ piteen pa, kamma Póol náalafiit kaakampan ti mah ma miti Asii. Kaatuko oopa ahiliikane hicolu Jerusalem, niŋ áfaayini, le niŋ hinoom ha hiti Pentekos ya.

XVII Ta nuucole ta Milet, Póol naapoñ kápiyonkalii ñíhampaatiin ña pakati kéeyinane ka pakati Efes.

XVIII Ta nkácolii ta naasokii: “Emma inci incolii Asii fo fiyooy, nímeyimeyi fa inci iyyeniye fa niŋ aluu.

XIX Inhín páhin pa piti Ateeteyo péemakiyanooliit háati poonool, ínhin po niŋ mukun. Inkallo pale immukut ta Pusuwif pa nkayeniye ta hickenku heenaput ti inci.

XX Nímeyimeyi nii yolut aluu waah weeyina aluu kayankanán: íntuunan inkalaŋan aluu ti kíliŋ ka niŋ ti pukumpan pa pitaaluu.

XXI Niinaañiino Pusuwif pa niŋ keeneetaat ka Pusuwif kati káwunko umuuyen wa uteyii,

nkátuul Pútuun pa, nkáyinan ti Ateeteyo atuunaa Yéesu.

XXII “Fiye, Kunuu ka keenape ka unka ti hícoopiyam Jerusalem samat nii asoocaali fa nacenk an eekulee naacoopooloo. Inci míit heekaakaayam po pitaako.

XXIII Eha inci immeya ha hiyem: ti saatee óo saatee Kunuu ka keenape ka nkusokamsok nii fakulee inkallo.

XXIV Pale ti inci, eloŋam waah tom. Láfilafi lamma pikaayu fo ti pikelan, íllafi lombo hipayu páhin empa Ateeteyo Yéesu naawufanaam pa. Pikina piyem káatuunan ekoonŋan ya éesume ya eti panap pa piti Pútuun pa.

XXV “Fiye nísiitan, inci méyimeyi nii etinene nicukam, aluu púloonŋ payenka inci íntuunane ka cáwii ca citi Pútuun pa.

XXVI Ekina ewune inci pusok ho aluu fíyooy: niŋ oonool taaluu alinciyaa, inci tom Pútuun pa efipuwatan.

XXVII Kaatuko inci kamanaakaman aluu eeha púloonŋ Pútuun pa mpílafiye ha nípimeyi, yolut aluu waah.

XXVIII Nitah kunuu ti aluu himuum aluu, nitah kunuu lombo ti koolee eyya Kunuu ka keenape ka nkuñomane ka aluu kati nifaas. Nimankool kéeyinane ka pakati Pútuun pa, payenka mpunoome ka niŋ hísim añii etempo.

XXIX Méyimeyi nii emma inci inkaay ma, pakan keecuke nii piyen elampa empa peep mpucoke éfikanakoonii aluu etikataak paket hikaw ti koolee ya.

XXX Háati pakakee ti aluu himuum aluu efinkasiinjo nkacaam kati nkalincaan pakakee pinapana kapinapanii.

XXXI Ooto nitah kunuu! Innínawuno nii, fo sitiil síhaaciil, hánant hanakan inci yékuniit kákupanan an óo an ti aluu fo inci inkooŋ.

XXXII “Fiye, inci ñomanaa aluu ti Pútuun pa, iññoman aluu lompo ti hilim ha hiti panap etempo. Hikina hiyina aluu kapenan káyinan, innitoon hisaanumate ha eeha mpimanke ha pakan etempo keesampanee ka.

XXXIII Ta inci iyyeniye ta naaluu, láfiit waah uti an: mañ tom, sanoo tom, wañ tom.

XXXIV Aluu púloŋ nicukaacuk niŋ ñíkin aluu nii inci híne niŋ sipeesam ense, intaak waah óo waah ewwa inci insoolahe niŋ pákawiyam.

XXXV Ti waah óo waah ewwa inci ínhine, yísanaayisan aluu nii, niŋ páhin penfakat efuuyankananaa keetaakut ka. Nínawuno hilim ha hiti Ateeteyo Yéesu faŋoo eeha naasoke ha: ‘Haŋa pásuuma aapuwun pihan hisayu.’”

XXXVI Ta Póol naapaye ta hisoku eehuu náakilipo neyii fiye púloŋ naalum.

XXXVII Púful toko, poko púloŋ nkakoon meemak, nkaŋoonoo nkasumpooloo.

XXXVIII Heehanji ha púloŋ páciite hiyem eeha naasoke ha nii, etinene kacukoo. Fiye, nkátiŋanoo fo pati piteen pa.

XXI

Pikaayu pa piti Póol ti saatee ya eti Jerusalem

I Ta núukatinool ta neyii nuucoonoole ciit nin piteen penfakat fo ti econ ya eti Kos. Eti kacom eteyyo nuucol ti econ ya eti Lot, núuful toko nuukaay ti saatee ya eti Patala.

II Nuucuk piteen penfakat peeyeniye pikaayu ti mah ma miti Fenisi, núuyuuko tempo nuuñak.

III Nuukaay fo uñantan econ ya eti Siip, nuukat yo epees yaamay nuukaay ti mah ma miti Siriya. Nuucin ti saatee ya eti Til la piteen pa mpiñaje la káayuukin aja mpúyuuke ya.

IV Nuutook toko pinapana pa pakati saatee ya, nuuyeno neyii fo kunoom isak nin kúsupak. Kunuu ka keenape ka nkútunkii kapusok Póol timpi akaay Jerusalem.

V Pale ta nuuñaje ta hiñaku, nuukaay upuhankan pítin pa putoonii. Kéeyinane ka púloon nin pakaalii nin epuukii nkátinan unii fo úful saatee ya. Púful toko, núukilipo ti kantant ka nuulum.

VI Upupa kaluum, núukatinool neyii núuyuuko ti piteen pa, nkañoho pateyii.

VII Núuful Til nin piteen pa nuukaay ti saatee ya eti Patolemayis. Nuukican kéeyinane ka pakati toko, nuuyeno neyii hinoom hoonool.

VIII Eti kacom eteyyo nuukaay ti saatee ya eti Sesaale. Upucol po nuunako ti ekumpaan ya eti Filip átuunana ya ekoonjan ya éesuume ya, nuuwanan toko. Filip anuu akee ti isak ya nin pákasupak paka keemamalee ka Jerusalem kati kápaacinoole paliyal pa.✧

IX Naataak púmaacul pakapaakiil kéemiit

áyiin payenka nkayaamakool kilim enka Pútuun pa mpuwufanii.

X Ta nuutaake ta toko kunoom keemeenje, akee ayaamakoola aña nkasok Akapus náacolii ápufulii ti mah ma miti Judaay.

XI Náakey la nuuyeniye la, naacooop peletoo ya eti Póol, naacenkoolo neyyo sipeesoo niñ wootoo, naasok: “Kunuu ka keenape ka kusok: 'Ayíin a ati peletoo eyye, fiye Pusuwif pa pakati Jerusalem efikacenkoo, nkawufanoo keeneetaat ka Pusuwif.'”

XII Ta núusiye ta eehuu, unii niñ kéeyinane ka pakati Sesaale, nuunjiino Póol timpi akaay Jerusalem.

XIII Pale naasok unii: “Weyme uwune ínniyemi ti pukoon nipiwasam kúnuul? Inci siinjaasiijo neetaat kati kacenkam lamma pale focaa eket Jerusalem kamma caacaw ca citi Ateeteyo Yéesu.”

XIV Ta nuucuke ta nii uyinaat waah teyoo, nuukatan piñiino pa nuusokoo: “Alímaati eeha Ateeteyo náalafiye ha hitaako!”

XV Nuutaak toko kunoom, nuumemanoolo nuucok pítin pa piti Jerusalem.

XVI Pakakee ti kéeyinane ka pakati Sesaale nkátinjan unii. Nkacooop unii upuwanan lati akee áyiin aña nkasok Manason ati econ ya eti Siip, naafiyo naayeniye anapana.

Póol pati Saak

XVII Ta nuucole ta Jerusalem, kéeyinane ka nkawanan unii niñ pásuuma.

XVIII Eti kacom eteyyo, Póol naanapool niŋ unii nuukaay hiyoop Saak. Ñihampaatiin ña púloon pakati kéeyinane ka nkayeno toko.

XIX Póol naakicanii naakamanii picaaŋ catan eeha Pútuun pa mpíhine ha púloon ti mah ma miti keeneetaat ka Pusuwif pínapii ti páhin pa piteyoo.

XX Ta nkásiye ta eehuu, nkámul Pútuun pa, nkasok: “Awí unii Póol, aacukaacuk fa hícump púwuli Pusuwif nkáyenoonii kéeyinane, apan poko púloon keecoke piliit hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyiis.

XXI Kasokeesok nii, aayenaayeno kakalaŋan Pusuwif pa púloon keekine ka ti mah ma miti keeneetaat ka Pusuwif ti hisokuyii nii kakatan hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyiis, insokii nii timpi kanakan epuukii ti písiyool empa Pútuun pa mpiliile pa niŋ maamaa atuunaa Abraham, timpi lombo kanapan cosaan ya etuunaa.

XXII Híinihiini unii nii, éfikasi nii áacoliyoocol. Fiye, eeheyme nuuñañaa íhinu?

XXIII Eehe núulafiye aakati hín: pákayiin paka-paakiil unka le keesintooliye ti Pútuun pa,

XXIV coopii pati ekumpaŋ ya enfakat ya eti Pútuun pa uwwaaseen Pútuun pa kaawaaseen ka kitii kiti ekuulanoolo ya ti coonool neyii. Niŋ fúlää toko, incooy aña nkañañe ya cooy,[☆] ancuk nkáyini kaahankan esintoolo ya eteyii nkayiin kikawii. Ti páhinal empuu an óo an áfaameyi nii enka nkasokii ka ti awe pánipani tom, awe himuumi ánhinhin eeha hilim ha heesiŋanee ha

[☆] **XXI:XXIV 21:24** Pafinal 6:13-18

nihisoke ha.

XXV Pale keeneetaat ka Pusuwif kéeyinane ka, unii upoñiipoñ leetal upusokii eeha nuucokaa ha nii, timpi kali efoofa eewaaseenée ti énaati, timpi kali efoofa eetaake hísim, timpi kali efoofa eti élukuleen eetaanutee, timpi kayeno ñusupoolata.”

Hicokuyee ha hiti Póol ti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa

XXVI Eti kacom eteyyo, Póol naacooop pákayiín paka payenkuu nkáyaañ íhinu eeha nkañañe ha íhinu kati kakuulanoolo. Púful toko, naanako ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa náatuunanii teyme ekuulanoolo ya neeñañe hipayu nin lombo teyme an óo an teyii naañañe kaawaaseen Pútuun pa.

XXVII Kunoom ka isak ya nin kúsupak ka kiti ekuulanoolo ya kupulohan hipayu, pakakee Pusuwif kéefulii ti mah ma miti Asii nkacuk Póol ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya, nkanonjan kayonj ka. Nkacok Póol,

XXVIII nkayeno kaaceeceeekool kapusok: “Aluu pakati Israyel, níteyii! Ayiín a añe akaaye pan óo pan kakalanan an óo an kati apook unaa pakati Israyel, hilim ha heesiinane ha hiti Móyiiis nin lombo ekumpaan ya enfakat ya eyye. Naanakan fala keeneetaat Pusuwif ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya apilecatan le sampane le.”

XXIX (Kasokaasok eehe kaatuko kacukaacuk Póol Jerusalem ti pinapool nin Tolofim ati Efes, incukii nii Póol anakanoonakan ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya.)

XXX Saatee ya fiye púloon neeliíñoool, pakan paka nkáteyii kápufulii pan óo pan, nkacok Póol nkáhuunoo nkáfulanoo ti hank ha hiti ekumpan ya enfakat ya. Tokotoko, kunkut ka nkipankee.

XXXI Nkayeno hines himuku Póol. Ti oom páciite, áhampaatiin a ati pusoocaali pa pakati Room keeyem ka Jerusalem náasi nii Jerusalem púloon yoopiya eliiñoole.

XXXII Naahiliikan apuconcoolan pusoocaali nin ñihampaatiin ña pakateyii nkatey poko púloon pati kayon ka. Ta pakan paka nkacuke ta áhampaatiin a nin pusoocaali pa nkáyekuno hisapu Póol.

XXXIII Fiye, áhampaatiin a ati pusoocaali pa naaloh Póol, naawufan hilim kapucokoo nka-cenkoo nin ñiseel ñúsupak. Púful toko naa-cakanii: “Ayíin a aje ayem ayme? Weyme náahine?”

XXXIV Pakakee ti kayon ka nkaceek kapusok eehe, pakakee paka lombo nkaceek kapusok hikee. Ahámpaatiin a ati pusoocaali pa ayinaat kameye heetaakiye ha fanfan kamma paham-panane pa. Naawufan hilim kapucoop Póol pati ékinuma ya eti pusoocaali pa.

XXXV Ta Póol naalohane ta ésiluma ya eti ékinuma ya, pusoocaali pa nkáseepinoo kamma pakan paka nkahiñe.

XXXVI Poko púloon nkayeniyoo kanapan nin hiceeku: “Nimukoo! Nimukoo!”

Káakup ka kiti Póol hátikin Pusuwif pa

XXXVII Ta nkayeniye ta kanakan Póol ti ékinuma ya eti pusoocaali pa, naasok áhampaatiin a ateyii: “Yíniyuuyini hisoku waah?” Ahámpaatiin a naañahanoo: “Aásiyaasi kan ya eti Kilek?”

XXXVIII Ooto aaneetaat ati Esipt a éeluune ya ta infiyiit pilepel síwuli sipaakiil (4,000) toonii, naacoopii pati káahaan ka tes?”

XXXIX Póol naañahanoo: “Inci Asuwif eepukee ti saatee ya eti Taas ti mah ma miti Silisi, inci an ati saatee eemaka. Katampo, inci luumuu, púkup nin kayon ka!”

XL Ahámpaatiin a naacoon. Póol naasiinjo ti ésiluma ya, naanunt epeesoo, kayon ka nkifatan. Fiye, náakup neyii ti kan ya eteyii, Alam.*

XXII

I Póol naasokii: “Aluu pakanam nin ñífaafam, nísiitan eeha inci inkaakaay ha aluu hisoku píyisan aluu nii inci muuyenut.”

II Ta nkásiye ta Póol ti káakup ti kan ya eteyii, Alam, nkahan toko nkatempame. Póol nene asokii:

III “Inci Asuwif eepukee ti saatee ya eti Taas ti mah ma miti Silisi, pale nkúlee le Jerusalem, Kamaliyel ayeniye akalañana ya atoom. Naakalañanam fa inci iññane kanapan fanfan hilim ha heesiñanee ha hiti símaama unaa. Incok piliit ti Pútuun pa, samat nii an óo an ti aluu fiyooy.

* **XXI:XL 21:40** Ti oom caanak, kan ya eeñanee ya káakup ti mah emmuu, ekina eyem “Alam”.

IV Kallanaakallan fo muk keeyeniye ka kana-pan Pítin pa piti Yéesu. Incok teyii pákayiin nin pakaal, incenkii uwwantii ti ékuluma.

V Awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa nin ñihampaatiin ña pakati Pusuwif pa káyiniyini hisoku nii páni, poko kakiice pileetal inci kati ufan po pakan unaa Pusuwif pa pakati saatee ya eti Damas. Fiye, iyyeno pikaayu hicoku keeyeniye ka po, kati cóopiyii Jerusalem kati kakallanee.

VI “Ti pítin pa pulohan Damas, caanak ca ti hikaw, tokotoko ecaan enfakat néefulii patiila néeyayii ti inci néekinkoolam.

VII Innow t’etaam ínsi hilim heesokaam: ‘Sóol, Sóol, weyme uwune áyyemiyam ti kaakallan?’

VIII Incakan: ‘Awe yem ayme, Ateeteyo?’ Hilim ha nihiñahanam: ‘Inci yem Yéesu ati Naasalet an ayyem ya ti kaakallan.’

IX Keeyeniye ka nin inci kacukaacuk ecaan ya pale kásiit hilim eeyeniye ya káakup nin inci.

X Fiye incakan: ‘Ateeteyo, weyme inci iññane íhinu?’ Ateeteyo naañahanam: ‘Lito kaay Damas, po aafakamanee eeha púloon Pútuun pa mpílafiye ha aakati hín.’

XI Páawoo ecaan ya éekinkoolaam ya éfuumanaam-fúuman, fiye keeyeniye ka pinapool nin inci nkátintinam pinako Damas.

XII “Intaako toko áyiin an a nkasok Anañas, eefeye Pútuun pa naacok piliit hilim ha heesiñanee ha hiti Móyiis. Pusuwif pa púloon keekine ka Damas nkákup heenape teyoo.

XIII Anañas náakey ti inci naasiijo pukolam

naasokam: 'Sóol atoomuu ñoho ti hicuku!' Toko-toko incukoo picaañ catañ.

XIV Naasokam lombo nii: 'Pútuun pa piti símaama unaa pimamalu aakati méyi eeha mpílañiye ha, incuk lombo Eecoonoole ya, ínsi hilimoo.

XV Kaatuko aafayeno eetantake ya ateyoo, íntuunan hátikin pakan paka púlooj aña ancuke ya ínsi.

XVI Fiye, weyme ayyem ti hítuulu? Lito, luum Yéesu; ti páhinal empuu, ínhinee pátise inkuulanee imponketee umuuyen wa utii.'

XVII "Púful toko, íñño ho Jerusalem iyyeno kaluum ti hank ha hiti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa, waah núufulii ti inci pucuk fiye nii éyawut.

XVIII Incuk Ateeteyo naasokam: 'Hiliikan fúl Jerusalem mpacas, kaatuko etikasayan eeha ayyem ha ti káatuunan ti inci.'

XIX Íññahanoo: 'Ateeteyo, poko himuumii kámeyimeyi nii ti púluumuma pa inci inkaay púcokalii kéeyinane ka ti awe kati wantii ti ékuluma insapii.

XX Ta nkayeniye ta himuku Stíifan, aña nákup a kitii, toko inci iyyeniye lombo. Insayan himukuyee ha hiteyoo, infaas kúsool ka kenfakat ka kiti keeyeniyo ka himuku.'

XXI Pale Ateeteyo naasokam: 'Kaay, kaatuko inci fapoñi pállaane, pati keeneetaat ka Pusuwif.'

XXII Kayon̄ ka nkísiitan Póol fo ta naasoke ta nii Pútuun pa pupoñoó ti keeneetaat ka Pusuwif, nkiceeceeekool: “Amukee! Añañut eloñ!”

XXIII Nkayeno hiceeku niñ uwiiluyii, nkawantal wañ wa uteyii, nkawantal lombo esiya patiila.

XXIV Fiye, áhampaatiin a ati pusoocaali pa pakati Room keeyem ka Jerusalem naawufan hilim eehe: “Ninakan Póol ti ékinuma ya eti pusoocaali pa, innisapoo niñ kisawut in-nicakanooloo.” Asokaasok eehuu kati áyini kameye heewune kayon̄ ka nkiceek fiye kamma Póol.

XXV Ta nkayeniyoo ta hickenku kati kas-apoo, Póol naasok akee áhampaatiin asoocaali eeyeniye toko: “Nílañlafi hisapu an ati Room éehinutee kíti! Fo niñañaañañ ho íhinu?”

XXVI Asoocaali ya ápisi eehuu, naakaasok ho áhampaatiin a ati pusoocaali pa: “Weyme ayyem ti íhinu? Ayín a añañe ati Room!”

XXVII Ahámpaatiin a náakey ti Póol naa-cakanoo: “Sokam, fo awe ati Room?” Póol naañahanoo: “Ee.”

XXVIII Ahámpaatiin a naasokoo: “Inci cooyaa-cooy mañ meemeene piyini piyeno lombo ati Room.” Póol naasokoo: “Pale inci, fo impukee.”

XXIX Keeñañoó ka kaacakanool nkañako mpacas. Ahámpaatiin a himuumoo, ta naameya ta nii Póol ati Room, ewatate neecokoo kaatuko apoñaapoñ kapicenloo niñ ñiseel.

Póol hátikin ñíhampaatiin píhina kíti ya

XXX Ahámpaatiin a ati pusoocaali pa náalafi kameye picaañ catañ heewune Pusuwif pa

nkanook Póol. Fiye, eti kacom eteyyo naapoñ kápufulan ñiseel ña ti Póol. Púful toko, naawu-fan hilim ñihampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa nin ñihampaatiin pihina kíiti ya púloon kati kaconcoolo, nkacoo Póol hátikinii.

XXIII

I Pusoocaali pa pakati Room ta nkacoope ta Póol hátikin ñihampaatiin pihina kíiti ya, naas-incanii caw naasokii: “Aluu pakanam, elon ya etoom, elon eecoonoole hátikin Pútuun pa fo ti hinoom ha hiti fíyooy. Kunuuwam kitempanaa-tempan ti eehuu.”

II Ta Anañas awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa náasiye ta eehuu naasok keesiinjiye ka pukol Póol kafantoo ti putum.

III Fiye Póol naasokoo: “Pútuun pa efipifanti, awe nícu! Awe hiniñ héehiiniyanee!✧ Aayenaayeno le aakati hínam kíiti ti hilim ha heesiinjanee ha, pale awe faní íyyemi ho ti hípucu aapusok kafantam?”

IV Keesiinjiye ka pukol Póol nkasokoo: “Fo awe háañiye kateñal awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa?”

V Póol naañahanii: “Pakanam, inci pánnumut nii akina ayem awaaseena ya enfakat a. Nin inci méyimeyi etiteñaloo kaatuko kiiceekiic ti hilim ha hiti Pútuun pa nii: 'Aañanjut káakup heenaput ti ati hikaw ha ati pakani.'✧”

VI-VIII Póol náameyi nii pakakee ti ñihampaatiin pihina kíiti ya Pusatusaay,

kéeyinane ka nii keekete ka étikalitoonii, pumaleekoo niŋ píciina pitaakiit, náameyi lompo nii pakakee paka Pufalisaay nkáyinan enkuu púloŋ. Fiye, naasiŋo hátikinii naaceek, naasok: “Pakanam, inci Afalisaay, paapaa atoom lompo Afalisaay. Kamma inci ínhine cíki nii keekete ka éfikalitoonii, ekina ewune kati hínee kíiti.” Emma Póol naapaye ma hisoku eehuu, poko ñíhampaatiin píhina kíiti ya nkápaacinoolo: Pufalisaay pa citeyii, Pusatusaay pa lompo citeyii.

IX Poko púloŋ nkayeno kaaceeceeekool. Pakakee ti pikalaŋana hilim ha heesiŋanee ha hiti Móyiis pakati kayoŋ ka kiti Pufalisaay pa nkalito, niŋ hilim heeyanke nkálaacin nkasok: “Ucukut heenaput eeha áyiin a aŋe náahine. Pikee pa maleekoo niŋ ekina tom kunuu kúkupe neyoo!”

X Nkayeno pílaacinool pihanhan toko. Ahámpaatiin a ati pusooçaali pa naafe timpi kataatulool Póol. Fiye, naawufan hilim eehe pusooçaali pa: “Niwano, ínnifulan Póol ti éhinuma kíiti ya inniñahanoo ti ékinuma ya etuunaa.”

XI Hánant ha Ateeteyo náafulii ti Póol naasokoo: “Sík piliit! Samat nii fa ántuunane fa páni ya kutoom le Jerusalem, fo lompo áafatuunan páni ya kutoom Room.”

Hiyoop ha hiti hikuucuyee ha hiti Póol

XII Eti kacom eteyyo mpucom, pakakee Pusuwif nkaconcooloo kapitenenool, nkasintoolo nii, etikali waah etikalaan taamanta kamukut Póol.

XIII Keeconcooliiye ka kapisintoolo kamuusamuus pakan áwii ésupak (40).

XIV Ti oom káasiinjuma, nkakaay ti puwaaseena pa kenfakat ka pakati Pútuun pa nin ñihampaatiin ña nkasokii: “Unii usintoolaa-sintoolo ti coonool nii, etuuli waah taamanta umukut Póol.

XV Fiye, aluu nin ñihampaatiin pihina kíiti ya, nipoñ hilim pati áhampaatiin a ati pusoocaali pa nipiluumoo ápucoopii Póol petaaluu. Níhin fiye nii hitaaku hilim heehiina ínnilafiye teyoo. Unii éfuulopoo numukoo le nin áfaacolii.”

XVI Pale Póol ásanfunoo akampaani náasi eeha nkacenske ha. Fiye, naakaay pati ékinuma ya eti pusoocaali pa apusok ho Póol.

XVII Ta Póol náasiye ta eehuu, naayonkal akee áhampaatiin asoocaali naasokoo: “Coop akampaani aje pati áhampaatiin a ataaluu, ataakaataak eeha naañajoo hisoku.”

XVIII Asoocaali ya naacoopoo pati áhampaatiin a ati pusoocaali pa naasokoo: “Póol eekulee ya ayonkalaam, naasokam nii inci cóopii akampaani aje petaawe kaatuko ataakaataak eeha naañajuu hisoku.”

XIX Ahámpaatiin a ati pusoocaali pa naacokoo ti epees naanaaco neyoo naacakanoo: “Weyme antaake uti hisokuyam?”

XX Akampaani ya naasokoo: “Pakakee Pusuwif kásiyoolaa-síyool kati kaluumi nii kacom íncoopii Póol hátikin ñihampaatiin pihina kíiti ya. Efíkahin fiye nii hitaaku hilim heehiina nkálafiye teyoo.

XXI Timpi siitanii, kaatuko taakaataak pákayiin keemuuse áwii ésupak keeyemoo ti cíllopa. Kasintoolaa-sintoolo nii etikali waah etikalaan

taamanta kamukutoo. Kapayoolaa-payool nee-huu; fiye, awe lamma nkayem ti hítuulu aakati hín eeha nkálafiye ha.”

XXII Ahámpaatiin a ati pusoocaali pa naasok akampaani ya: “Timpi sok an nii aakamanaam-kaman eehuu.” Púful toko naakatanoo apikaay.

Hicoopuyee ha hiti Póol pati ati hikaw ha Felis

XXIII Ahámpaatiin a ati pusoocaali pa naay-onkal pákasupak ti ñíhampaatiin pusoocaali pa naasokii: “Niconcenool pusoocaali sikeme súsupak (200) niñ pakati pufalinc áwii éhaaciil niñ ñaasuwan (70) niñ pakati pupaay sikeme súsupak (200). Kañañaa pikaayu ti saatee ya eti Sesaale papayal hili káciim.

XXIV Nimemanool lompo pufalinc peekaakaay híyuuku Póol, innicoopoo ti kásuumaay pati ati hikaw ha Felis.”

XXV Púful toko, áhampaatiin a ati pusoocaali pa naakiic leetal eyye:

XXVI “Inci Kulot Lisiyas kicanuu, awe eñaap ya Felis ati hikaw ha.

XXVII Pusuwif pa kacoke áyiin a aña inci ímpoñiyuu ya, himukuyoo nkayeniye ékey. Fiye, ínsi nii ati Room, ekina ewune inkaay niñ pusoocaaliyam infakanoo.

XXVIII Páawoo láfilafi kameye heewune nkanookoo, ekina ewune inci incoopoo ti ñíhampaatiin píhina kíiti ya pakateyii.

XXIX Incuk nii heewune nkanookoo, hiti hilim ha hiteyii heesiinane ha. Pale taakut heewune kati akulee niñ ekina tom naamukee.

XXX Púful toko, nkakamanam nii pakakee ti poko kacenke heenaput teyoo, ekina ewune inci ímpoñiyuuyoo picascas. Sokaasok keenookoo ka kákey kapikamani eeha nkanookoo ha.

Apalaka.”

XXXI Pusoocaali pa nkáhin eeha áhampaatiin a ati pusoocaali pa naasoke ha. Nkacoop Póol nin hánant ha fo ti saatee ya eti Antipatilis.

XXXII Eti kacom eteyyo pusoocaali pa keesapale ka nkañoho pati ékinuma ya eteyii, pakati pufal-inc pa nkahankan pítin pa nin Póol.

XXXIII Nkacol Sesaale, nkawufan ati hikaw ha leetal ya nkawufanoo lombo Póol.

XXXIV Ati hikaw ha naakalan leetal ya naacakan Póol: “Awe ati emmeyme mah?” Póol naaňahanoo: “Ati Silisi.”

XXXV Ati hikaw ha naasokoo: “Inci fáhin kíiti ya etii nin keenookuu ka kácoliyoo.” Naawufan hilim nii, Póol afaasee lati ekumpaana ya eyya amansa ya Helot naalute ya.

XXIV

Hinookuyee ha hiti Póol hátikin Felis

I Kunoom isak kupumuus, Anañas awaaseena ya enfakat a ati Pútuun pa naawano ti saatee ya eti Sesaale, akina nin pakakee ñíhampaatiin nin akee áyiin aña nkasok Telitilus, asiñiya pakan ti kíiti. Nkanook Póol hátikin Felis ati hikaw ha.

II Póol náayonkaliyee, Telitilus naanookoo ti hisoku: “Awe Felis eñaap ya, awe wune kásuumaay nkíyemi ti mah me, nin ecohato ya etii ayyesane mah me iyyankanan unii.

III Pan óo pan niŋ tan óo tan, unii unka ti hisokuyi apalaka ti waah óo waah ewwa nuusa kamma awe.

IV Pale inci láfiit pifiyo ti káakup kati fiyani. Ekina ewune inci íyyemiya ti kaluum ti panap pa pitii áapisiitan unii caahinkiŋ.

V Ucukaacuk aŋe nii áyiin ati sisok, áyiyaŋanaa-yíyaŋan Pusuwif pa púloon lan óo lan ti púlunta pa apan akina akee ti ñíhampaatiin ña pakati kayon ka enka nkasok ka 'Pakati Naasalet', keeyem ti kanapan pítin peenaput.

VI Naanes lombo kalecatan ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa; fiye, nuucokoo.

VIII Awe himuumi, naacakanooloo, aafacuk nii eeha nuunookoo ha, hiti pánipani.”

IX Pusuwif pa nkánapiyan hilim ha hiteyoo ti hisoku nii pánipani.

Káakup ka kiti Póol hátikin Felis

X Ati hikaw ha naawufan hilim ha Póol, Póol naasok: “Inci méyimeyi nii sitiil seemeeŋe awe yem áhina kíiti ya ti mah emme. Tempo wune ínsuumam kati siŋoolo hátikini.

XI Naasincanaa eehe púsooni aafacuk nii, haŋut kunoom ŋaasuwan niŋ kúsupak inci inkaaye Jerusalem kati nimpan Pútuun pa.

XII An acukutam ti píñakalool niŋ an niŋ ekina tom káyaŋaŋan pakan paka: ti hank ha hiti ekumpan ya enfakat ya eti Pútuun pa tom, ti púluumuma pa tom, ti saatee ya tom.

XIII Payenke kayinaat káyisan nii eeha nkayemam ha ti hinooku pánipani.

XIV Pale coonaacoon eehe nii, ti Pítin pa piti Yéesu inci ínhin páhin pa piti Pútuun pa piti símaama unii. Keenookaam ka kasok nii pítin pa empa inci iyyem pa ti kanapan, piti pánipani tom, pale inci innapan púloon heekiicee ha ti hilim ha heesiinane ha hiti Móyiis nin ti pakiical pa piti piyaamakoola pa.

XV Inci hintaahinto ti Pútuun pa samat nii pákayiin paka payenke nii, keecoonoole ka nin keecoonoolut ka éfikalitoonii ti eket ya.

XVI Ekina ewune inci ínhin kata tan óo tan, kunuuwam kati kitempan hátikin Pútuun pa nin pakan paka.

XVII “Páawoo sitiil seemeene inci kaayut Jerusalem, iñño ho po kati wun mañ pakanam Pusuwif pa keeleke ka, uwwaaseen ti Pútuun pa.

XVIII Hikina inci iyyeniye íhinu ta nkacukaam ta ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa. Payaapa púloon kaawaaseen ka kiti ekuulanoolo ya. Napoolut nin kayon taakut lombo pahampanane.

XIX Pale pakakee Pusuwif pakati Asii kayenaayeno toko, poko kañañe pisiño le kati kanookam, nin kataakaataak heeseenii ti inci.

XX Keeyem ka le, eeheyne heenaput nkacuke ti inci ta nkacopaam ta hátikin ñíhampaatiin píhina kíiti ya? Kasoki ho!

XXI Nin neetaat fa inci illitiye fa piceek ti káakup hátikinii insok eehe: ‘Inci oopa ti íhinuyee fíyooy kíiti hátikin aluu kamma inci ínhine cíki nii keekete ka éfikalitoonii.’”

XXII Pale Felis eemeya ya picaañ catañ Pítin pa piti Yéesu, naateenjan hinoom ha hiti íhinu

kíiti ya. Naasokii: “Niŋ Lisiyas áhampaatiin a ati pusuocaali pa ákeyyoo, inci fáhin kíiti ya etaaluu.”

XXIII Fiye, naasok akee áhampaatiin asoocaali afaas Póol, pale akatanoo ápuwaayeen naakatan lombo pákawiyoo kápikeyyoo hiyoop kati kamankooloo.

Póol hátikin Felis niŋ Tulusil

XXIV Kunoom kupumuus, Felis ati hikaw ha hiti mah ma náakey niŋ aaloo Tulusil, Asuwif. Naapoñ kápiyonkalii Póol nkásiitanoo ápukupii kiti káyinan ka ti Yéesu Krista.

XXV Póol náakup kiti elon ya eecoonoole ya, niŋ kiti ecocokanoolo ya, niŋ lombo kiti kíiti ya ekelan ya eti Pútuun pa. Felis niŋ pásiyaloo eehuu naafe, naasok Póol: “Fiye, fúl aapikaay, niŋ inci taakaniyaa faneneyonkali.”

XXVI Háati ekina, naayeno káamiilool nii Póol afaawufanoo mañ. Ekina ewune tan óo tan náyonkalii Póol kati nákupat neyoo.

XXVII Sitiil súsupak sipimuus, Polosiyus Festus naatoon páhin pa piti Felis. Páawoo Felis hiŋes héesuume Pusuwif pa naayaake, naakat Póol ti ékuluma ya.

XXV

Póol hátikin ati hikaw ha Festus

¹ Festus pácolaliyoo ti saatee ya eti Sesaale, pumuus kunoom káhaaciil, náafuul toko naakaay Jerusalem.

II Ta naacole ta, ñihampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa nin Pusuwif pa keemaka ka nkakaay teyoo nkanook Póol nkaluumoo

III ti hisoku nii, aponket ayankananii ápucoopii Póol Jerusalem. Caham kálafilafi íhinu eehuu, kaatuko kásiyoolaa-síyool kati kálopoo, nka-mukoo ácolumnii.

IV Pale Festus naasokii: “Póol oopa Sesaale ti ékuluma, inci himuumam focaa puño ho po féefiye.

V Ñihampaatiin ña pakataaluu kati kawano nin inci fo Sesaale. Nin áyiin anuu áhinaa heenaput, nimpí kacolaa po, éfikayini hisoku heenaput ee ha nkanookoo ha tee ho.”

VI Festus naayeno po fo kunoom isak nin káhaaciil nin fotom ñaasuwan. Púful toko, naañoho Sesaale. Eti kacom eteyyo, naayeno ti éhinuma kíiti ya eteyoo naapoñ kápucoopii Póol.

VII Ta Póol náacolii ta, Pusuwif pa kéefulii ka Jerusalem nkákíitoo nkanookoo ti hícump waah weenaput pale kayinaat káyisan nii ewwu uti páni.

VIII Póol naasiinoolo naasok: “Inci hínut heenaput ti hilim ha heesiinane ha hiti Pusuwif pa, lecatanut ekumpa ya enfakat ya eti Pútuun pa, laahut lombo Sesaal amansa ya enfakat a ati Room.”

IX Festus naañes héesuume Pusuwif pa; fiye naasok Póol: “Aafacon pisilo Jerusalem, aakati hínee po kíiti hátikinam ti ee ha nkanookoo ha?”

X Póol naañahanoo: “Ti éhinuma kíiti ya eti amansa ya enfakat a ati Room inci insiiniye fiye,

le inci iññanee ðhinuyee kíiti. Hínut Pusuwif pa heenaput, awe fanj méyimeyi picaañ catañ.

XI Iyyema aña Pusuwif pa payenke nkanookaam ya inci nowe, hisawut ha nihicakan eket, inci pookut eket. Pale iyyema eeha nkanookaam ha hiti páni tom an ayinaatam kawufanii. Sesaal inci íllafiye ápihinam kíiti.”

XII Fiye, Festus naatenenool nin puwunayoo kunuu, púful toko, naasok Póol: “Páawoo Sesaal állafiye ápihini kíiti, ti Sesaal lombo aafakaay.”

Póol hátikin amansa ya Helot Akilipa añii ya nin Pelenis

XIII Kunoom kupumuus, amansa ya Akilipa nin ahoopoo Pelenis nkácolii ti saatee ya eti Sesaale kakican Festus.

XIV Páawoo kakampanaa-kampan po, Festus naakaman amansa ya kiti Póol. Naasokoo: “Ayíin oopa le aña Felis naakate ti ékuluma.

XV Ta inci inkaaye ta Jerusalem, puwaaseena pa kenfakat ka pakati Pútuun pa nin ñihampaatiin Pusuwif pa nkákeyyoo hinooku ti inci nkasokam ufanoo kaamuuyen insiñanoo ti pisiya.

XVI Insokii nii, pakati Room kacoopantoo an eenooke kapuwufanoo pakakee, akina peesiñiit hátikin punookayoo naakaman kati asiñoolo.

XVII Fiye, ta nkácolii ta le, inci fiyanut lombo: eti kacom eteyyo, iyyeno ti éhinuma kíiti ya impoñ kápucoopii áyiin a.

XVIII Punookayoo nkasiño le kanookutoo waah weenaput samat nii fa inci ínninkoole fa.

XXIX Pale pítaakool pa piteyii piti káyinanii nin piti lombo akee áyiin eekete aña nkasok Yéesu, Póol naasok nii oopa kaloña.

XX Inci ínnimam fa iññañe íhinu ti kúu eyyuu. Fiye, inci incakan Póol man afaacoon pikaayu Jerusalem kati áhinee kíiti po.

XXI Pale Póol naalum nii, Sesaal amansa ya enfakat a ati Room náalafiye ápihinoo kíiti. Inci uwwufan hilim aputowo ti ékuluma fo ta inci fáyiniyoo hipoñu pati Sesaal.”

XXII Akilipa naasok Festus: “Inci himuumam láfilafi hísiyu áyiin a añuu.” Festus naasokoo: “Kacom áafasiyoo.”

XXIII Eti kacom eteyyo, Akilipa nin Pelenis nkácolii nin kawananee kenfakat ta nkanakiye ta ti ékaap ya enfakat ya nin ñihampaatiin ña pakati pusoocaali pa nin pákayiin paka keemaka ka pakati saatee ya. Festus naapoñ kápucoopii Póol.

XXIV Ta Póol náacolíi ta, Festus naasok: “Amansa yuu Akilipa nin aluu keeyem ka le, nicukaacuk áyiin aña? Pusuwif pa púloon kanookoonook ti inci Jerusalem nin le lombo Sesaale nkayeno kaaceeekool kapusok nii añañut nene eloñ.

XXV Sincanaasincan ti eeha nkanookoo ha, pale cukut la náahine heenaput eeha efhihiwun kati amukee. Páawoo aluumaalum íhinuyee kíiti pati amansa ya enfakat a, fiye, incok kati poñoó Room.

XXVI Pale taakut fanfan eeha inci inkaakaay hikiicu amansa ya enfakat a kiteyoo. Ekina ewune inci íncoopiyoo hátikin aluu picaahan ti

awe amansa ya Akilipa, ancuk nuucakanooloo intaak eeha inci inkaakaay hikiicu.

XXVII Kaatuko inci cukaacuk nii taakut hikaw kati poñ eekulee pati amansa ya enfakat a, peekamanut heecaaje ti eeha naanookee ha.”

XXVI

Káakup ka kiti Póol hátikin amansa ya Akilipa

I Ta Festus naapaye ta káakup, Akilipa naasok Póol: “Aáyiniyini káakup aakati siñoolo.” Fiye, Póol náaseepin epeesoo apikican ñihampaatiin ña, naasok:

II “Amansa yuu Akilipa, fiyooy súumaamsuum meemak fa inci insiñiye fa hátikini pika-mani kati siñoolo ti eeha púlooj Pusuwif pa nkanookaam ha.

III Kaatuko áameyimeyi pinap cosaan ya púlooj eti Pusuwif pa niñ enka núulaacinoool ka tenko. Fiye, inci luumuu, ponket siitanam.

IV “Pusuwif pa púlooj kámeyimeyi elonjam kápiliñ maañiiaayam le Jerusalem ti mah ma mutoom.

V Nkámeyiyam ta inñiye, káyiniyini hisoku niñ kálafiyaa nii páni, inci hínum Afalisaay, himpaac ha heehaje ha hicoku piliit tiw pítin pa putuunaa.

VI Fiye, eheeyam ti íhinuyee kíiti kamma inci ínhine cíki nii Pútuun pa éfipihin eeha mpíyinanane ha símaama unaa.

VII Miin ma ñaasuwan niñ músupak ma miti pakan paka pakatuunaa ímmihin cíki lombo ti eehuu, ekina ewune nkalum Po meemak hánant hanakan. Pale kamma inci lombo

ínhine cíki ti eehuu, amansa yuu, ekina ewune pakanam Pusuwif pa nkanookam.

VIII Aluu Pusuwif pa nipookaapook káyinan nii Pútuun pa mpilitanlitan keekete ka. Weyme uwune?

IX “Inci himuumam míiloolaa-míilool hínum nii ñañaa íhinu waah wa púloon kati hokan caacaw Yéesu ati Naasalet.

X Hikina inciínhine Jerusalem. Uwwant ti ékuluma hícamp keesampanee ka pakati Pútuun pa, samat nii fa ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa nkawufanaam fa sempe píhin ho. Niñ kawufanii kaamuuyen kati kamukee, inci insayan himukuyee ha hiteyii.

XI Iyyeno kaamuusool ti púluumuma pa púloon inkallan kéeyinane ka kati kateñal caacaw Yéesu. Intaak paseeña penfakat teyii fo innapanii ti pisaatee péelaañe.”

Kakaman ka kiti Póol fa náayinane fa ti Ateeteyo

XII Póol nene asok Akilipa: “Amansa yuu, fiyuu inci iyyeniye pikaayu ti saatee ya eti Damas, ñíhampaatiin puwaaseena pa pakati Pútuun pa kapoñaam po, nkawufanam sempe siti hicoku keeyem ka ti pítin pa piti Yéesu.

XIII Inci ti pítin pa caanak ca ti hikaw, incuk ecaañ éefulii patiíla eehañe caanak ca pacaañ. Néekinkoolam niñ pákawiyam keeyeniye ka pinapool niñ inci.

XIV Nuunow t'etaam unii púloon, ínsi hilim heesokaam ti kaŋ ya eti Alam:.* 'Sóol Sóol weyme uwune áyyemiyam ti kaakallan? Aapa ti eyokanoolo kensen samat nii fáli eepooke pikaayu háati ateeteyo naasap yo.'

XV Incakan: 'Awe yem ayme, Ateeteyo?' Ateeteyo naañahanam: 'Inci yem Yéesu aña ayyem ya ti kaakallan.

XVI Pale lito insiijo, kaatuko yísanoolaa-yísanoolo ti awe aakati yeno áhina ya atoom niŋ eetantake ya atoom. Aafasok pakan paka fa ancukaam fa fiyooy niŋ eeha inci inkaakaayi ha nene káyisan.

XVII Inci fafakani ti pakani Pusuwif pa niŋ lombo ti keeneetaat ka Pusuwif, pa inci inkaakaayi pa hipoñu.

XVIII Pupoñi aakati káapankin ñíkinii ancuk káfuliyoo ti énimaaan kápiyesoonii ti ecaañ, nkáfulii lombo ti sempe sa siti Seetaani kápiyesoonii ti Pútuun pa. Pupoñi lombo aakati káapankin ñíkinii ancuk umuuyen wa uteyii uponketee, nkataak káayenuma ti payenka Pútuun pa mpisampane ka kamma nkáyinane ti inci.'"

Káakup ka kiti Póol kiti páhin pa piteyoo

XIX Póol nene asok: "Amansa yuu, fiye, waah wa wéefulii wa ti inci patiila, ɲesut hipooku íhinu eeha nuusokaam ha.

XX Incóok káatuunan pakati Damas, pakati Jerusalem, pakati mah ma miti Judaay púloon

* **XXVI:XIV 26:14** Ti oom caanak, kaŋ ya eehaŋee ya káakup ti mah emmuu, ekina eyem "Alam".

nin keeneetaat ka Pusuwif. Insokii káwunko umuuyen wa uteyii kápiyesoonii ti Pútuun pa nkáhin páhin peenape peenapoole nin elon eeye-sane.

XXI Eehuu hiwune Pusuwif pa nkacokam ta inci iyyeniye ta ti hank ha hiti ekumpaan ya enfakat ya eti Pútuun pa, nkanes himukuyam.

XXII Pale Pútuun pa umpa ti hifaasuyam fo fiyooy, ekina ewune inci iyyemi eetantake ya atempo hátikin pakan paka púloon, písik ti keemaka ka fo ti kéetinee ka. Sokut ukee waah fo ewwa piyaamakoola pa nin Móyiiis nkasoke wa nii efuutaako.

XXIII Kasok nii, Eenucee ya ati Pútuun pa afaakallo, afaayeno lombo éeyaañee ya alitanee ti eket ya náatuunan pakanoo Pusuwif pa nin keeneetaat ka Pusuwif ekoonan ya éesuume ya eti Pútuun pa eekaakaay ya kaacaanan pítinii.”

Piñiino pa piti Póol Akilipa ápiyinan

XXIV Ta Póol naayeniye ta káakup kati asiinoolo, Festus náaceekii: “Aawuyaawuyo Póol! Aakalanjaakalan fo awwuyye!”

XXV Pale Póol naasokoo: “Eñaap yuu Festus, inci wuyiit. Kilim enka inci insoke ka kiti páni apan keetempiye tak.

XXVI Amansa ya Akilipa ásiyaasi ta infiyye enka inci iyyem ka ti hisoku, ekina ewune inci ínkup nin híyiinate hátikino. Híiniyaamhiini nii ámeyimeyi enkuu púloon. Kaatuko kíhinutee ti piyolo.”

XXVII Fiye, Póol naasok Akilipa: “Amansa yuu, fo áayinanaayinan ti enka piyaamakoola pa nkasoke ka? Méyimeyi nii áayinanaayinan!”

XXVIII Akilipa naasok Póol: “Fiye áalafiyaamlafi íhinu Akeleceen toko fiye?”

XXIX Póol naañahanoo: “Toko fiye ninj ekina tom po hátikin, inci oopa ti kaluum Pútuun pa, sokut nii ti awe lamma pale keeyemaam ka púlooj ti káasiitan fíyooy, kati kacuk nii inci, fo ínfulaa ñiseel ña!”

XXX Púful toko, amansa ya, ati hikaw ha, Pelenis ninj keeyeniye ka pukolii nkalito.

XXXI Nkáfulii nkasokool: “Ayíin a aje, áhinut heenaput eeha efihwun naakulee ninj ekina tom naamukee.”

XXXII Akilipa naasok Festus: “Ninj asokut nii álafilafi Sesaal ápihinoo kíiti, anti akatanee.”

XXVII

Hicoopuyee ha hiti Póol Room ninj piteen

I Ta nkacoke ta nii uñañaa pikaayu Room ti mah ma miti Itali ninj piteen, Póol ninj pakakee keekulee nkañomanee akee áhampaatiin asooaali ati Room aja nkasok Yuliyus, éefulii ti himpaac ha hiti pusoocaali pa keeyem ka ti páhin ti amansa ya enfakat a ati Room.

II Núuyuuko neyii ti piteen penfakat péefulii ti saatee ya eti Atalamit peeyeniye pikaayu ti úsik wa uti mah ma miti Asii, púful toko nuuñak. Alistaak ati mah ma miti Masetoni eekine ya ti saatee ya eti Tesalonik naanapool ninj unii.

III Eti kacom eteyyo nuucinj ti saatee ya eti Siton. Yuliyus naanap ti Póol, naakatanoo apikaay hiyoop pákawiyooy kati kayankananooy ti waah óo waah ewwa naasoolahe.

IV Upúful toko nuuñak. Nuuyesan epees yaa-may econ ya eti Siip épikinkan unii ti hiyam ha, kamma nihiyeniye ésapii toonii.

V Nuufiitan kaatii ka keeyem ka púcoonool mah ma miti Silisi niñ Panfili nuucol ti saatee ya eti Mila ti mah ma miti Lisi.

VI Ta núuyuukinoyii ta, áhampaatiin a asoocaali ya naacuk piteen penfakat péefulii ti saatee ya eti Alesantili peeñaje pikaayu Itali, náayuuk unii.

VII Fo kunoom, piteen pa mpiyeno pikaayu caahinkin caahinkin, nuutaak páciite penfakat le niñ efuulohan saatee ya eti Kanit. Páawoo hiyam ha hikitaakit unii kaacoonool, nuumuus éñuut ya eti Salmone nuuyesan epees yáli econ ya eti Kilet épikinkan unii ti hiyam ha.

VIII Nuuyeno pinaaco niñ econ ya niñ páciite penfakat. Nuucol lakeenaay la nkasok Usík Weewalla, pukol saatee ya eti Lase.

IX Fo le, pítin pa piti kaakaawool ka kutoonii mpifiyo meemak fo fala suñ ya eti Pusuwif pa neemuuse: etiil ya néelohanii ta kaatii ka nkíciiti ta kaafiitan. Kaatii ka nkihañ toko nkíliiñoole, fiye piteen pa piyinaat himuusu ti kásuumaay. Tempo wune Póol náakupananii:

X “Pákawiyam, cukaamcuk nii kaakaawool ka kutuunaa éfikiciiti, nkitaak púpucó niñ hípuulu. Sokut lamma nii piteen pa putuunaa niñ aña mpúyuuke ya éfikapucaloolo, pale núuwasumutaa lombo efuuketaa.”

XI Háati eeha Póol naasoke ha, áhampaatiin a asoocaali ya naahan naacoke kilim ka kiti

ateteyana ya niŋ ati piteen pa.

^{XII} Páawoo kásik enkuu taapala kinap ti etiil, ekina ewune keecoone ka upuhankan pítin pa nkahan pameen. Nkálafi hiciŋu niŋ éfikayini ti kikee kásik kiti Kilet enka nkasok Fenis keecoonoole pa caanak ca incinow pa. Usík úsupak utaakiye toko, kikee ka ti epees yaamay, kikee ka ti epees yáali. Nkálafi pikaayu kati cakayeno toko fo ti hasa.

Kúsuŋ ka keehiñe ka

^{XIII} Eyam neesap épufulii epees yaamay, incukii nii éfikayini hicolu pa nkayem pa ti pikaayu, nkáñakii lankaloo ya nkanaaco econ ya eti Kilet.

^{XIV} Fiyiit hítaapanu eyam eyya nkasok “Elak-ilon” néefulii épuwanoonii ti pítintin pa piti econ ya.

^{XV} Hiyam ha nihicoop piteen pa putoonii, piyinaat pikaayu, fiye nuukatanoolo neeho.

^{XVI} Nuucol ti cicon enca nkasok Kota, nuuyesan co epees yáali cípikinkan unii caahinkin ti hiyam ha, niŋ páciite penfakat núuhin kata fo úfulanii citeen ca citi kafakan ka ti man ma núuyuuk co.

^{XVII} Upupa, keeyem ka ti páhin ti piteen pa nka-coop ñikopu nkafoonanol piteen pa kapipenan po sempe. Nkawanan lankaloo ya eyya nelent ya épikaasin katey ka kiti piteen pa, kamma nkafeye timpi pilaay ti pufaah pa peeyem pa pukol mah ma miti Libiya. Fiye, nkakatan hiyam ha hipicoop unii.

^{XVIII} Eti kacom eteyyo, hítaapanu eyam ya neelon ti hisapu meemak ti piteen pa fo nkawantal ti kaatii ka aŋa mpúyuuke ya.

XIX Eti tanta eteyyo, poko himuumii, nkawantal wañ ewwa nkásikool wa newwo.

XX Kunoom keemeenje ucukut caanak ca nin picaañan pa, hiyam ha nihilonj ti hisapu. Ti pikelan, núuwusen nii etuufak.

XXI An aliit fo ta infiyye, fiye Póol naasiijo hátikinii naasokii: “Pákawiyam, niñañaam-ñan hínum káasiitan ta inci insoke ta aluu timpi ukatanaa Kilet. Anti nifakanee ti púpucó empe nin ti hípuulu eehe.

XXII Pale fiye, inci pusok aluu, timpi níwusen, an taaluu átapuul ti elonj ya eteyoo, piteen pa lamma éfipupucaloolo.

XXIII Kaatuko hánant ha heemuuse ha maleekoo néefulii ti inci, éefulii pati Pútuun pa empa inci iyyem pa tempo, íntuul po.

XXIV Neesokam: “Timpi fe Póol kaatuko aafasiijo hátikin Sesaal, amansa ya enfakat a ati Room. Síitan, Pútuun pa ti panap etempo ti awe, pifakanaafakan an óo an aña inniyem ti piteen pa.’

XXV Ooto pákawiyam, timpi níwusen, kaatuko inci taakaataak káyinan ti Pútuun pa nii efihitaako samat nii fa mpusokaam fa.

XXVI Pale piteen pa efipilaay ti ekee econ.”

XXVII Hánant ha heewase ha ñaasuwan nin kipaakiil, hiyam ha nihilonj unii ti hicoopu ti kaatii ka kiti Mediterane.* Mpsit, keeyem ka ti páhin ti piteen pa incukii nii ulohanaalohan kantant.

* **XXVII:XXVII 27:27** Ta Luk naakiice ta eehe, “kaatii ka kiti Atiliyatik” naakiice. Kaatii ka kiti Atiliyatik ti kaatii kiti Mediterane nkiyem.

XXVIII Nkacenk ekumpa ninj nikopu nkawant yo ti man ma kapiniik pásune pa. Nkacuk nii pásune pa máamun simeetal áwii ésupak (40). Nuuteenjo hátikin, nene kawant nikopu na nkacuk nii pásune pa máamun simeetal áwii nin ñaasuwan (30).

XXIX Ti pikaayu empuu, nkafe pucukii nii efikaloonj énanikiin, fiye nkawant silankaloo sipaakiil puson piteen pa nkaluun cipilap.

XXX Fiye, keeyem ka ti páhin ti piteen pa nkálafi hikatu toko piteen pa kapifakanoolo, nkawanan citeen ca citi kafakan ka kápihin fiye nii pikaayu kapenan pilankaloo hátikin piteen pa.

XXXI Pale Póol naasok áhampaatiin a asoocaali ya: “Ninj payenkuu kakaayaa, aluu étiniyiniyee kafakaneel!”

XXXII Fiye, pusoocaali pa nkafiital ñikopu ña ñiti citeen ca citi kafakan ka, nkakatan co cipikaay.

XXXIII Ulap wa, Póol naaluun an óo an apili, naasokii: “Niyenaayeno hítuulu ninj ewatate, fo sílookunj súsupak niliit waah.

XXXIV Káluma nili, nisoolahaa-soolah hili kati nilonj. Háati oonool ti aluu átapuul kaahanoo koonool kiti hikawoo.”

XXXV Ta naapaye ta hisoku eehuu, naacooop hímpuul naasok Pútuun pa apalaka hátikinii púloonj naafiit ho náayaañ ali.

XXXVI Ti oom káasiinuma, an óo an púsusoo mpulum naali lombo.

XXXVII Unii keeyeniye ka ti piteen pa uyema sikeme súsupak ninj áwii éhaaciil ninj kaat ninj

oonool (276).

XXXVIII Ta nkaliye ta kapiisiit, nkákaasin panape piteen pa ti kaawantal paliyal pa ti kaatii ka.

Píhipo pa

XXXIX Cipilap, keeyem ka ti páhin ti piteen pa kakiiwut la nuuyeniye la pale nkanjantan polon éefuke ti kantant, nkálafi nin éfikayini kaataasan toko piteen pa.

XL Fiye, nkákopin pilankaloo pa, nkakatan po ti kaatii ka. Nkákopin lompo ékusu ya éñaapooluma ya. Fiye, nkasiinan kaafaal eyam hátikin piteen pa, hiyam ha kati hicoop unii. Nuuhiin pati kantant ka.

XLI Pale nuucol ti efaah enfakat, piteen pa mpi-laay, hikaw etempo nihiloco, piyinaat piteenjo. Kúsuha ka nkihiñ nkúpucalool puson etempo.

XLII Pusooçaali pa nkálafi himuku keekulee ka ancuk an teyii timpi awac apifakii.

XLIII Pale áhampaatiin a asooçaali ya náalafi kafakan Póol, akatanutii kápihin eeha nkálafiye ha. Fiye, naawufan hilim nii keeyina ka kaawac káyaañ kanuut ti man ma kapifiitan.

XLIV Pakakee paka nkacok ti pupapaloo nin ekina tom ti upenc wa uti piteen pa nkanapanii. An óo an teyii, fiye naafake ti kásuumaay.

XXVIII

Póol ti econ ya eti Malta

I Ta nuufake ta upucin, nkasok unii nii econ ya nesokee Malta.

II Keekine ka toko nkawanan unii pawananal peenape empa núuninkoolut nempo. Nkacokan

seemak senfakat nkayonkal unii písimo kamma neeyeniye hinup immon.

III Póol naayesal miyaac kati awant mo ti seemak sa. Fiye, kaafepa nkúfulii temmo kamma pasowe pa, nkulumoo ti epees nkínintoolo teyyo.

IV Ta pakati econ ya nkacuke ta fa kaafepa ka nkínintooliye fa ti epeesoo, nkasokool: “Híinihiini unaa nii áyiin aŋe amukala pakan. Háati áfakiyoofak ti kaatii ka, pale pútuun pa putuunaa peeyaale pa empa nkasok pa 'Ahína Kíiti Eecoonoole' etipucoonoo eloŋ.”

V Pale Póol naayoŋ epeesoo, kaafepa ka nkunow ti seemak sa apan waah úhinutoo.

VI Pakati econ ya nkayeno káamiilool manti anaay, niŋ ekina tom naanow naaket toko-toko. Pale nkakampan ti hítuulu kacukut waah núuhinoo, nkayesan pámiiloolalii ti hisoku nii áyiin a aŋe, akee ti ñútuun ña ñiteyii.

VII Pukol toko, intaak etaam eti áhampaatiin a ati econ ya, caacawoo Pupuliyus. Naawanan unii pinapnap, nuuyeno la teyoo fo kunoom káhaaciil.

VIII Eehe nihitook paapaa ateyoo kahint kamma káakuuñu kiti pasowe-enii, munowoo lompo katey meemak. Póol naakaay pateyoo naalemp sipeesoo teyoo naalum náakuuñanoo.

IX Ta eehuu nihitaakiye ta, kéekuuñe ka púloŋ keekine ka ti econ ya nkákey ti Póol, naalompo ákuuñanii.

X Nkámakiyan unii meemak. Ta nuuñaje ta hiñaku, nkawufan unii aŋa nuusoolahe ya púloŋ ti kaakaawool ka.

Hicolu ha hiti Póol Room

XI Nuutaak kiim káhaaciil ti econ ya eti Malta, ti pikelan núuyuuko ti piteen penfakat empa ammeya nii, etiil ya toko neepaye po. Piteen empuu péefulii ti saatee ya eti Alesantili, hátikin etempo mpitaak énaati eyya nkasok “Máasupak ma miti Sás.”

XII Núuful Malta, nuucij ti saatee ya eti Silakus, nuuyeno toko kunoom káhaaciil.

XIII Púful toko, nuunaaco kantant ka nin piteen pa nuucol ti saatee ya eti Lekiyó. Eti kacóm eteyyo, eyam néeyaañ ésapii épúfulii púson unii; eti tanta eteyyo, nuucol ti saatee ya eyya nkasok ya Pocol.

XIV Nuutook toko pakakee kéeyinane, nkasok unii uyeno neyii fo lóokun. Fiyuu nuukaaye Room.

XV Kéeyinane ka keeyem ka po kápisi kutoonii, pakakee nkákey kapaakoolan unii la nkasok la “Malse ya eti Apiyus”, pakakee paka la nkasok la “Sikumpaán Síwananuma Ekaawoola Síhaaciil”. Ta Póol naacukii ta, naasok Pútuun pa apalaka, púsusoo mpulum.

XVI Ta nuucóle ta Room, nkakatan Póol apiyeno ti ekumpaán lamayoo nin asooçaali aña afaafaasoo.

Káakup ka kiti Póol Room

XVII Kunoom káhaaciil kupumuus, Póol náayonkalii ñíhampaatiin Pusuwif pa pakati Room. Ta nkáconcoolii ta naasokii: “Pakanam, laahut pakan unaa, hínut héeciita ti cosaan ya eti símaama unaa. Pale nkacokam Jerusalem nkawufanam pakati Room.

XVIII Payenkuu nkacakanoolam nkálafiyam kakatan kaatuko kacukut heewune kati mukee.

XIX Pale Pusuwif pa kacoonut; fiye, inci míit fa inci fáhin, insokii nii láfilafi Sesaal, amansa ya enfakat a ati Room, ápihinam kíiti. Pale neetaat hisoku kati nook pakan unaa.

XX Eehuu hiwune inci inñes hicuku niñ káakup niñ aluu. Nímeyimeyi ayme pakati Israyel nkáhine ya cíki kati afakanii? Ee! Ekina ewune nkacenkam niñ ñiseel eññe kamma inci lombo ínhine cíki teyoo.”

XXI Ñíhampaatiin Pusuwif pa nkañahanoo: “Usayut háati leetal éefulii ti mah ma miti Judaay éekupe kitii. An unaa áfuliyoot po naakaman niñ ekina tom naasok unii héeciíta ti awe.

XXII Pale úlafilafi aapikaman unii eeha ámmiiloole. Kaatuko úmeyimeyi nii pan óo pan, pakan paka kapookaapook pítin pa empa ayyem pa tempo.”

XXIII Fiye, nkasiinjan hinoom eeha efikacukool niñ Póol. Ta hinoom ha níhicolii ta, hícamp pakan nkákey ti ekumpan ya la Póol naayeniye la. Písik mpucom fo nkániim naayeniyii kakaman niñ káatuunan kiti cáwii ca citi Pútuun pa. Naacok ti hilim ha heesiinane ha hiti Móyiis niñ ti pakiical pa piti piyaamakoola pa, apiñes íhinuyii kápiyinan ti Yéesu.

XXIV Pakakee teyii nkáyinán kamma kilim enka naasoke ka pale pakakee paka káyinanut.

XXV Páawoo kásiyoolut poko fanji, ta nkayeniye ta pikaayu, Póol nene apenani hisoku eehe: “Kunuu ka keenape ka kusokaasok

pánipani ya, ta nkúkupe ta nin símaama aluu
pínapii ti ayaamakoola ya Esaaya:

XXVI *'Kaay ti síi eyye insokii:*

"Efínisiitan pitempo tak,

pale étinisi;

efinisincan pitempo tak,

pale etinicuk."

XXVII *Kaatuko pakan paka payenke,*

kapankaapank kunuuwii,

nkacot unuuwii,

nkámif ñíkinii.

Káhinaahin eehuu ancuk

timpi kacuk nin ñíkinii,

timpi kási nin unuuwii,

timpi kámeyi lombo nin kunuuwii,

étikayesoonii lipe ti inci Pútuun pa,

inci kati kúuñanii.'☆"

XXVIII Póol naahankan ti hisoku: "Ooto, niñañaa kameye nii, Pútuun pa pupoñaapoñ ekoonjan etempo eti kafakan ka ti keeneetaat ka Pusuwif. Poko éfikasiitan."

XXX Póol sitiil súsupak naayeniye lati ekumpaan eyya naayeniye ya teyyo lúwaas, nawanan payenka púlooj nkákeyyoo ka hiyoop.

XXXI Náatuunan cáwii ca citi Pútuun pa, naakalajan kiti Ateeteyo Yéesu Krista nin híyiinate, an akitutoo.

Kuloonaay
Karon: Kuloonaay (Portions)

copyright © 2018-2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karon

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2025-07-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Jul 2025 from source files
dated 11 Jul 2025

404e2c05-c6eb-5f56-8cae-50a5b595ef9a